UNIVERSITATEA CREȘTINĂ
”DIMITRIE CANTEMIR”

Facultatea de Științe Juridice și Administrative

Coordonator de disciplină:
Conf. univ. dr. IOAN MOLNAR

UCDC

DREPT PENAL. PARTEA SPECIALĂ II

Suport de curs
Drept, Anul III, Semestrul II

Prezentul curs este protejat potrivit legii dreptului de autor și orice folosire alta decât în scopuri personale este interzisă de lege sub sancțiune penală

SEMNIFICAŢIA PICTOGRAMELOR

= INFORMAŢII DE REFERINŢĂ/CUVINTE CHEIE

= TEST DE AUTOEVALUARE

= BIBLIOGRAFIE

= TEMĂ DE REFLECŢIE

= TIMPUL NECESAR PENTRU STUDIUL UNUI CAPITOL SAU SECȚIUNE

= INFORMAȚII SUPLIMENTARE PUTEȚI GĂSI PE PAGINA WEB A U.V.T. LA ADRESA www.didfc.valahia.ro SAU www.id.valahia.ro .

Tematica cursului

1. Capitolul I. Infracțiuni contra autorității: *ultrajul, uzurparea de calități oficiale, ruperea de sigilii și sustragerea de sub sechestru.*

2. Capitolul II. Infracțiuni de serviciu sau în legătură cu serviciul: *abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor, abuzul în serviciu prin îngrădirea unor drepturi, abuzul în serviciu contra intereselor publice, neglijența în serviciu, purtarea abuzivă, conflictul de interese, luarea de mită, darea de mită, primirea de foloase necuvenite, traficul de influență.*

3. Capitolul III. Infracțiuni care împiedică înfăptuirea justiției: *denunțarea calomnioasă, mărturia mincinoasă, favorizarea infractorului, arestarea nelegală și cercetarea abuzivă.*

4. Capitolul IV. Infracțiuni de fals: *falsul material în înscrisuri oficiale, falsul intelectual, falsul în înscrisuri sub semnătură privată, uzul de fals, falsul în declarații, falsul privind identitatea.*

5. Capitolul V. Infracțiuni contra familiei: *abandonul de familie, rele tratamente aplicate minorului.*

CAPITOLUL I
INFRACȚIUNI CONTRA AUTORITĂȚII

1. Cuprins
2. Obiectiv general
3. Obiective operaţionale
4. Timpul necesar studiului capitolului
5. Dezvoltarea temei
6. Bibliografie selectivă
7. Temă de reflecţie
8. Modele de teste
9. Răspunsuri şi comentarii la teste

Cuprins

- **Prezentarea infracțiunii de ultraj**
- **Prezentarea infracțiunii de uzurpare de calități oficiale**
- **Prezentarea infracțiunii de rupere de sigilii**
- **Prezentarea infracțiunii de sustragere de sub sechestru.**

- **Obiectiv general: Dobândirea de cunoştinţe privind unele infracţiuni contra autorității, adică acele infracţiuni care au ca rezultat principal lezarea autorității statutului, prin intermediul organelor sale specifice.**

- **Obiective operaţionale: Dezvoltarea capacităţii de a încadra juridic diferite fapte concrete care au avut ca urmare imediată lezarea autorității în mai multe din fațetele sale, în una dintre infracţiunile prevăzute în cadrul art. 239, 240, 243 și 244 din codul penal.**

= 3 ore

CAPITOLUL I
INFRACȚIUNI CONTRA AUTORITĂȚII

I. Infracţiunea de ultraj – art. 239 din codul penal.

☞ **Definiție**

1. Definirea infracţiunii de ultraj. Potrivit art. 239 alin. (1) din codul penal, reprezintă ultraj în formă simplă *ameninţarea săvârşită nemijlocit sau prin mijloace de comunicare directă contra unui funcţionar public care îndeplineşte o funcţie ce implică exerciţiul autorităţii de stat, aflat în exerciţiul funcţiunii, ori pentru fapte îndeplinite în exerciţiul funcţiunii.*

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

☞ **Infracțiune complexă – obiect juridic complex**

a) Obiectul juridic special al infracţiunii de ultraj este unul complex, de aceea vom analiza două tipuri de obiecte, obiectul juridic principal și obiectul juridic secundar.

Obiectul juridic principal este reprezentat de relaţiile sociale referitoare la autoritatea de stat, a căror naştere, dezvoltare şi desfăşurare este asigurată prin apărarea prestigiului şi siguranţei funcţionarilor care exercită această autoritate.

Obiectul juridic secundar îl constituie relaţiile sociale care privesc onoarea, libertatea sau integritatea corporală a funcţionarului public care îndeplineşte o funcţie care implică exerciţiul autorităţii de stat.

☞ **Are obiect material doar în unele forme calificate**

b) Obiectul material al infracţiunii de ultraj există doar în cazul formelor calificate ale infracţiunii, și constă în corpul persoanei asupra căreia se exercită acţiunea incriminată.

2.2. Subiecţii infracţiunii.

☞ **Orice persoană**

a) Subiectul activ al infracţiunii poate fi orice persoană care îndeplineşte condiţiile legale pentru a răspunde penal, iar participaţia penală este posibilă în toate formele sale.

☞ **Statul**

☞ **Un funcționar public ce îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat**

b) Subiectul pasiv. Deoarece infracțiunea are un caracter complex, acest fapt se reflectă și în cazul subiectului pasiv. În consecință vorbim despre *subiectul pasiv principal* care este statul și de *subiectul pasiv secundar* care este funcţionarul public ce îndeplineşte o funcţie ce implică exerciţiul autorităţii de stat.

Funcţionarul care îndeplineşte îndeplinește condiția impusă de lege este numai persoana care funcţionează în cadrul unui organ al puterii legislative, executive sau

judecătoreşti, şi care îndeplineşte o funcţie ce implică exerciţiul autorităţii publice. Aceasta înseamnă că funcţionarul respectiv, în realizarea atribuţiilor lui de serviciu, poate emite hotărâri cu caracter obligatoriu, poate controla îndeplinirea lor, iar, la nevoie, poate impune această realizare.

Pot fi astfel de funcționari membrii Parlamentului, ai Guvernului, ai Curţii Constituţionale, ai Curţii de Conturi, judecătorii, procurorii, membrii organelor de poliție, sau ai altor organe speciale, cum ar fi S.R.I.[1] sau poliția comunitară. De asemenea, mai poate fi subiect pasiv al acestei infracțiuni brigadierul silvic,[2] agentul de la circumscripţia financiară,[3] avocatul în executarea atribuţiilor în cadrul baroului şi în faţa organelor judiciare,[4] membrii din compunerea birourilor electorale, paznicul unor societăți comerciale de stat și ai regiilor autonome[5], pădurarul[6] etc.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material, în cazul formei simple, cuprinde acţiunile specifice ameninţării. Noțiunea de amenințare este cea definită de către dispozițiile art. 193 din codul penal, de unde este preluat doar elementul material. Astfel, reprezintă amenințare fapta de insuflare a temerii că victima va fi supusă unui pericol, sau ar putea suporta săvârșirea unei infracțiuni, situația fiind de natură să alarmeze. În forma simplă, infracţiunea de ultraj se prezintă sub forma ameninţării, iar în forma agravată se prezintă sub mai multe modalităţi, şi anume:

☞ **Cuprinde în conținutul constitutiv infracțiunea de amenințare**

☞ **În formele agravate cuprinde infracțiunile de la art. 180-182 c.p.**

- lovirea sau orice alte acte de violenţă;
- vătămarea corporală;
- vătămarea corporală gravă,

toate săvârşite împotriva funcţionarului public care îndeplineşte o funcţie ce implică exerciţiul autorităţii de stat.

---

[1] A se vedea decizia penală nr. 401/1991 a Trib. Municipiului Bucureşti, în C.P.J. 1991, Casa de Editură şi Presă "Şansa", Bucureşti, p. 267.
[2] A se vedea decizia penală nr. 120/2000 a Trib. Bihor, în Dreptul nr. 6/2001, p. 43.
[3] A se vedea, decizia penală a Trib. Suprem, nr. 1103/1982, în R.R.D. nr. 2/1983, p. 68.
[4] A se vedea decizia penală nr. 1689/1986 Trib. Suprem, în R.R.D. nr. 5/1988, p. 66.
[5] A se vedea decizia penală nr. 2775/30.06.1999 a fostei CSJ, în Culegerea de jurisprudență, *Probleme de drept din jurisprudența Curții Supreme de Justiție în materie penală*, Gabriel Ionescu și Iosif Ionescu, Ed. Argessis, Curtea de Argeș, 2002, p. 374-375.
[6] A se vedea decizia penală nr. 647/13.03.1998 a fostei CSJ, *Ibidem*, p. 376-377.

Pentru întregirea laturii obiective, este necesară şi îndeplinirea următoarelor două condiţii:

☞ **Condiţii**

- fapta să fie săvârşită nemijlocit sau prin mijloace de comunicare directă;
- fapta să fie săvârşită contra unui funcţionar aflat în exerciţiul funcţiunii ori pentru fapte îndeplinite în exerciţiul funcţiunii.

Fapta se săvârşeşte nemijlocit atunci când acţiunile incriminate se comit în prezenţa funcţionarului, iar prin mijloace de comunicare directă atunci când acţiunile incriminate se comit prin telefon, printr-o scrisoare sau telegramă.

Funcţionarul se află în exerciţiul funcţiunii în tot timpul destinat îndeplinirii atribuţiilor sale de serviciu, fie că le îndeplineşte la sediul instituţiei unde funcţionează, fie în afara acesteia, fie chiar în afara programului de serviciu, când natura funcţiei respective o cere, ori funcţionarul se găsea în îndeplinirea unor atribuţii de serviciu sau în misiune.[7] De asemenea, se consideră ultraj și atunci când infracțiunea se comite în afara programului, dar în legătură cu îndpelinirea îndatoririlor de serviciu sau publice ale victimei.

Este absolut necesar pentru existenţa infracţiunii ca funcţionarul aflat în exercitarea atribuţiilor sale de serviciu, să se menţină în cadrul legal al acestor atribuţii.

În situația în care infracțiunea se comite în una din formele sale agravate, ce presupun toate violențe în forme de intensitate diferite exercitate asupra funcționarului, s-a pus problema dacă ultrajul intră în concurs cu infracțiunea de nerespectare a hotărârilor judecătorești. Atât practica cât și literatura de specialitate este unanimă în a considera că dacă violențele asupra funcționarului public se exercită cu ocazia executării unei hotărâri judecătorești, atunci vom avea doar infracțiunea de nerespectare a hotărârilor judecătorești, fără a se reține concursul între cele două delicte.

b) Urmarea imediată. Aceasta constă în constă în crearea unei stări de pericol pentru autoritatea cu care este învestit organul din care face parte funcţionarul, precum şi în atingerea adusă libertăţii psihice sau integrităţii corporale a persoanei.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

[7] Trib. Suprem, Secţia penală, decizia nr. 1103/1983, în R.R.D. nr. 2/1983, p. 68.

☞ **Intenția**

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea de ultraj se săvârşeşte numai cu intenţie, în ambele sale modalităţi.

☞ **Tentativa nu e sancționată**

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu se pedepsesc. Legea sancţionează numai forma consumată a infracţiunii, care are loc în momentul în care acţiunea incriminată a fost săvârşită şi s-a produs rezultatul socialmente periculos.

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă sub toate formele sale, coautorat, complicitate şi instigare.

6. Sancţiuni. Pentru forma simplă, pedeapsa este închisoare de la 6 luni la 2 ani sau amendă.

☞ **Forme calificate**

7. Formele calificate sau agravante. Infracțiunea de ultraj prezintă următoarele trei forme calificate sau agravante:

✓ atunci când fapta se produce prin lovirea sau orice alte acte de violenţă săvârşite împotriva unui funcţionar public care îndeplineşte o funcţie ce implică exerciţiul autorităţii de stat, aflat în exerciţiul funcţiunii ori pentru fapte îndeplinite în exerciţiul funcţiunii. Agravanta constă în realizarea elementului material al infracțiunii de lovire și alte violențe, prevăzut de art. 180 alin. 1 și 2 din codul penal. Sancțiunea în acest caz este alternativă închisoarea de la 6 luni la 3 ani sau amenda.

✓ atunci când fapta se produce prin vătămarea corporală săvârşită împotriva unui funcţionar public care îndeplineşte o funcţie ce implică exerciţiul autorităţii de stat, aflat în exerciţiul funcţiunii ori pentru fapte îndeplinite în exerciţiul funcţiunii. Agravanta constă în realizarea elementului material al infracțiunii de vătămare corporală, prevăzut de art. 181 alin. 1 din codul penal. Sancțiunea în acest caz este doar închisoarea de la 6 luni la 6 ani.

✓ atunci când fapta se produce prin vătămarea corporală gravă săvârşită împotriva unui funcţionar public care îndeplineşte o funcţie ce implică exerciţiul autorităţii de stat, aflat în exerciţiul funcţiunii ori pentru fapte îndeplinite în exerciţiul funcţiunii. Agravanta constă în realizarea elementului material al infracțiunii de vătămare corporală gravă, prevăzut de art. 182 alin. 1 și 2 din codul penal. Sancțiunea în acest caz este doar închisoarea de la 3 la 12 ani.

TEST DE AUTOEVALUARE

Enumerați subiecții pasivi ai infracțiunii de ultraj.

II. Infracțiunea de uzurpare de calităţi oficiale – art. 240 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii de uzurpare de calități oficiale. Potrivit codului penal reprezintă infracțiunea de uzurpare de calități oficiale folosirea fără drept a unei calităţi oficiale, însoţită sau urmată de îndeplinirea unui act legat de acea calitate.

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special al infracțiunii de este reprezentat de acele relaţii sociale a căror dezvoltare este condiţionată de exercitarea calităţilor oficiale numai de către persoanele învestite, în condiţiile legii, cu astfel de calităţi.

☞

b) Obiectul material. Infracţiunea de uzurpare de calităţi oficiale nu are obiect material.

☞

Nu are obiect material

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ al infracţiunii este necircumstanţiat. Poate avea această calitate orice persoană care îndeplineşte condiţiile legale de responsabilitate, inclusiv o persoană care are o calitate oficială, dacă foloseşte fără drept o altă calitate oficială. Infracţiunea poate fi săvârşită şi de persoana care a avut o calitate oficială, dacă continuă să o exercite după ce a pierdut-o.

☞

Orice persoană

b) Subiectul pasiv se poate prezenta într-o dublă calitate. El este atât persoana fizică sau juridică care suferă în mod direct de pe urma faptului că cineva s-a folosit de o calitate oficială în mod mincinos, dar poate fi și autoritatea sau instituția publică

☞

Orice persoană dar și instituția publică

a cărei autoritate a fost folosită fără drept de către făptuitor, creându-se în acest caz un prejudiciu de imagine.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material se realizează prin două acţiuni distincte:[8]

- folosirea fără drept a unei calităţi oficiale şi
- îndeplinirea unui act legat de acea calitate.

Aceste două acţiuni sunt cumulative şi pot fi realizate simultan sau succesiv.

Pentru existenţa infracţiunii, este necesar ca făptuitorul să realizeze ambele acţiuni.

☞ A folosi o calitate oficială înseamnă a efectua un act prin care făptuitorul îşi atribuie o calitate oficială pe care nu o are sau nu o mai are. Calitatea oficială presupune o funcţie care, prin natura sa, implică exerciţiul autorităţii, adică puterea de a lua dispoziţii cu caracter obligatoriu şi de a asigura respectarea acestora.

☞ Prin îndeplinirea unui act legat de calitatea uzurpată, se înţelege efectuarea unui act care intră în sfera de atribuţii a funcţiei pe care o implică calitatea oficială pretinsă de făptuitor.

Pentru întregirea laturii obiective, este necesar ca folosirea calităţii oficiale să se facă fără drept, adică fără un titlu legitim, fie din cauză că făptuitorul nu aparține corpului personalului acelei instituții sau autorități, fie că deși a fost în prezent nu mai deține o astfel de funcție.

b) Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru autoritatea statului sau a organizaţiei de stat sau publice în numele căreia s-a folosit fără drept calitatea oficială.

c) *Legătura de cauzalitate.* rezultă din însăşi materialitatea faptei – ex re.

☞ **Intenția**

3.2. Latura subiectivă. Forma de vinovăţie în cazul infracţiunii de uzurpare de calităţi oficiale este intenţia, în ambele sale modalităţi: directă sau indirectă.

☞ **Tentativa nu este sancționată**

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa nu sunt incriminate. Legea pedepseşte numai forma consumată a infracţiunii, care se realizează în momentul în care s-au săvârşit cele două acţiuni incriminate.

[8] Trib. Suprem, decizia penală nr. 2472/1986, în R.R.D. nr. 9/1987, p. 80.

Infracţiunea este susceptibilă şi de derulare în timp, caz în care uzurparea de calităţi oficiale ia forma infracţiunii continuate, având ca moment al epuizării momentul îndeplinirii ultimului act legat de calitatea oficială uzurpată.

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă sub toate formele sale, coautorat, complicitate şi instigare.

6. Sancţiuni. Pedeapsa principală pentru această infracțiune este închisoarea de la 6 luni la 3 ani.

III. Ruperea de sigilii – art. 243 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii de rupere de sigilii. Infracțiunea este definită de codul penal ca fiind aceea faptă prin care se înlătură ori distruge un sigiliu legal aplicat.

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

☞ *a) Obiectul juridic special* al infracțiunii este reprezentat de relaţiile sociale privitoare la existenţa şi integritatea sigiliilor legal aplicate în numele autorităţii publice şi a altor organe.

☞ **Sigiliul aplicat**

b) Obiectul material al infracţiunii îl constituie însuşi sigiliul aplicat, adică materialul pe care este imprimată amprenta sigiliului (ceară, plastilină, plumb, plic sigilat etc.), asupra căruia acţionează subiectul activ, şi nu obiectul metalic folosit pentru operaţia de sigilare.

2.2. Subiecţii infracţiunii.

☞ **Orice persoană**

a) Subiectul activ al infracţiunii poate fi, în varianta simplă, orice persoană. În cazul variantei agravate, subiectul activ trebuie să aibă calitatea de custode. Custodele reprezintă aceea persoană căreia i s-a încredinţat paza şi conservarea temporară a unor bunuri indisponibilizate prin sechestru.

Custodele

☞ **Instituția de stat**

b) Subiectul pasiv este instituţia de stat care a dispus aplicarea sigiliului, şi a cărei autoritate a fost nesocotită de subiectul activ.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material se realizează printr-o acţiune de înlăturare sau distrugere a unui sigiliu legal aplicat. Legalitatea aplicării sigiliului se raportează atât

la organul care a făcut-o cât şi la respectarea condiţiilor prevăzute de lege pentru realizarea acestei operaţii.

☞ Prin înlăturare se înţelege acţiunea prin care sigiliul, deşi nu este desfiinţat, este scos din poziţia în care a fost aplicat.[9]

☞ Prin distrugere se înţelege suprimarea sigiliilor prin sfărâmare, ardere, topire etc.[10]

Practica instanţelor a constatat existenţa unor astfel de infracţiuni, în special în cazul furturilor din vagoanele C.F.R. Într-o asemenea situaţie s-a apreciat că infracţiunea de rupere de sigilii nu este absorbită în cea de furt calificat realizat prin efracţie, astfel că va exista un concurs de infracţiuni între rupere de sigilii şi furt simplu, sau calificat dar sub o altă formă decât cea a realizării prin efracţie.

b) Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru autoritatea organului care a aplicat sigiliul.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate, ce rezultă din materialitatea faptei.

☞ **Intentie**

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea de rupere de sigilii se săvârşeşte numai cu intenţie directă sau indirectă.

☞ **Tentativa nu este sancţionată**

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu sunt pedepsite de lege. Legea sancţionează numai forma consumată, care se realizează în momentul înlăturării sau distrugerii sigiliului.

5. Participaţia penală. Participaţia penală pentru varianta simplă, este posibilă în toate formele, dar, în cazul variantei agravate, coautoratul este posibil numai dacă toţi participanţii au calitatea cerută de lege adică aceea de custode, ceea ce este totuşi mai greu de întâlnit în practică.

6. Formele calificate sau agravante.

☞ **Determinată de calitatea subiectului activ**

Infracţiunea prezintă o singură formă calificată ce este determinată de calitatea subiectului activ. Fapta este, deci, mai gravă atunci când este săvârşită de custode.

7. Sancţiuni. Pentru varianta simplă, pedeapsa este închisoarea de la o lună la 1 an sau amendă, iar pentru varianta agravată, pedeapsa este închisoarea de la 3 luni la 2 ani sau amendă. În ambele variante sancţiunea principală este alternativă, instanţa

[9] T.M.B., decizia penală nr. 2166/1984, în R III, p. 258.
[10] T.M.B., decizia penală nr. 2460/1989 (nepublicată), prezentată de Alexandru Boroi în *Drept penal. Partea specială*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2006, p. 292.

putând alege între închisoare sau amendă, în funcție de criteriile generale de individualizare.

IV. Sustragerea de sub sechestru – art. 244 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă sustragere de sub sechestru sustragerea unui bun care este legal sechestrat.

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

☞ *a) Obiectul juridic special* al infracțiunii este reprezentat de relaţiile sociale privitoare la asigurarea autorităţii măsurii sechestrului aplicat de organele îndreptăţite.

☞ **Bunul sechestrat**

b) Obiectul material al infracţiunii îl constituie bunul sechestrat. Prin bun se înțelege orice obiect ce prezintă o valoarea economică și care poate fi utilizat pentru satisfacerea nevoilor materiale și/sau spirituale ale omului, fiind în plus, susceptibil pentru apropriere.

2.2. Subiecţii infracţiunii.

☞ **Orice persoană**

a) Subiectul activ al infracţiunii poate fi orice persoană care îndeplineşte condiţiile legale de responsabilitate.

În cazul variantei agravate, subiectul activ trebuie să aibă calitatea de custode. Așa cum am arătat și în cazul infracțiunii anterioare prin custode se înțelege persoana căreia i s-a încredințat paza și conservarea temporară a unor bunuri indisponibilizate prin sechestru.

☞ *b) Subiectul pasiv* este organul de stat care a instituit sechestrul.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material se realizează prin acţiunea de sustragere a bunului legal sechestrat. Sustragerea se poate realiza, de pildă, prin înstrăinarea sau consumarea

☞ bunurilor. Nu reprezintă sustragere neprezentarea bunurilor aflate sub sechestru la data și ora fixate pentru vânzarea lor prin licitație.

Pentru existenţa infracţiunii se cere, în plus, ca bunul sustras să fi fost legal sechestrat.

☞ Prin legalitatea sechestrului, în accepţiunea art. 244 din codul penal, se înţelege nu legalitatea de fond a acestuia, ci legalitatea formală, adică a condiţiilor

sale de aplicare. Legalitatea condițiilor de aplicare se cercetează prin prisma dispozițiilor art. 163-166 din codul de procedură penală și a dispozițiilor art. 591-595, 597-601 din codul de procedură civilă.

Practica judiciară s-a confruntat și cu ipoteza în care o persoană își sustrage de sub sechestru propriile bunuri, atunci când acestea se aflăn în custodia altei persoane. S-a apreciat că în acest caz ne aflăm în prezența unui concurs ideal de infracțiuni între sustragere de sub sechestru și furt, în una dintre modalitățile sale.

b) Urmarea imediată. constă în crearea unei stări de pericol pentru relaţiile sociale privitoare la asigurarea autorităţii măsurii sechestrului.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate, ce rezultă din însăşi materialitatea faptei.

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea se săvârşeşte cu intenţie directă sau indirectă. Aceasta implică cunoaşterea, de către făptuitor, a împrejurării că bunul pe care îl sustrage este un bun legal sechestrat. În caz contrar, fapta sa nu va constitui sustragere de sub sechestru, ci, eventual, infracţiune de furt.

☞ **Intenția**

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu sunt incriminate. Legea sancţionează numai forma consumată, care se realizează în momentul în care acţiunea de sustragere a fost comisă şi s-a produs rezultatul socialmente periculos.

☞ **Tentativa nu este posibilă**

5. Participaţia penală. Participaţia penală pentru varianta simplă, este posibilă în toate formele, dar, în cazul variantei agravate, coautoratul este posibil numai dacă toţi participanţii au calitatea cerută de lege, adică aceea de custode, ceea ce este totuși mai greu de întâlnit în practică.

6. Formele calificate sau agravante.

☞ **Forma agravată este dată de calitatea subiectului activ - custode -**

Infracţiunea prezintă o singură formă calificată ce este determinată de calitatea subiectului activ. Fapta este, deci, mai gravă atunci când este săvârșită de custode.

7. Sancţiuni. Pentru varianta simplă, pedeapsa este închisoarea de la o lună la 1 an sau amendă, iar pentru varianta agravată, pedeapsa este închisoarea de la 3 luni la 2 ani sau amendă. În ambele variante sancțiunea principală este alternativă, instanța putând alege între închisoare sau amendă, în funcție de criteriile generale de individualizare.

TEST DE AUTOEVALUARE

Delimitați infracțiunea de furt de infracțiunile de rupere de sigilii și de sustragere de sub sechestru. Folosiți și exemple.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

I. Tratate şi monografii.

1. A. Boroi, *Drept penal . Partea specială,* Ed. Ch. Beck, Bucureşti, 2006.

2. O. Mastacan, *Elemente de drept penal - partea specială*, Ed. Bibliotheca, Târgovişte, 2006.

3. V. Dobrinoiu, Gh. Nistoreanu, şi ceilalţi, *Drept penal – Partea specială,* Ed. Europa Nova, Bucureşti, 1999.

II. Jurisprudenţă.

1. G. Ionescu, I. Ionescu „*Probleme de drept din jurisprudenţa Curţii Supreme de Justiţie în materie penală***",** Ed. Juris Argessis, Bucureşti, 2002.

IV. Site-uri oficiale.

1. Site-ul oficial al Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, www.scj.ro

TEMĂ DE REFLECŢIE

Observați și analizați subiectul pasiv al infracțiunilor din cadrul acestui capitol.

MODELE DE ÎNTREBĂRI

1. Subiecții infracțiunii de ultraj.
2. Elementul material al infracțiunii de ultraj.
3. Formele calificate ale infracțiunii de ultraj.
4. Prezentați infracțiunea de uzurpare de calități oficiale.
5. Prezentați infracțiunea de rupere de sigilii.
6. Prezentați infracțiunea de sustragere de sub sechestru.
7. Delimitați infracțiunea de furt de infracțiunile de rupere de sigilii și de sustragere de sub sechestru. Folosiți și exemple.

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI

1. A se vedea pag. 6-7.
2. A se vedea pag. 7-8.
3. A se vedea pag. 9.
4. A se vedea pag. 10-12.
5. A se vedea pag. 12-14.
6. A se vedea pag. 14-15.
7. A se vedea pag. 13, 15.

CAPITOLUL II
INFRACȚIUNI DE SERVICIU SAU ÎN LEGĂTURĂ CU SERVICIUL

1. **Cuprins**
2. **Obiectiv general**
3. **Obiective operaţionale**
4. **Timpul necesar studiului capitolului**
5. **Dezvoltarea temei**
6. **Bibliografie selectivă**
7. **Temă de reflecţie**
8. **Modele de teste**
9. **Răspunsuri şi comentarii la teste**

Cuprins

- **Prezentarea infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor.**
- **Prezentarea infracțiunii de abuz în serviciu prin îngrădirea unor drepturi.**
- **Prezentarea infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor publice.**
- **Prezentarea formelor calificate ale infracțiunilor de abuz (art. 248^1 și 258 din codul penal).**
- **Prezentarea infracțiunii de neglijență în serviciu.**
- **Prezentarea infracțiunii de purtare abuzivă.**
- **Prezentarea infracțiunii de conflict de interese.**
- **Prezentarea infracțiunii de luare de mită.**
- **Prezentarea infracțiunii de dare de mită.**
- **Prezentarea infracțiunii de primire de foloase necuvenite.**
- **Prezentarea infracțiunii de trafic de influență.**

- **Obiectiv general: Dobândirea de cunoştinţe privind unele infracţiuni de serviciu sau în legătură cu serviciul, adică acele infracţiuni care au ca rezultat principal lezarea relațiilor de serviciu și care produc disfuncții, uneori majore, acestor relații sociale.**

- **Obiective operaţionale: Dezvoltarea capacităţii de a încadra juridic diferite fapte concrete care au avut ca urmare imediată lezarea relațiilor de serviciu în mai multe din fațetele sale, în una dintre infracţiunile prevăzute în cadrul art. 246-248, 248^1, 249, 250, 253^1, 254-257 și art. 258 din codul penal.**

= 6 ore

CAPITOLUL II
INFRACȚIUNI DE SERVICIU SAU ÎN LEGĂTURĂ CU SERVICIUL

I. Abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor – art. 246 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor fapta funcţionarului public care, în exerciţiul atribuţiilor sale de serviciu, cu ştiinţă, nu îndeplineşte un act ori îl îndeplineşte în mod defectuos, şi prin aceasta cauzează o vătămare intereselor legale ale unei persoane.

☞ **Definiție**

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special al infracțiunii este reprezentat de relaţiile sociale referitoare la interesele publice care presupun executarea îndatoririlor de serviciu în mod cinstit şi corect. În acelaşi timp, prin incriminarea acestei fapte se protejează şi drepturile şi interesele oricărei persoane împotriva abuzurilor funcţionarilor publici sau funcţionarilor.

☞ **Realizarea corectă a atribuțiilor de serviciu**

b) Obiectul material. Infracțiunea reglementată de art. 246 C. pen. nu are obiect material decât în cazul în care acțiunea ce constitie elementul material al infracțiunii se răsfrânge asupra unui bun sau a unui înscris. În această situaţie, bunul sau înscrisul respectiv constituie obiectul material al infracţiunii.

☞ **De principiu, nu are**

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ al infracţiunii este întotdeauna calificat – funcţionarul public. Noțiunea de funcționar public nu este cea definită în dreptul administrativ, ci cea dată de dispozițiile art. 147 din codul penal, noțiune ce are un înțeles cu mult mai larg decât precedenta. Astfel, potrivit dispozițiilor menționate prin funcționar public se înțelege *orice persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul uneia dintre unitățile prevăzute la art. 145 din codul penal* (autorități publice, instituții publice, instituții sau alte persoane juridice de interes public). Potrivit definiției date în dreptul administrativ noțiunii de funcționar public, esențial pentru dobândirea acestei calități o reprezintă însăși modul de investire al acestuia; totodată, în aceste situații nu se pune problema neremunerării persoanei, câtă vreme funcționarul public desfășoară o activitate salariată.

☞ **Un funcționar sau un funcționar public**

În consecință, poate fi funcționar public în accepțiunea penală și directorul unei școli, secretarul unei astfel de instituții, directorul unei societăți comerciale cu capital majoritar de stat, dar și funcționarul public din cadrul unei primării, a consiliului județean, sau a prefecturii.

Potrivit acestei accepțiuni este funcționar public și paznicul de la Prefectură, precum și șoferul acesteia

Potrivit dispozițiilor art. 258 din codul penal, fapta poate fi comisă și de un simplu funcționar, caz în care pedeapsa este mai redusă (vezi pct. 6).

Prin noțiunea de funcționar se înțelege cea prevăzută de art. 147 alin. 2 din codul penal, și anume *persoana menționată la alin. 1 precum și orice salariat care exercită o însărcinare, în serviciul unei alte persoane juridice decât cele menționate la art. 145 din codul penal.*

Calitatea de funcționar public sau funcționar se apreciază la momentul săvârșirii faptei.

☞ **Statul**

b) Subiectul pasiv este statul, când subiectul activ este un funcţionar public, sau persoana juridică, când subiectul activ este un funcţionar – salariat al acesteia.

Orice persoană fizică sau juridică

Subiectul pasiv secundar este persoana fizică/juridică căreia i s-a adus o vătămare intereselor legale.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material se poate realiza atât printr-o acţiune (îndeplinirea în mod defectuos a unui act), cât şi printr-o inacţiune (neîndeplinirea cu ştiinţă a unui asemenea act).

☞ Prin act se înţelege orice operaţiune care trebuie efectuată de funcţionarul public sau de funcţionar conform fişei postului, sau dispoziţiilor trasate de şefii ierarhici, în condiţiile legii.

☞ Comiterea infracțiunii sub forma acțiunii presupune îndeplinirea unui act în mod defectuos, constând în realizarea unei operațiuni de serviciu altfel decât ar fi trebuit.

☞ Prin neîndeplinirea unui act se înțelege omisiunea făptuitorului de a efectua o operațiune pe care era ținut să o efectueze.

Dispoziţiile art. 246 din codul penal devin aplicabile numai în cazul în care abuzul săvârşit de un funcţionar public sau de un alt funcţionar nu are o incriminare

distinctă în C. pen. (a se vedea art. 266, art. 267, art. 267^1, art. 268). De aceea spunem că fapta prezintă un caracter subsidiar. Dispozițiile art. 246 trebuie însă coroborate și cu cele ale art. 13^2 din Legea nr. 78/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de corupție, unde sunt prevăzute o serie de forme calificate ale acestei infracțiuni, toate corelate însă cu comiterea unor infracțiuni adiacente infracțiunilor de corupție.

b) Urmarea imediată constă în cauzarea unei vătămări intereselor legale ale persoanei. În acest caz este vorba orice tip de vătămare a intereselor legale al unei persoane, legea neimpunând condiții privind mărirea vătămării și de aceea, nici noi nu ar trebui să adăugăm la lege atunci când o aplicăm. De asemenea, deoarece textul de lege nu specifică, el se poate aplica și atunci când vătămarea s-a produs în detrimentul unei persoane fizice cât și atunci cât când s-a produs în detrimentul unei persoane juridice.

c) *Legătura de cauzalitate* Pentru întregirea laturii obiective, este necesar ca între elementul material şi urmarea imediată să existe legătură de cauzalitate.

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea prevăzută de art. 246 din codul penal poate fi săvârşită numai cu intenţie, sub ambele sale modalităţi.

☞ **Intenția**

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu se pedepsesc. Infracţiunea se consumă în momentul în care se produce urmarea socialmente periculoasă.

☞ **Tentativa**

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă în toate formele prevăzute de lege. În cazul coautoratului, toţi participanţii trebuie să aibă calitatea cerută de lege, adică de funționari sau de funcționari publici.

6. Sancţiuni. Pedeapsa prevăzută de lege pentru săvârşirea infracţiunii de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor este închisoarea de la 6 luni la 3 ani.

În cazul în care infracţiunea este săvârşită de un funcţionar, maximul pedepsei se reduce cu o treime – art. 258 C. pen.

☞ **Funcționar**

7. Forma atenuată. Fapta prezintă o variantă atenuată, când este săvârşită de un funcţionar, situaţie în care maximul pedepsei principale se reduce cu o treime.

☞ **Consecințe deosebit de grave**

8. Formele calificate sau agravante. Fapta este mai gravă dacă prezintă drept urmare producerea unor consecințe deosebit de grave. Această agravată, pentru simplificare urmează a fi tratată separat, fiind comună tuturor celor trei forme de abuz în serviciu.

II. Abuzul în serviciu prin îngrădirea unor drepturi – art. 247 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii. Prin infracțiunea de abuz în serviciu prin îngrădirea unor drepturi se înțelege acea faptă de îngrădire, de către un funcţionar public, a folosinţei sau a exerciţiului drepturilor unei persoane, ori crearea pentru aceasta a unei situaţii de inferioritate pe temei de rasă, naţionalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie, apartenenţă politică, convingeri, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecţie HIV/SIDA.

☞ **Definiție**

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special al infracțiunii este reprezentat de relaţiile sociale privitoare la apărarea şi garantarea intereselor legale ale cetăţenilor, împotriva oricăror abuzuri ale funcţionarilor publici sau funcţionarilor. *Obiectul juridic special* este reprezentat, de asemenea, şi de relaţiile sociale care privesc desfăşurarea în conformitate cu legea a activităţii de serviciu, o asemenea activitate fiind incompatibilă cu îngrădirea folosinţei sau exerciţiului drepturilor vreunui cetăţean, sau cu crearea pentru acesta a unei situaţii de inferioritate pe temei de rasă, naţionalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie, apartenenţă politică, convingeri, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecţie HIV/SIDA.

☞ **Exercitarea atribuțiilor de serviciu fără discriminare**

b) Obiectul material. Infracţiunea prevăzută de art. 247 C. pen. de regulă nu are obiect material, însă, în cazul în care activitatea abuzivă a funcţionarului public priveşte modificarea unui act public sau se răsfrânge asupra unui bun, acesta va constitui obiectul material al infracţiunii.

☞ **De principiu, nu are**

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ al infracţiunii este întotdeauna circumstanţiat – funcţionar public sau funcţionar. Toate elementele precizate deja la forma anterioară de abuz relative la noțiunile de funcționar public și funcționar sunt și aici valabile.

☞ **Funcționar Funcționar public**

b) Subiectul pasiv general este statul, ca titular şi apărător al tuturor valorilor sociale.

☞ **Statul Orice persoană**

Subiectul pasiv secundar este cetăţeanul căruia i s-a îngrădit folosinţa sau exerciţiul drepturilor, pe temei de naţionalitate, rasă, sex, religie, gen, orientare

sexuală, opinie, apartenenţă politică, convingeri, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecţie HIV/SIDA.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material se realizează fie prin îngrădirea folosinţei sau exerciţiului drepturilor vreunui cetăţean, fie prin crearea pentru o persoană a unei situaţii de inferioritate pe temei de naţionalitate, rasă, sex, religie, gen, orientare sexuală, opinie, apartenenţă politică, convingeri, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecţie HIV/SIDA.

☞ Îngrădirea folosinţei sau exerciţiului drepturilor vreunui cetăţean se poate realiza atât prin acte comisive (de exemplu, directorul – funcţionar public concediază o persoană pe temei de naţionalitate, rasă, sex, religie, gen, orientare sexuală, opinie, apartenenţă politică, convingeri, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecţie HIV/SIDA), cât şi prin acte omisive (se refuză angajarea unei persoane pe temei de naţionalitate, rasă, sex, religie, gen, orientare sexuală, opinie, apartenenţă politică, convingeri, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecţie HIV/SIDA).

Pentru întregirea laturii obiective, este absolut necesar ca fapta să fie săvârşită de funcţionar în cadrul atribuţiilor sale de serviciu.

Prin această incriminare se asigură, şi prin mijloacele dreptului penal, realizarea principiului constituţional prevăzut în art. 16 alin. (1), potrivit căruia toţi cetăţenii sunt egali în faţa legii şi a autorităţilor publice, fără privilegii şi fără discriminări.

Ca și precedenta incriminare și acesta are un caracter subsidiar, în sensul în care ea va fi reținută dacă nu există o altă reglementare într-o lege specială, cum ar fi, de exemplu, unele dispoziții Legiea nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului.

b) Urmarea imediată constă în lezarea drepturilor vreunui cetăţean, prin restrângerea folosinţei sau exerciţiului drepturilor, sau prin crearea unei situaţii de inferioritate pe temei de naţionalitate, rasă, sex, religie, gen, orientare sexuală, opinie, apartenenţă politică, convingeri, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecţie HIV/SIDA. Urmarea imediată poate fi atât de natură materială cât şi de natură morală.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

☞ **Mobil calificat**

3.2. Latura subiectivă. Având în vedere că la baza săvârşirii infracţiunii stă un anumit *mobil* (ura de rasă, sex, naţionalitate, religie, gen, orientare sexuală, opinie, apartenenţă politică, convingeri, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecţie HIV/SIDA), infracţiunea prevăzută de art. 247 din codul penal nu poate fi săvârşită decât cu intenţie directă.

☞ **Tentativa nu se pedepsește**

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu se pedepsesc.

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă în toate formele prevăzute de lege. În cazul coautoratului, toţi participanţii trebuie însă să aibă calitatea cerută de lege.

6. Sancţiuni. Pedeapsa prevăzută de lege pentru săvârşirea infracţiunii de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor este închisoarea de la 6 luni la 5 ani.

În cazul în care infracţiunea este săvârşită de un funcţionar, maximul pedepsei se reduce cu o treime – art. 258 C. pen.

☞ **Funcționar**

7. Forma atenuată. Fapta prezintă o variantă atenuată, când este săvârşită de un funcţionar, situaţie în care maximul pedepsei principale se reduce cu o treime.

☞ **Consecințe deosebit de grave**

8. Formele calificate sau agravante. Fapta este mai gravă dacă prezintă drept urmare producerea unor consecinţe deosebit de grave. Această agravată, pentru simplificare urmează a fi tratată separat, fiind comună tuturor celor trei forme de abuz în serviciu.

III. Abuzul în serviciu contra intereselor publice –art. 248 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii. Prin infracţiunea de abuz în serviciu contra intereselor publice se înţelege fapta funcţionarului public care, în exerciţiul atribuţiilor sale de serviciu, cu ştiinţă, nu îndeplineşte un act ori îl îndeplineşte în mod defectuos, şi prin aceasta cauzează o tulburare însemnată bunului mers al unui organ sau al unei instituţii de stat, ori al unei alte unităţi din cele la care se referă art. 145, sau o pagubă patrimoniului acesteia.

☞ **Definiție**

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special. Infracţiunea are o natură complexă, motiv pentru care avem prezente atât un obiect juridic special principal cât şi unul secundar. *Obiectul juridic principal* este reprezentat de relaţiile sociale a căror naştere, dezvoltare şi desfăşurare sunt posibile numai prin îndeplinirea cu corectitudine a îndatoririlor de serviciu de către funcţionarii publici sau funcţionari. *Obiectul juridic secundar* este reprezentat de relaţiile sociale referitoare la patrimoniul public.

☞ **Obiect juridic complex**

b) Obiectul material. Infracţiunea prevăzută de art. 248 din codul penal nu are de regulă obiect material. Dacă însă activitatea infracţională vizează în mod direct un bun, atunci acel bun devine obiect material al infracţiunii.

☞ **În principiu nu are obiect material**

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ este întotdeauna circumstanţiat – funcţionar public sau funcţionar. Toate elementele precizate deja la forma anterioară de abuz relative la noțiunile de funcționar public și funcționar sunt și aici valabile.

☞ **Subiect activ calificat**

b) Subiectul pasiv este autoritatea publică, instituţia publică sau persoana juridică care a fost prejudiciată prin comiterea infracţiunii.

☞

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material se poate realiza fie printr-o acţiune (îndeplinirea în mod defectuos a unui act privitor la îndatoririle de serviciu), fie printr-o inacţiune (neîndeplinirea unui act).

Pentru ambele modalităţi ale elementului material, condiţia esenţială este ca fapta să fie săvârşită în exerciţiul atribuţiilor de serviciu.

b) Urmarea imediată constă într-o tulburare însemnată cauzată bunului mers al unui organ sau instituţii publice, sau o pagubă patrimoniului acesteia.

☞ Prin tulburare adusă bunului mers se înţelege orice atingere la adresa funcţionării în bune condiţii a activităţii unei unităţi.

Potrivit art. 248 C. pen., nu orice tulburare realizează conţinutul infracţiunii, ci numai una însemnată, deci care are o anumită proporţie şi gravitate.

În ceea ce priveşte paguba produsă unui organ, unei instituţii publice sau unei persoane juridice, aceasta trebuie să fie reală, certă, efectivă, în caz contrar nemaiputându-se reţine infracţiunea de abuz în serviciu contra intereselor generale.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

☞ **Intenția**

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea prevăzută de art. 248 din codul penal se săvârşeşte cu intenţie în ambele sale modalităţi. Chiar şi în varianta comiterii faptei prin inacţiune, forma de vinovăţie este tot intenţia, având în vedere faptul că textul legal foloseşte expresia *cu știință*.

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu se pedepsesc, legea sancţionând numai forma consumată a infracţiunii. Infracţiunea de abuz în serviciu contra intereselor generale se consumă în momentul în care, ca urmare a faptei abuzive a funcţionarului public, se produce rezultatul socialmente periculos. În acelaşi timp, infracţiunea poate fi comisă şi în formă continuată.

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă în toate formele prevăzute de lege. În cazul coautoratului, toţi participanţii trebuie însă să aibă calitatea cerută de lege.

6. Sancţiuni. Pedeapsa prevăzută de lege pentru săvârşirea infracţiunii de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor este închisoarea de la 6 luni la 5 ani.

În cazul în care infracţiunea este săvârşită de un funcţionar, maximul pedepsei se reduce cu o treime – art. 258 C. pen.

☞ **Funcționar**

7. Forma atenuată. Fapta prezintă o variantă atenuată, când este săvârşită de un funcţionar, situaţie în care maximul pedepsei principale se reduce cu o treime.

☞ **Consecințe deosebit de grave**

8. Formele calificate sau agravante. Fapta este mai gravă dacă prezintă drept urmare producerea unor consecinţe deosebit de grave. Această agravată, pentru simplificare urmează a fi tratată separat, fiind comună tuturor celor trei forme de abuz în serviciu.

IV. Abuzul în serviciu în formă calificată – art. 248[1] din codul penal.

1. Definirea acestei agravante a infracțiunilor de abuz. Potrivit art. 248[1] din codul penal, *dacă faptele prevăzute în art. 246, 247 şi 248 au avut consecinţe deosebit de grave, se pedepsesc cu închisoare de la 5 la 15 ani şi interzicerea unor drepturi.*

☞ **Definiție**

2. Condiţii preexistente.

În ceea ce priveşte obiectul şi subiecţii infracţiunii, acestea sunt cele analizate la infracţiunile de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor, abuz în serviciu prin îngrădirea unor drepturi şi abuz în serviciu contra intereselor generale.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material. Forma agravată reunește elementul material al celor trei infracțiuni de abuz. Astfel, forma agravată presupune fie neîndeplinirea unui act, sau îndeplinirea lui defectuoasă, de către un funcționar în cadrul atribuțiilor sale de serviciu, acțiuni sau inacțiuni prin care cauzează o vătămare intereselor legale ale unei persoane sau o tulburare însemnată bunului mers unui organ sau unei instituții de stat (autoritate publică, instituție publică, persoană juridică de interes public), sau o pagubă patrimoniului acesteia, sau prin îngrădirea folosinţei sau exerciţiului drepturilor unui cetăţean, sau prin crearea pentru acesta a unei situaţii de inferioritate pe temei de naţionalitate, rasă, sex, religie, gen, orientare sexuală, opinie, apartenenţă politică, convingeri, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecţie HIV/SIDA.

b) Urmarea imediată constă în producerea de consecinţe deosebit de grave, ca urmare a consumării infracţiunilor prevăzute în art. 246-248 din codul penal.

☞ Prin consecinţe deosebit de grave se înţelege, potrivit art. 146 din codul penal, o pagubă materială mai mare de 200000 lei sau o perturbare deosebit de gravă a activităţii, cauzate vreuneia dintre unităţile la care se referă art. 145 ori altei persoane juridice sau fizice.

☞ Prin perturbare deosebit de gravă se înţelege o dereglare, o periclitare a funcţionării activităţii unei persoane juridice publice sau private ori a unei persoane fizice, cu consecinţe foarte grave (paralizarea activităţii, reducerea ei substanţială sau chiar încetarea acesteia).

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

☞ **Intenția**

3.2. Latura subiectivă. Abuzul în serviciu în formă calificată se săvârşeşte cu intenţie directă sau indirectă.

☞ **Tentativa**

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu se pedepsesc. Legea sancţionează numai forma consumată a infracţiunii, care se produce

în momentul în care, fiind realizat în întregime elementul material, s-au produs urmările cerute de lege.

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă în toate formele prevăzute de lege. În cazul coautoratului, toţi participanţii trebuie însă să aibă calitatea cerută de lege.

6. Sancţiuni. Dacă infracţiunea este săvârşită de un funcţionar public, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 15 ani şi interzicerea unor drepturi, iar dacă este săvârşită de un funcţionar, maximul pedepsei se reduce cu o treime.

TEST DE AUTOEVALUARE

Definiți cele trei infracțiuni de abuz în serviciu.

V. Neglijenţa în serviciu – art. 249 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii. Prin infracțiunea de neglijență în serviciu se înțelege încălcarea din culpă, de către un funcţionar public, a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă s-a cauzat o tulburare însemnată bunului mers al unui organ sau al unei instituţii de stat, ori al unei alte unităţi din cele la care se referă art. 145, sau o pagubă patrimoniului acesteia ori o vătămare importantă intereselor legale ale unei persoane.

☞ **Definiție**

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special. Infracţiunea are o natură complexă, motiv pentru care avem prezente atât un obiect juridic special principal cât şi unul secundar. *Obiectul juridic principal* este reprezentat de relaţiile sociale a căror naştere, dezvoltare şi desfăşurare sunt posibile numai prin îndeplinirea corectă a atribuţiunilor de serviciu de către funcţionarii publici.

☞ **Obiect juridic complex**

Obiectul juridic secundar este reprezentat şi de relaţiile sociale privitoare la patrimoniu.

b) Obiectul material de regulă, lipseşte la infracţiunea de neglijenţă în serviciu. În cazul în care activitatea infracțională vizează în mod direct un bun, atunci acel bun devine obiect material al infracţiunii.

☞ **În principiu, nu are.**

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ al infracţiunii de neglijenţă în serviciu este calificat – funcţionarul public sau funcționarul, potrivit art. 258 din codul penal.

☞ **Subiect activ calificat**

b) Subiectul pasiv este autoritatea sau instituţia publică căreia i s-a cauzat o tulburare însemnată bunului mers, ori o pagubă patrimoniului acestuia, prin fapta funcţionarului public. Calitatea de subiect pasiv al infracţiunii de neglijenţă în serviciu o poate avea şi persoana căreia i s-a cauzat o vătămare importantă a intereselor legale.

☞ **Autoritatea publică**

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material este reprezentat de încălcarea unei îndatoriri de serviciu de către un funcţionar public, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă. Fapta se numeră printre acele rare situații în care o acțiune se comite în fapt printr-o inacțiune. Din definiția infracțiunii rezultă că ea constă în *încălcarea din*

culpă a unei îndatoriri de serviciu prin neîndeplinirea acesteia. Astfel de fapte se numesc infracţiuni comisive prin omisiune.

☞ Prin îndatorire de serviciu se înţelege tot ceea ce cade în sarcina unui funcţionar public, potrivit normelor care reglementează serviciul respectiv, sau care sunt inerente naturii acelui serviciu. Încălcarea unei îndatoriri de serviciu se poate realiza fie prin neîndeplinirea acelei îndatoriri, fie prin îndeplinirea ei în mod defectuos. Îndatoririle de serviciu pot fi prevăzute în diverse acte normative de la lege la un ordin al ministrului, precum și în norme cu caracter intern; ele pot avea atât caracter general cât și special

☞ Neîndeplinirea semnifică omiterea, neefectuarea unui act care trebuia să fie îndeplinit, ori rămânerea făptuitorului în stare de pasivitate. Neîndeplinirea unei îndatoriri de serviciu poate fi totală sau parţială, după cum făptuitorul nu-şi îndeplineşte în întregime sau în parte sarcina.

☞ Îndeplinirea defectuoasă a unei îndatoriri de serviciu semnifică îndeplinirea acesteia în alte condiţii decât se cuvine a fi efectuată.

Una din cerințele esențiale strâns legate de elementul material este ca funcționarul sau funcționarul public să se afle în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu.

b) Urmarea imediată este reprezentată fie de cauzarea unei tulburări însemnate bunului mers al unei autorităţi sau instituţii publice, sau al unei persoane juridice de drept public, fie de cauzarea unei pagube în patrimoniul acestora, sau de vătămarea importantă adusă intereselor legale ale unei persoane. Relativ la dimensiunea a ceea ce înseamnă tulburare însemnată și vătămare importantă, putem spune că acestea nu se referă la orice tulburare sau vătămare, presupunând un caracter major, atât pentru persoana fizică cât și pentru cea juridică, însă ea este plafonată de semnificația noțiunii de consecințe deosebit de grave. Dacă s-ar ajunge la consecințe deosebit de grave, atunci încadrarea juridică nu va mai fi în art. 249 alin. 1 i în 249 alin. 2 cod penal.

Mai trebuie observat că spre deosebire de abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor unde urmarea imediată era orice timp de vătămare a intereselor legale (fapta se comite cu intenție), în cazul neglijenței în serviciu urmarea imediată o reprezintă o vătămare importantă (fapta se comite din culpă).

În ceea ce privește unitatea în detrimentul căreia se produce paguba, o parte a doctrinei[11] consideră că nu este justificată diferențierea protejării patrimoniului, astfel că indiferent la ce fel de unitate lucrează funcționarul, fie că este publică sau privată, există infracțiunea de neglijență în serviciu. Cu toate că această argumentație este corectă și în plus se circumscrie normativelor constituționale ale art. 41, în lipsa unei modificări legislative sau a unei decizii a Curții Constituționale și pornind și de la principiul binecunoscut în penal că normele penale sunt de strictă interpretare, o astfel de interpretare nu poate fi dată. În consecință norma se va aplica doar celor ce rezultă expres din ea, neputând fi extinsă prin analogie și altor situții nespecificate.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

☞ **Culpa**

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea de neglijență în serviciu se comite doar din culpă, fie sub forma neglijenței fie sub forma ușurinței.

☞ **Tentativa nu este posibilă**

4. Formele infracţiunii. Deoarece fapta este comisă din culpă actele preparatorii şi tentativa nu sunt posibile.

5. Participaţia penală. Participaţia penală nu este posibilă, având în vedere că este o infracţiune din culpă. Totuşi, coautoratul ar fi posibil, în cazul în care îndeplinirea unei obligaţii cade în sarcina unui grup de persoane, unei comisii care execută un control, o inventariere etc.[12]

6. Sancţiuni. Infracțiunea este sancționată cu pedepse principale alternative, și anume amenda și închisoarea de la 1 lună la 2 ani.

☞ **Funcționar**

7. Forma atenuată. Fapta prezintă o variantă atenuată, când este săvârşită de un funcţionar, situație în care maximul pedepsei principale se reduce cu o treime.

☞ **Consecințe deosebit de grave**

8. Formele calificate sau agravante. Fapta prezintă o singură formă agravată ce este dată de urmarea imediată posibil a fi produsă, și anume generarea unor consecințe deosebit de grave (a se vedea dispozițiile art. 146 cod penal), pentru care sancțiunea este închisoarea de la 2 la 10 ani.

[11] Alexandru Boroi*, op.cit.*, p. 316.
[12] *Ibidem,* p. 313.

TEST DE AUTOEVALUARE

Care este forma de vinovăție cu care se comite neglijența în serviciu ?

VI. Purtarea abuzivă – art. 250 din codul penal.[13]

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă infracțiunea de purtare abuzivă, în forma simplă, întrebuinţarea de expresii jignitoare faţă de o persoană, de către un funcţionar public în exerciţiul atribuţiilor de serviciu.

Definiție

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special. Infracțiunea este una complexă, deoarece prin intermediul ei se apară atât relațiile de serviciu, în principal, cât și cele privind demnitatea, libertatea psihică, precum și sănătatea și integritatea fizică a persoanei. De aceea, infracțiunea prezintă atât un obiect juridic special principal, cât și unul secundar. Obiectul juridic special principal îl reprezintă relaţiile sociale de serviciu, care presupun o comportare cuviincioasă a funcţionarului public faţă de orice persoană. Obiectul juridic special secundar este reprezentat de relațiile sociale care apără demnitatea persoanei, libertatea ei psihică, sănătatea și integritatea fizică a oricărei persoane împotriva abuzurilor funcționarilor.

Obiect juridic complex

Demnitatea persoanei, libertatea ei psihică, sănătatea și integritatea fizică

b) Obiectul material. Infracțiunea prezintă o formă simplă și trei forme calificate. Spunem aceasta aici, deoarece în cazul formei simple și a formei calificate prevăzute de art. 250 alin. 2 din codul penal infracțiunea nu prezintă obiect material, fiind în acest caz infracțiune de pericol. Însă, în cazul formelor calificate prevăzute de dispozițiile art. 250 alin. 3, 4 și 5 obiectul material există și este chiar corpul persoanei lovite sau vătămate, infracțiunea fiind una de rezultat.

În cazul art. 250 alin. 3-5 corpul persoanei

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ al infracţiunii este unul calificat, putând fi un funcționar public sau un funcționar, potrivit dispozițiilor art. 258 din codul penal.

S.A. calificat Funcționarul /funcționarul public

[13] Art. 250 a fost modificat prin Legea nr. 278/2006, M.Of. nr. 601 din 12 iulie 2006.

☞

O instituție publică
Orice persoană fizică

b) Subiectul pasiv principal este autoritatea publică, instituţia publică sau persoana juridică care a fost prejudiciată prin comiterea infracţiunii. *Subiectul pasiv secundar* poate fi orice persoană fizică.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material constă, în cazul modalităţii prevăzute în alin. (1), în întrebuinţarea de expresii jignitoare faţă de o persoană.

☞

Prin întrebuinţarea de expresii jignitoare se înţelege orice atingere adusă onoarei sau reputaţiei unei persoane. Aceasta se poate realiza în scris, oral, prin gesturi, etc. În acest caz infracțiunea de insultă este absorbită în cea de purtare abuzivă, așa cum se întâmplă în cazul formelor calificate ale infracțiunii de purtare abuzivă cu infracțiunile de amenințare, lovire și alte violene, vătămare corporală și vătămarea corporală gravă. Totuși, spre deosebire de infracțiunea propriu-zisă de insultă, în cazul infracțiuni de purtare abuzivă este fapta constă doar în întrebuințarea de expresii jignitoare, fără a mai adăuga și alte elemente specifice infracțiunii de absorbite.

Aşa cum rezultă din textul legal, întrebuinţarea de expresii jignitoare, ameninţarea sau exercitarea de acte de violenţă trebuie să fie săvârşită de funcţionarul public sau funcţionar în exerciţiul atribuţiunilor de serviciu, aceasta reprezentând o cerință esențială impusă de textul de lege.

b) Urmarea imediată. Constă în crearea unei stări de pericol care lezează prestigiul şi buna desfăşurare a activităţii unei unităţi din cele prevăzute în art. 145 C. pen. În cazul variantelor cu obiect material, urmarea imediată constă şi în vătămarea efectivă cauzată prin lovire sau alte violenţe.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea de purtare abuzivă să comite cu intenție, fie directă, fie indirectă.

☞

Intenția

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu se pedepsesc.

☞

Tentativa nu se sancționează

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă sub toate formele sale, coautorat, complicitate şi instigare; însă, în cazul coautoratului este necesar ca

toți participații să aibă calitatea de funcționari/funcționari publici, altfel aceștia sunt considerați complici.

6. Sancţiuni. Infracțiunea se sancționează, în forma simplă, cu pedepse principale alternative, și anume amenda sau cu închisoarea de la o lună la un an.

☞ **Funcționar**

7. Forma atenuată. Fapta prezintă o variantă atenuată, când este săvârşită de un funcţionar, situație în care maximul pedepsei principale se reduce cu o treime.

8. Formele calificate sau agravante. Infracțiunea prezintă patru forme calificate, determinate de modalitatea săvârșirii faptei. Astfel, dacă:

☞ ✓ fapta se comite prin folosirea de amenințări de către funcționarul public în exercitarea atribuțiilor de serviciu. Conținutul faptei de amenințare este dat de conținutul infracțiunii de amenințare prevăzut de art. 193 din codul penal, infracțiunea mijloc fiind absorbită în cea scop, adică în cea de purtare abuzivă. Sancțiunea principală în acest caz este alternativă, fiind amenda sau închisoarea de la 6 luni la 2 ani.

☞ ✓ fapta se comite prin lovire sau folosirea de acte de violență. Prin lovire se înţelege acel act de agresiune care constă în acţiunea mecanică a unei energii cinetice exterioare, de atingere, de compresiune sau izbire bruscă şi violentă a suprafeţei de contact a corpului victimei cu sau de un corp contondent, cum ar fi loviturile realizate cu o parte a corpului făptuitorului sau cu un obiect, oricare ar fi acesta (un scaun, un cuţit, o carte, un obiect menajer sau de încăţăminte etc.). Prin actele de violenţă se înțelege orice manifestare brutală, constrângere fizică de orice natură care ar putea cauza suferinţe fizice, dar şi violenţele comise asupra unor obiecte aparţinând unei persoane (de exemplu, fapta funcţionarului public de a rupe o cerere sau o reclamaţie şi aruncarea acesteia în faţa persoanei vătămate). Sancțiunea principală este și în acest caz alternativă, fiind amenda sau închisoarea de la 6 luni la 3 ani.

☞ ✓ fapta are ca urmare vătămarea corporală, așa cum aceasta este definită de dispozițiile art. 181 din codul penal, sancțiunea în acest caz fiind închisoarea de la 6 luni la 6 ani.

☞ ✓ fapta are ca urmare vătămarea corporală gravă, așa cum aceasta este definită de dispozițiile art. 182 din codul penal, sancțiunea în acest caz fiind închisoarea de la la 12 ani.

TEST DE AUTOEVALUARE

1. În ce constă obiectul juridic special al infracțiunii de purtare abuzivă ?

TEST DE AUTOEVALUARE

2. Enumerați formele calificate ale infracțiunii de purtare abuzivă.

VII. Conflictul de interese – art. 253[1] din codul penal[14].

☞ **Definiție**

1. Definirea infracţiunii. În codul penal, infracțiunea de conflict de interese este definită ca fiind fapta funcționarului public care, în exercițiul atribuțiilor de serviciu, îndeplinește un act ori participă la luarea unei decizii prin care s-a realizat, direct sau indirect, un folos material pentru sine, soțul său, o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv, sau pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de servicii sau foloase de orice natură.

☞ **Situații speciale reglementate de Legea nr. 161/2003**

1.2. Conflictul de interese potrivit Legii nr. 161/2003. Fără a intra în detalii, pentru a avea o viziune unitară asupra acestor fapte vom preciza câteva elemente ce definesc infracțiunea de conflict de interese prevăzută de capitolul II din Titlul IV al Cărţii I din Legea nr. 161/2003. Pentru eficienţa regimului conflictului de interese, legiuitorul a preferat să reglementeze acest regim pentru fiecare categorie în parte, ţinând cont de specificul fiecăreia, pornind de la structurile administraţiei publice centrale şi terminând cu structurile administraţiei publice locale**.**

☞

a. Conflictul de interese în exercitarea funcţiei de membru al Guvernului şi a altor funcţii publice de autoritate din administraţia publică centrală şi locală.

Persoana care exercită funcţia de membru al Guvernului, secretar de stat, subsecretar de stat sau funcţii asimilate acestora, prefect ori subprefect, este obligată să nu emită un act administrativ sau să nu încheie un act juridic, ori să nu ia sau să nu participe la luarea unei decizii în exercitarea funcţiei publice de autoritate, care produce un folos material pentru sine, pentru soţul său ori rudele sale de gradul I. Aceste obligaţii nu privesc emiterea, aprobarea sau adoptarea actelor normative. În ceea ce priveşte răspunderea disciplinară şi efectele actelor administrative care nu îndeplinesc condiţiile impuse de aceste dispoziţii prohibitive prevăzute de art. 72 din Legea nr. 161/2003, au fost stabilite următoarele dispoziţii:

- încălcarea obligaţiilor prevăzute constituie abatere administrativă, dacă nu este o faptă mai gravă, potrivit legii.

- actele administrative emise sau actele juridice încheiate prin încălcarea obligaţiilor prevăzute sunt lovite de nulitate absolută.

[14] Conflictul de interese este reglementat în art. 253[1] C. pen., introdus prin Legea nr. 278/2006, M.Of. nr. 601 din 12 iulie 2006.

☞ *b. Conflictul de interese privind aleşii locali.* Primarii şi viceprimarii, primarul general şi viceprimarii municipiului Bucureşti sunt obligaţi să nu emită un act administrativ sau să nu încheie un act juridic, ori să nu emită o dispoziţie, în exercitarea funcţiei, care produce un folos material pentru sine, pentru soţul său ori rudele sale de gradul I.

Efectul încălcării acestor dispoziţii este nulitatea absolută a respectivelor acte administrative. Actele administrative emise sau actele juridice încheiate, ori dispoziţiile emise cu încălcarea obligaţiilor prevăzute, sunt lovite de nulitate absolută.

Dacă în urma controlului asupra legalităţii actelor juridice încheiate sau emise de persoanele respective, rezultă că alesul local în cauză a realizat foloase materiale, prefectul dispune, după caz, sesizarea organelor de urmărire penală competente sau a comisiilor competente de cercetare a averii, constituite potrivit Legii nr. 115/1996 pentru declararea şi controlul averii demnitarilor, magistraţilor, a unor persoane cu funcţii de conducere şi de control şi a funcţionarilor publici.

Observăm că, în ambele cazuri, rolul controlului aparţine Guvernului, fie prin primul-ministru, în cazul autorităţilor şi instituţiilor publice centrale, fie prin prefect, ca reprezentant al Guvernului în teritoriu, în cazul autorităţilor şi instituţiilor publice locale.

Conflictele de interese pentru preşedinţii şi vicepreşedinţii consiliilor judeţene sau consilierii locali şi judeţeni sunt prevăzute în art. 46 din Legea administraţiei publice locale nr. 215/2001, cu modificările şi completările ulterioare. Menţinerea acestor prevederi nu este însă de natură a afecta caracterul unitar al reglementării conflictului de interese. Este normal ca în cazul în care există norme specifice în vigoare, soluţia legislativă să fie aceea a normei de trimitere.

☞ *c. Conflictul de interese privind funcţionarii publici.* Funcţionarul public este în conflict de interese dacă se află într-una dintre următoarele situaţii:

✓ este chemat să rezolve cereri, să ia decizii sau să participe la luarea deciziilor cu privire la persoane fizice şi juridice cu care are relaţii cu caracter patrimonial;

✓ participă, în cadrul aceleiaşi comisii, constituite conform legii, cu funcţionari publici care au calitatea de soţ sau rudă de gradul I;

✓ interesele sale patrimoniale, ale soţului sau rudelor sale de gradul I pot influenţa deciziile pe care trebuie să le ia în exercitarea funcţiei publice.

În cazul existenţei unui conflict de interese, funcţionarul public este obligat să se abţină de la rezolvarea cererii, luarea deciziei sau participarea la luarea unei decizii şi să-l informeze de îndată pe şeful ierarhic căruia îi este subordonat direct. Acesta este obligat să ia măsurile care se impun pentru exercitarea cu imparţialitate a funcţiei publice, în termen de cel mult 3 zile de la data luării la cunoştinţă. Această obligaţie a funcţionarului public face parte din cadrul unei obligaţii cu un conţinut mai larg – obligaţia de rezervă, care ar cuprinde şi obligaţia de abţinere de la manifestări politice în timpul serviciului.

Într-o asemenea situaţie, conducătorul autorităţii sau instituţiei publice, la propunerea sefului ierarhic căruia îi este subordonat direct funcţionarul public în cauză, va desemna un alt funcţionar public, care are aceeaşi pregătire şi nivel de experienţă. Încălcarea acestor dispoziţii poate atrage, după caz, răspunderea disciplinară, administrativă, civilă ori penală, potrivit legii.

2. Condiţii preexistente. Revenind la analiza infracțiunii prevăzute de codul penal să vedem care sunt elementele acesteia, analizate potrivit structurii cu care deja ne-am obișnuit.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special al infracțiunii este reprezentat de relaţiile sociale a căror naştere, dezvoltare şi desfăşurare sunt posibile numai prin îndeplinirea cu corectitudine, de către funcţionarii publici, a îndatoririlor de serviciu, ceea ce presupune respectarea de către aceştia a principiilor legalităţii, imparţialităţii, obiectivităţii, integrităţii, transparenţei, deciziei şi supremaţiei interesului public.

☞ **Respectarea de către funcționarii publici a principiului imparţialităţii, obiectivităţii și transparenței**

b) Obiectul material al infracţiunii există doar în cazul în care folosul material rezultat ca urmare a activităţii infracţionale este reprezentat de un bun, situaţie în care acel bun constituie obiectul material al infracţiunii reglementată de art. 253[1].

☞ **Poate avea**

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ al infracţiunii este doar funcționarul public, în această situaţie ne mai existând o variantă atenuată ca în cazurile anterioare, astfel încât infracțiunea poate fi comisă doar de funcționarii publici nu și de funcționari, în înțelesul legii penale.

☞ **Doar funcționarul public**

☞ **Autoritaea publică**

b) Subiectul pasiv este autoritatea sau instituţia publică căreia i s-a cauzat o tulburare bunului mers prin fapta funcţionarului public. Calitatea de subiect pasiv o poate avea şi persoana fizică sau juridică care a fost vătămată prin acea decizie.[15]

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material al infracţiunii se realizează prin îndeplinirea unui act sau participarea la luarea unei decizii de către un funcţionar public aflat în exercitarea atribuţiilor de serviciu. Fapta se comite prin două modalităţi, şi anume:

☞ ✓ *îndeplinirea unui act de către un funcţionar public* aflat în exercitarea atribuţiilor de serviciu, prin care s-a realizat, direct sau indirect, un folos material pentru sine, soţul său, o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv, sau pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în ultimii 5 ani, sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de servicii sau foloase de orice natură;

☞ ✓ *participarea funcţionarului public aflat în exercitarea atribuţiilor de serviciu la luarea unei decizii* care produce una din consecinţele enumerate mai sus.

Pentru întregirea laturii obiective a infracţiunii de conflict de interese, trebuie îndeplinite următoarele condiţii:

☞ ✓ funcţionarul public să îndeplinească un act sau să participe la luarea unei decizii;

☞ ✓ îndeplinirea actului sau participarea la luarea deciziei respective să facă parte din sfera atribuţiilor sale de serviciu;

☞ ✓ prin îndeplinirea actului să se realizeze, direct sau indirect, un folos material pentru funcţionarul public în cauză, soţul sau o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv[16] sau pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în ultimii 5 ani, sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de servicii sau foloase de orice natură.

Potrivit alin. (2), fapta nu constituie infracţiune în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative.

---

[15] De exemplu, prejudicierea intereselor unei societăţi comerciale prin atribuirea în mod direct a unor lucrări unei persoane juridice cu care s-a aflat în raporturi de muncă unul dintre membrii comisiei de atribuire.

[16] Sunt rude până la gradul II inclusiv copiii, părinţii, fraţii, surorile şi nepoţii pe linie descendentă, iar afini până la gradul II inclusiv nora/ginerele, cumnaţii şi soţul/soţia nepoatei/nepotului.

b) Urmarea imediată constă în tulburarea bunului mers al activităţii instituţiei unde îşi desfăşoară activitatea funcţionarul public.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

☞ **Intenția**

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea se săvârşeşte cu intenţie în ambele sale modalităţi: directă şi indirectă.

☞ **Tentativa nu se sancționează**

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu se pedepsesc. Conflictul de interese se consumă în momentul în care, ca urmare a îndeplinirii actului sau participării la luarea deciziei, se realizează folosul pentru funcţionarul public, soţul/soţia, o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv, sau pentru o altă persoană cu care acesta s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în ultimii 5 ani, sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de servicii sau foloase de orice natură.

☞ **Coautoratul este posibil în cazul realizării unui act comun**

5. Participaţia penală este posibilă în toate formele: coautorat, instigare, complicitate. În cazul coautoratului, trebuie însă ca toţi participanţii să îndeplinească condiţiile cerute de lege[17], şi apreciem că este posibil numai în cazul modalităţii <u>îndeplinirea unui act</u> (când sarcina îndeplinirii actului aparţine unui colectiv, unei comisii, etc.).

În ceea ce priveşte cealaltă modalitate a infracţiunii (participarea la luarea unei decizii) considerăm că această formă de participaţie nu este posibilă deoarece actul de participare este un act individual.

6. Sancţiuni. Infracțiunea se pedepsește cu pedeapsa principală a închisorii de la 6 luni la 5 ani și cu pedeapsa complementară a interzicerii dreptului de a ocupa o funcție publică pe durata ei maximă.

[17] De exemplu, soţul şi soţia – funcţionari publici, participă la luarea unei decizii prin care se realizează în mod direct un folos pentru fratele unuia dintre ei.

TEST DE AUTOEVALUARE

Care sunt condițiile pentru comiterea infracțiunii de conflict de interese ?

VIII. Luarea de mită – art. 254 din codul penal.

1. Corupția. Reglementări internaționale și naționale. Corupția, un fenomen ce nu necesită foarte multe definiții, nu este un fenomen nou, fiind vechi de când lumea. Cu toate acestea, realităţile politice, economice, în special, dar şi cele sociale din secolele XX şi XXI au determinat noi semnificaţii şi modalităţi de realizare a acestui flagel infracţional.

☞ **Reglementări internaționale privind corupția**

Corupţia nu mai este astăzi un fenomen rar. De la un caracter naţional, corupţia a căpătat conotaţii internaţionale, datorită, pe de o parte, legăturilor economice dintre ţările diverselor continente, şi, pe de altă parte, mobilităţii umane, existând posibilitatea de a călători aproape oriunde pe mapamond. Este în acelaşi timp un paradox, dar şi o realitate, că tocmai corupţia este un impediment în realizarea unei deschideri şi mai mari între statele lumii şi a dezvoltării acestora.

☞ **Prima Convenție internațională:**

Convenția Interamericană din 1996, Caracas, Venezuela

a. Reglementări internaţionale. În concordanţă cu opinia publică, o serie de organisme internaţionale şi europene au elaborat convenţii internaţionale ce vizau reglementarea şi găsirea de soluţii în vederea combaterii acestui fenomen. Prima convenţie internaţională în acest domeniu, a fost Convenţia Interamericană împotriva corupţiei, adoptată la 29 martie 1996 la Caracas, Venezuela şi intrată în vigoare la 03 iunie 1997 sub egida Organizaţiei Statelor Americane (O.S.A.). Convenţia se referă doar la "relaţionarea (corupţiei internaţionale, n.n.) cu o tranzacţie de natură economică sau

comercială" (art. VIII), făcând referire numai la corupţia comercială. A urmat, la scurt timp, Convenţia Organizaţiei pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică (O.C.D.E.) privind corupţia autorităţilor publice străine în tranzacţiile comerciale, adoptată la 21 noiembrie 1997 şi intrată în vigoare la 15 februarie 1999. Acest document internaţional recunoaşte responsabilitatea statelor de a combate corupţia existentă în afacerile internaţionale şi îşi propune să ia măsurile ce se impun, precum şi să prevină şi să combată corupţia autorităţilor publice străine corelată cu tranzacţiile comerciale internaţionale. S-a comentat că referirea la tranzacţiile comerciale a acestor documente internaţionale nu face decât să limiteze analiza fenomenului corupţiei. Dar, nu trebuie să pierdem din vedere faptul că O.C.D.E. este un organism înfiinţat pentru scopuri preponderent economice, rămânând în sarcina sa să interpreteze noţiunea de afacere internaţională. Putem spera că nu va da acestei sintagme o conotaţie prea restrânsă. La nivelul Uniunii Europene au fost încheiate două documente, şi anume: Protocolul la Convenţia pentru protecţia intereselor financiare ale Comunităţii Europene, adoptat la 27 septembrie 1996 şi Convenţia pentru lupta împotriva corupţiei adoptată la 26 mai 1997. Protocolul la Convenţia pentru protecţia intereselor financiare ale Comunităţilor a urmărit să protejeze doar aspectele financiare ale Comunităţilor, şi în special bugetul acestora, plecând de la caracterul preponderent economic al celor trei Comunităţi Europene, concepute pentru crea o singură piaţă a mărfurilor, persoanelor, serviciilor şi capitalurilor. În schimb, Convenţia pentru lupta împotriva corupţiei, este rezultatul politicii juridice penale a Uniunii Europene, create după Maastricht, şi instrumentul acesteia, urmărind îmbunătăţirea cooperării juridice împotriva acestui fenomen, abordând problema corupţiei dintr-o perspectivă mai complexă.

Alte două convenţii europene au fost elaborate sub egida Consiliul Europei. Este vorba despre Convenţia penală din 27 ianuarie 1999 şi Convenţia civilă din 04 noiembrie 1999. Prin cele două convenţii, Consiliul Europei urmăreşte crearea unui drept penal economic armonizat pentru întreaga Europă, în care lupta împotriva corupţiei îşi are şi ea locul ei bine definit.

☞

Ratificarea de către România a unor convenţiie europene şi internaţionale privind corupţia

În ceea ce priveşte reglementările internaţionale şi alte iniţiative şi activităţi desfăşurate în domeniul cooperării internaţionale împotriva corupţiei, România s-a înscris încă de la început în acest circuit. Astfel, anul 2002 a fost un an prolific în ratificarea unor convenţii europene şi internaţionale din domeniul corupţiei. În data de 16 ianuarie 2002 a fost ratificată Convenţia penală a Consiliului Europei de la Strasbourg, şi tot în acelaşi an, şi Convenţia Civilă a Consiliului Europei, Convenţia europeană privind spălarea banilor, cercetarea, depistarea şi confiscarea produselor infracţiunii, precum şi convenţiile O.N.U. cu privire la legăturile dintre corupţie, crima organizată şi finanţarea terorismului, respectiv cele privind combaterea finanţării terorismului şi crima organizată transnaţională împreună cu Protocoalele adiţionale. În anul 2004 a fost ratificată, şi Convenţia O.N.U. împotriva corupţiei. Pe lângă ratificarea unor documente internaţionale, România s-a implicat activ în cadrul unor organisme europene şi internaţionale. Astfel, România este membru fondator al Grupului de State Europene de Luptă împotriva Corupţiei – G.R.E.C.O., grup creat sub egida Consiliului Europei, al cărei membru România este din 07.10.1993, a semnat memorandumul de Înţelegere privind proiectul pilot de luptă împotriva corupţiei cu O.C.E.D. şi a participat la organizarea Forumului Global Anticorupţiei III, organizat la Seul, Coreea.

Inițiative regionale

În ceea ce priveşte iniţiativele regionale, printre cele mai salutare, este crearea Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud - Est, în cadrul căruia s-a discutat promovarea unei politici anticorupţie, prin realizarea unei abordări multidisciplinare, cum ar fi: adoptarea instrumentelor legale internaţionale, promovarea unei bune guvernări, consolidarea statutului de drept, promovarea transparenţei şi integrităţii în domeniul afacerilor, dezvoltarea unei societăţi civile active. O altă acţiune regională este semnarea la 16 iulie 2003 a Acordului cu Biroul Coordonatorului Special al Pactului de Stabilitate privind deschiderea la Bucureşti a Iniţiativei pentru Combaterea Criminalităţii organizate în Europa de Sud – Est (S.P.O.C.), organism creat în scopul combaterii criminalităţii regionale, în special, prin elaborarea şi implementarea unor strategii naţionale, prin realizarea unor activităţii coordonate între statele membre, prin cooperarea dintre autorităţile locale, în acest domeniu. O altă iniţiativă, iniţiată de data aceasta, de către ambasadorul Schifter, şi începută la 06 decembrie 1996 a declanşat semnarea unei Declaraţii de Intenţii de către 11 state din Sud – Estul Europei, şi anume: Albania, Bosnia-Herţegovina, Bulgaria, Macedonia, Grecia, Ungaria, Moldova, România, Turcia, Croaţia şi Slovenia. Grupul şi-a propus realizarea unei cooperări economice, incluzând şi protecţia mediului. Prin crearea Centrului pentru Combaterea Criminalităţii Transfrontaliere, cu sediul la Bucureşti, s-a urmărit armonizarea cooperării acestor state împotriva criminalităţii transfrontaliere, în special în această regiune.

Reglementări interne privind corupția

b. Reglementări interne. Relativ însă la reglementarea naţională a corupţiei, prima de acest fel a fost cea din codul penal prin incriminarea faptelor de luare de mită, dare de mită, primirea de foloase necuvenite şi trafic de influenţă. Reglementarea este şi în prezent în vigoare, dar este substanţial completată prin dispoziţiile Legii nr. 78/2000, astfel cum a fost modificată, care reglementează prevenirea, descoperirea şi sancţionarea faptelor de corupţie, şi prin O.U.G. nr. 43/2002 privind Parchetului Naţional Anticorupţie (P.N.A.) aprobată prin Legea nr. 503/2002 organism juridic specializat în urmărirea şi cercetarea faptelor de corupţie, şi modificată din nou prin OUG nr. 134/2005, privind reorganizarea PNA în Departamentul Naţional Anticorupţie (D.N.A.).

Reglementarea prezentă în codul penal priveşte incriminarea a patru infracţiuni de corupţie, dintre care două vizând corupţia activă (luarea de mită şi primirea de foloase necuvenite) şi două vizând corupţia pasivă (darea de mită şi traficul de influenţă).

Corupția activă și pasivă

În cazul corupţiei active, conduita ilicită incriminată are ca subiect activ orice funcţionar, ceea ce este o incriminare atât a corupţiei în domeniul privat, cât şi în domeniul public (*conform art. 258 din codul penal, fapta săvârşită de un funcţionar oarecare se pedepseşte cu o pedeapsă al cărei maxim se reduce cu o treime, în timp ce în cazul funcţionarului public cu atribuţii de control fapta de luare de mită reprezintă o agravată a formei simple a infracţiunii, maximul majorându-se în acest caz cu trei ani)*, comportamentele infracţionale, sau latura obiectivă a infracţiunilor, constând în cazul infracţiunii de luare de mită în a pretinde, a primi sau a accepta bani sau alte foloase, în mod direct sau indirect, cu scopul de a îndeplini, a nu îndeplini sau a întârzia îndeplinirea unui act ce intră în cadrul atribuţiilor sale de serviciu, iar în cazul infracţiunii de primire de foloase necuvenite în a primi direct sau indirect, bani sau alte foloase, după ce a îndeplinit un act ce intra în cadrul atribuţiilor sale de serviciu.

În cazul corupţiei pasive, pentru infracţiunile de dare de mită şi trafic de influenţă avem ca subiect activ orice persoană, însă aceste infracţiuni sunt strâns corelate cu cele de luare de mită şi de primire de foloase necuvenite, deoarece vizează oferirea de bunuri, bani şi alte foloase unui funcţionar public cu scopul de a face, a nu face sau a întârzia realizarea unui act în îndeplinirea obligaţiilor de serviciu.

☞

Reglementarea specială din cadrul Legii nr. 78/2000 privind sancționarea faptelor de corupție

Legea nr. 78/2000, modificată prin mai multe acte normative până în prezent, cuprinde atât norme de drept substanţial, cât şi norme de drept procesual şi defineşte patru categorii de infracţiuni de corupţie, în cadrul cărora sunt reglementate, nu mai puţin de 16 infracţiuni, în diverse modalităţi:

- ✓ infracţiunile de corupţie propriu-zise, care le cuprinde şi pe cele din codul penal;
- ✓ infracţiunile asimilate infracţiunilor de corupţie;
- ✓ infracţiunile în legătură directă cu infracţiunile de corupţie;
- ✓ infracţiuni împotriva intereselor financiare ale Comunităţilor Europene.

Pe lângă această împărțire a infracțiunilor de corupție, Legea nr. 78/2000 mai adaugă codului penal o serie de elemente de noutate. Acestea sunt:

- denumește, diferit față de codul penal, infracțiunile de luare de mită, dare de mită, primire de foloase necuvenite și trafic de influență, ca fiind infracțiuni de corupție și nu infracțiuni de serviciu sau în legătură cu serviciul. Această denumire este propusă a fi adopată și în noul proiect de cod penal.

- explicitează o serie de subiecte active ale infracțiunilor definite în cadrul ei (art. 1, art. 8 și art. 8^1 din legea specială), cum ar fi: persoanele care dețin o funcție de conducere într-un partid politic, sindicat, organizație patronală sau asociație fără scop lucrativ, persoane care îndeplinesc temporar sau permanent, o funcție sau însărcinare, în măsura în care participă la luarea deciziilor sau le pot influența în cadrul serviciilor publice, regiilor autonome, societăților comerciale, companiilor naționale, societăților naționale, unităților cooperatiste sau al altor agenți economici, manageri, directori, administratori, cenzori, funcționari sau personal contractual care exercită atribuții în cadrul unei organizații internaționale la care România este parte, membrii adunărilor parlamentare ale organizațiilor internaționale la care România este parte, funcționarilor sau personalul contractual cu atribuții în cadrul UE, persoanele ce îndeplinesc funcții judiciare sau la grefa unor instanțe internaționale, a căror competență este recunoscută de România, funcționarilor unui stat străin etc.

- reglementează o serie de noi infracțiuni, cum ar fi cumpărarea de influență (art. 6^1), sau darea de mită în cazul unor funcționari ai unui stat străin sau ai unei organizații publice internaționale.

TEST DE AUTOEVALUARE

Enumerați subiecții activi introduși prin Legea nr. 78/2000.

☞ **Definiția luării de mită**

2. Definirea infracţiunii de luare de mită din codul penal. Reprezintă luare de mită fapta funcţionarului care, direct sau indirect, pretinde ori primeşte bani sau alte foloase care nu i se cuvin, ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase sau nu o respinge, în scopul de a îndeplini, a nu îndeplini ori a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu, sau în scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri, se pedepseşte cu închisoare de la 3 la 12 ani şi interzicerea unor drepturi.

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special. Infracțiunea este tratată încă ca o infracțiune de serviciu în codul penal, cu toate că potivit Legii nr. 78/2000 ea este privită ca, de altfel ceea ce este, o infracțiune de corupție. Potrivit doctrinei[18], obiectul juridic special este reprezentat de relaţiile sociale referitoare la buna desfăşurare a activităţii de serviciu a unităţilor publice ori a altor persoane juridice, relaţii ce implică îndeplinirea cu probitate, de către funcţionarii publici, funcţionarii şi persoanele care exercită un serviciu de interes public, a îndatoririlor profesionale.

☞ **Îndeplinirea cu probitate a atribuțiilor de serviciu**

b) Obiectul material. În ciuda aparențelor, infracțiunea de luare de mită nu are obiect material. Banii, valorile sau alte foloase ce au fost date drept mită reprezintă lucruri dobândite prin săvârşirea infracţiunii şi nu obiectul material al acesteia. Pentru clarificare ne-am putea aminti definiția obiectului material, din partea generală a dreptului penal. Reprezintă obiectul material al unei infracțiuni acel obiect asupra căruia se răsfrânge infracțiunea, elementul material, mai exact. Ori în cazul mitei, aceasta reprezintă obiectul ce se dă și nu asupra căruia se acționează pentru a comite fapta.

☞ **Nu are obiect material**

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ al infracţiunii este un funcţionar, iar în cazul în care este un funcționar cu atribuții de control fapta este mai gravă, reprezentând forma agravată a acestei infracțiuni.

☞ **Funcționarul, în sensul legii penale + Subiecții activi prevăzuți de Legea 78/2000**

b) Subiectul pasiv. Deoarece infracțiunea vizează corectitudinea relativă la relațiile de serviciu, subiectul pasiv este autoritatea publică, instituţia publică, persoana juridică de interes public sau persoana juridică privată, în serviciul căreia făptuitorul realizează îndatoririle de serviciu.

☞ **Autoritatea publică, instituția publică etc.**

Statul este subiect pasiv doar în situaţia în care fapta este comisă de o persoană care exercită un serviciu de interes public. În cazul în care subiectul activ este un funcţionar străin, subiect pasiv va fi autoritatea publică a statului străin ori organizaţia internaţională din care face parte funcţionarul făptuitor.

În ceea ce priveşte persoana căreia i se pretinde sau care oferă ori face promisiunea unor astfel de foloase, aceasta nu este subiect pasiv al infracţiunii de

[18] Alexandru Boroi, *op. cit.,* p. 329.

luare de mită, ci este subiect activ al unei alte infracţiuni, respectiv darea de mită, reglementată de art. 255 C. pen.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material al infracţiunii de luare de mită se poate realiza atât prin acţiune, cât şi prin inacţiune.

Acţiunea constă în pretinderea, primirea de bani sau alte foloase, sau acceptarea acestora, iar inacţiunea în nerespingerea, de către funcţionarul public (sau funcţionar), a unei promisiuni având ca obiect bani sau alte foloase.

☞ A pretinde înseamnă formularea unei cereri sau a unei pretenţii, având ca obiect bani sau alte foloase, din partea făptuitorului. Nu are importanţă dacă pretenţia formulată a fost satisfăcută sau nu.

☞ A primi presupune luarea în posesie, preluarea unui obiect care i se înmânează, i se dăruieşte, sau încasarea unei sume de bani.

☞ Primirea se poate realiza fie direct, între mituitor şi mituit, fie indirect, prin intermediari sau prin alte mijloace (de exemplu, prin depunerea unei sume de bani în contul făptuitorului).

☞ Acceptarea promisiunii presupune acordul explicit al făptuitorului la oferta de mituire.

☞ Nerespingerea promisiunii echivalează practic cu o acceptare tacită a promisiunii de mituire.

Primirea, pretinderea sau acceptarea promisiunii se poate face pentru sine, adică în profitul propriu al infractorului, sau pentru altul, adică în profitul altei persoane.

☞ **Condiţii esenţiale**

Pentru existenţa infracţiunii de luare de mită, se cer a fi îndeplinite anumite condiţii/cerinţe esenţiale:

1. Pretinderea, primirea, acceptarea sau nerespingerea promisiunii trebuie să aibă ca obiect bani sau alte foloase. Prin expresia alte foloase se înţelege un folos patrimonial (comisioane, lucrări gratuite).

2. Banii sau alte foloase să nu fie datoraţi în mod legal funcţionarului sau unităţii unde acesta îşi îndeplineşte sarcinile de serviciu.

3. Acţiunea de pretindere, acceptare ori primire sau inacţiunea de nerespingere a promisiunii, să aibă loc înainte sau să fie concomitentă neîndeplinirii ori întârzierii efectuării unui act ce intră în sfera atribuţiilor de serviciu ale funcţionarului mituit.

Infracţiunea există şi în situaţia în care acceptarea are loc înainte de efectuarea actului ce intră în sfera de atribuţii a funcţionarului, iar primirea efectivă are loc după efectuarea unui asemenea act.

4. Actul vizat de acţiunea de mituire să facă parte din sfera atribuţiilor de serviciu ale funcţionarului. În cazul în care făptuitorul nu avea ca îndatorire de serviciu îndeplinirea respectivului act, dar lasă să se creadă acest lucru, atunci fapta nu va fi luare de mită, ci va fi calificată ca înşelăciune. În acest sens, există o serie de decizii ale fostei Curți Supreme de Justiție care fac deosebirea între infracțiunea de luare de mită și cea de înșelăciune.

☞ **Exemple practice, Spețe**

Spre exemplu, potrivit deciziei secției penale nr. 1923/04.07.1995 a fostei CSJ s-a decis că reprezintă infracțiunea de luare de mită și nu cea de înșelăciune fapta funcționarului delegat al Direcției de Muncă și Protecție Socială a județului Dolj care a pretins și primit de la un mare număr de persoane sume de bani cuprinse între 1500 și 4500 lei pentru întocmirea unor situații necesare constituirii dosarelor de pensionare, în sensul de a le calcula timpul util de muncă pentru stabilirea dreptului la pensie. Cu toate că întocmirea dosarului de pensionare presupunea mai multe operațiuni, calcularea timpului util de lucru era elementul esențial al acestuia, baza care determina valoarea pensiei, iar pentru persoanele care au dat bani, acesta echivala cu întocmirea dosarului de pensionare.

Într-o altă speță, s-a pus problema atribuțiilor primarului, cu privire la un serviciu specializat din cadrul primăriei, și anume întocmirea registrului agricol. Astfel, potrivit deciziei secției penale nr. 605/09.03.1995 a fostei CSJ s-a reținut infracțiunea de luare de mită și nu cea de înșelăciune în cazul în care primarul a pretins și a primit suma de 10.000 lei de la un cetățean din comună în scopul de a efectua anumite mențiuni favorabile în registrul agricol, în sensul de a-l înscrie pe acesta în registru ca titular de rol în locul soacrei sale, pentru a-i înlătura de la moștenire pe copii acesteia. În apărarea sa primarul a arătat că el nu are atribuții de completare a registrului agricol, însă acesta este șeful administrației publice locale, având rolul de a coordona întreaga activitate a aparatului propriu și de a da dispoziții în orice situație ivită în cadrul activității primăriei și în orice compartiment al

acesteia. De aceea, o astfel de apărare a fost înlătură, iar inculpatul a fost condamnat pentru luare de mită în forma calificată, comisă de un funcționar cu atribuții de control (art. 254 alin. 2 din codul penal).

Alte exemple de luare de mită:

- Fapta polițistului care în calitatea sa de șef al biroului judiciar din cadrul Poliției Municipiului Iași, a pretins și a primit de la G.V. suma de 20.000 lei și 50 DM pentru a-l scoate pe minorul D.L. cercetat pentru mai multe infracțiuni de tâlhărie din Centrul de minori Iași. În apărarea sa, inculpatul a invocat faptul că fapta sa constituie abuz în serviciu contra intereselor publice (art. 248 alin. 1 cod penal), deoarece deși părimirea banilor a avut legătură cu punerea minorului în libertate acesta a lăsat să se creadă că le va da o destinație licită, urmând a fi folosiți pentru acoperirea prejudiciului. Totuși, pentru existența infracțiunii de luare de mită este irelevantă împrejurarea că funcționarul indică sau nu corect ce destinație urmează să dea banilor primiți; ceea ce este important este poziția subiectivă privitoare la primirea foloaselor în legătură cu îndatoririle sale de serviciu[19].

- Într-o altă situație, fosta CSJ a decis că fapta funcționarului în cadrat în muncă la SC AVIAS Sibiu, pentru funcția de electrician, de a lua bani pentru a le permite altor persoane să sustragă găini constituie doar infracțiunea de furt calificat și nu un concurs ideal între furt calificat și luare de mită. Problema din speța a fost aceea, că potrivit contractului individual de muncă al inculpatului se prevedea că acesta avea și obligația generală de ”*a asigura paza contra sustragerilor de orice fel de la locul de muncă*” și de ”*a nu sustrage păsări, furaje sau alte produse sau bunuri*”. Această obligație fiind una cu caracter geneneral, nu se poate substitui funcției specifice și atribuțiior de electrician ale inculpatului, de aceea, instanța supremă a considerat că în acest caz nu a existat o atribuție de serviciu în acest sens și l-a condamnat pe inculpat doar pentru infracțiunea de furt calificat[20].

- fapta medicului primar, șef al secției de nou născuți de la Spitalul Municipal de Ostetrică și Ginecologie Brașov de a pretinde și primi bani sau alte bunuri pentru a-și exercita atribuțiile de serviciu în 7 cazuri, în sensul de a acorda asistență medicală copiilor nou-născuți prematur sau distrofici. Fapta constituie luare de mită realizată în

[19] Decizia penală nr. 1266/02.10.1997 a fostei CSJ, în culegerea de spețe, *Probleme ...*, *Idem*, p. 391-392.
[20] Decizia penală nr. 11/20.03.1995 a fostei CSJ, *Ibidem*, p. 393-394.

formă continuată, reținându-se că față de funcția deținută și de faptul că spitalul la care lucra era o isntituție publică de stat, medicul are calitatea de funcționar[21].

b) Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru relaţiile sociale referitoare la desfăşurarea normală a activităţii autorităţilor, instituţiilor publice, a altor unităţi prevăzute în art. 145 C. pen., sau a oricărei persoane juridice.

Dacă mita a fost pretinsă în scopul îndeplinirii unui act licit privitor la îndatoririle de serviciu, urmarea imediată constă şi în vătămarea patrimoniului adusă persoanei constrânse a da mită.[22]

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

☞ **Intenția, calificată prin scop**

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea de luare de mită se comite cu intenție. Infracțiunea prezintă un scop calificat, dar ea va subzista indiferent dacă scopul a fost sau nu realizat.

☞ **Tentativa nu se sancționează**

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, sunt posibile, dar cu toate acestea nu se sancționează. Ele sunt posibile atunci când infracţiunea de luare de mită este privită ca o infracţiune cu consumare anticipată.

Fiind în acelaşi timp şi o infracţiune instantanee, luarea de mită se consumă în momentul pretinderii ori primirii banilor sau altor foloase, ori acceptării promisiunii sau nerespingerii acesteia. În acest caz infracțiunea nu prezintă acte prepartaorii sau tentativă.

Infracţiunea poate avea şi caracter continuat, când banii sau alte foloase sunt remise în rate succesive. În această situaţie, distingem şi un moment al epuizării, care coincide cu ultimul act de executare.

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă sub toate formele sale, coautorat, complicitate şi instigare. În ceea ce priveşte coautoratul, această formă de participaţie este posibilă doar dacă toate persoane cerealizează elementul material al infracțiunii de luare de mită au calitatea de funcționari. Dacă această condiție nu este îndeplinită atunci persoanele în cauză au calitatea de complici.

6. Sancţiuni. Luarea de mită se sancționează cu pedeapsa principală a închisorii de la 3 la 12 ani la care se adaugă pedeapsa complementară a interzicerii

[21] Decizia penală în complet de 7 judecători nr.78/24.05.1993, *Idem,* p. 399-400.
[22] *Vintila Dongoroz, Siegfried Kahane, Ion Oancea, Iosif Fodor, Nicoleta Iliescu, Constantin Bulai, Rodica Stănoiu, Victor Roşca,* Explicaţii teoretice ale Codului penal român, vol. IV, Editura Academiei Române, Bucureşti, p. 134.

unor drepturi. Potrivit art. 254 alin. (3) C. pen., banii, valorile sau orice alte bunuri care au făcut obiectul luării de mită se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata echivalentului lor în bani.

☞ **Funcționar cu atribuții de control**

7. Formele calificate sau agravante. Fapta este mai gravă atunci când se comite de către un funcționar cu atribuții de control. În acest caz pedeapsa este închisoarea de la 3 la 15 ani și interzicerea unor drepturi

TEST DE AUTOEVALUARE

Analizați elementul material al infracțiunii de luare de mită.

IX. Darea de mită – art. 255 din codul penal.

☞ **Definiție**

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă infracţiunea de dare de mită promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, în modurile şi scopurile arătate în art. 254.

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

☞

a) Obiectul juridic special al infracţiunii de dare de mită îl constituie relaţiile sociale referitoare la activitatea de serviciu a cărei normală desfăşurare este incompatibilă cu săvârşirea actelor de corupere asupra funcţionarilor publici sau funcţionarilor.

☞ **Nu are obiect material**

b) Obiectul material. Această infracţiune nu are obiect material. Există însă teorii care admit existenţa obiectului material, însă numai în situaţia ofertei de mită respinsă de către funcţionar.[23] Bunurile oferite devin astfel obiecte materiale ale infracţiunii. Într-o altă opinie se consideră că, dacă acţiunea făptuitorului se referă la un anumit bun, infracţiunea are şi un obiect material, care constă tocmai în acel bun.

2.2. Subiecţii infracţiunii.

☞ **Orice persoană**

a) Subiectul activ al infracţiunii este necircumstanţiat, putând fi orice persoană fizică care îndeplineşte condiţiile legale de răspundere penală.

Deşi Legea nr. 278/2006[24] instituie răspunderea penală a persoanei juridice, aceasta nu este prevăzută şi în cazul infracţiunii de dare de mită. Cu toate acestea, apreciem că infracţiunea ce face obiectul acestei analize poate fi săvârşită şi de persoana juridică, bineînţeles, dacă sunt întrunite condiţiile prevăzute în art. 19[1].

Având în vedere că luarea şi darea de mită sunt infracţiuni corelative, întotdeauna mituitorul va fi subiect activ la darea de mită (şi nu instigator sau complice la luarea de mită), iar cel care a luat mită (adică mituitul) va fi subiect activ la luarea de mită (nu instigator sau complice la darea de mită).[25]

Darea de mită poate fi comisă atât direct de către mituitor, cât şi indirect, prin intermediar, în acest caz fiind necesar ca promisiunea, oferta sau folosul să ajungă la funcţionar, să nu rămână la intermediar.

Participaţia penală este posibilă sub toate formele.

---

[23] *Ibidem,* p. 139.
[24] Codul penal a fost modificat şi completat prin Legea nr. 278/2006, M.Of. nr. 601 din 12 iulie 2006.
[25] V. Dobrinoiu, Gh. Nistoreanu, şi ceilalţi, *Drept penal – Partea specială,* Ed. Europa Nova, Bucureşti, 1999, p. 355.

☞ **Autoritatea publică etc**

b) Subiectul pasiv este reprezentat de autoritatea publică, instituţia publică sau una din unităţile prevăzute de art. 145, din al căror personal face parte funcţionarul public sau funcţionarul căruia i se dă mită.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material al infracţiunii de dare de mită se realizează prin promisiune, oferire sau dare de bani ori alte foloase ce nu se cuvin.

☞ Promisiunea presupune asumarea unui angajament, de către o persoană, de a remite în viitor bani sau alte foloase unui funcţionar public (sau funcţionar).

☞ Prin oferire se înţelege a înfăţişa, a prezenta anumite obiecte, bani, bunuri sau alte foloase, unui funcţionar public (sau funcţionar), urmând ca acesta să le primească pentru a îndeplini sau a nu îndeplini un act ce intră în sfera atribuţiilor sale de serviciu. Oferta trebuie să fie reală şi să pornească la iniţiativa mituitorului.

☞ Prin dare se înţelege acţiunea mituitorului de a preda în mâna funcţionarului mituit banii sau alte foloase care nu i se cuvin acestuia din urmă, ceea ce în mod necesar presupune şi săvârşirea infracţiunii corelative de luare de mită.

☞ **Cerințe esențiale**

Infracţiunea de dare de mită presupune îndeplinirea următoarelor condiţii esenţiale:

✓ întotdeauna promisiunea, oferirea sau darea să aibă ca obiect bani, bunuri sau alte foloase.

✓ banii sau foloasele oferite sau date să fie necuvenite, adică să nu fie datorate în mod legal funcţionarului sau unităţii din care acesta face parte.

✓ dacă infracţiunea s-a realizat în forma promisiunii sau oferirii, remiterea efectivă a banilor sau altor foloase se poate face şi după ce funcţionarul a îndeplinit sau nu a îndeplinit atribuţiile de serviciu, a întârziat îndeplinirea acestora sau a făcut un act contrar îndatoririlor de serviciu.

✓ actul în vederea căruia se dă mită poate fi un act licit sau unul ilicit.

b) Urmarea imediată constă în producerea unei stări de pericol concretizată în crearea posibilităţii unei îndepliniri incorecte sau a unei neîndepliniri a îndatoririlor de serviciu de către funcţionarul public sau funcţionar.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

☞ **Intenție calificată prin scop**

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea de dare de mită se săvârşeşte cu intenţie directă calificată prin scop. Scopul constă în îndeplinirea, neîndeplinirea sau întârzierea îndeplinirii unui act privitor la îndatoririle de serviciu ale celui asupra căruia se comite actul de corupere.

☞ **Constrângerea mituitorului**

3.3. Cauză specială de înlăturare a caracterului penal al faptei. Potrivit dispoziţiilor art. 255 alin. (2) C. pen., fapta nu constituie infracţiune atunci când mituitorul a fost constrâns prin orice mijloace de către cel care a luat mită. În această situaţie, ne aflăm în prezenţa unei cauze speciale de înlăturare a caracterului penal al faptei, prin lipsa de vinovăţie a făptuitorului.

Constrângerea poate consta chiar şi într-un refuz al funcţionarului de a îndeplini actul cerut de solicitant fără acordarea de bani sau alte foloase, perspective de natură a crea în psihicul celui constrâns o presiune puternică, determinându-l să dea banii sau foloasele.

Spre deosebire de situația constrângerii fizice sau morale reglementată prin dispozițiile art. 46, ce constituie una dintre cauzele care înlătură caracterul penal al faptei, unde legiuitorul prevede ca acțiunea ce se constituie ca și constrângere fizică să nu i se fi putut rezista, iar cea care se constituie ca și constrângere psihică să nu fi putut fi înlăturată în alt mod, în acestă situație, legea precizează că este vorba despre orice fel de mijloace de constrângere, fără a mai adăuga alte elemente ce ar defini intensitatea constrângerii.

☞ **Denunțarea faptei**

3.4. Cauză specială de înlăturare a răspunderii penale.

Totodată, potrivit dispozițiilor art. 255 alin. 3 din codul penal, nu se sancționează mituitorul dacă denunță autorității fapta mai înainte ca organul de urmărire să fi fost sesizat pentru aceea infracțiune. Aceasta, spre deosebire de precedenta situație, reglementată de alin. 2, repezintă doar o cauză ce înlătură răspunderea penală, fapta constituind infracțiune, dar, din motive de politică penală, nu este sancționată.

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu se pedepsesc.

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă sub toate formele sale, coautorat, complicitate şi instigare.

6. Sancţiuni. Legea penală prevede pentru săvârşirea infracţiunii de dare de mită pedeapsa închisorii de la 6 luni la 5 ani.

Potrivit art. 255 alin. (5) C. pen., banii, valorile sau orice alte bunuri care au făcut obiectul dării de mită se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata echivalentului lor în bani.

Măsura confiscării speciale operează numai atunci când fapta se săvârşeşte prin oferire şi prin dare de bani şi alte foloase.

TEST DE AUTOEVALUARE

1. Analizați elementul material al infracțiunii de dare de mită.

TEST DE AUTOEVALUARE

2. Care sunt cauza de înlăturare a caracterul penal al faptei şi a răspudnerii penale ?

X. Primirea de foloase necuvenite – art. 256 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă infracțiunea de primire de foloase necuvenite primirea de către un funcţionar, direct sau indirect, de bani ori de alte foloase, după ce a îndeplinit un act în virtutea funcţiei sale, şi la care era obligat în temeiul acesteia.

Definiție

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special al infracțiunii îl constituie relaţiile sociale referitoare la activitatea de serviciu, activitate a cărei bună desfăşurare presupune îndeplinirea cu cinste, corectitudine şi probitate, de către funcţionarii publici sau funcţionari, chiar şi după îndeplinirea atribuţiilor de serviciu, a acestor îndatoriri.[26]

[26] A. Boroi, *op. cit.*, p. 356.

☞ **Nu are obiect material**

b) Obiectul material. Infracţiunea de primire de foloase necuvenite nu are obiect material, banii sau foloasele primite constituind bunuri dobândite prin săvârşirea infracţiunii.

2.2. Subiecţii infracţiunii.

☞ **Funcționarul**

a) Subiectul activ. Infracţiunea reglementată de art. 256 C. pen. are un subiect activ calificat, acesta neputând fi decât un funcţionar public sau funcţionar.

☞ **Autoritatea publică etc.**

b) Subiectul pasiv. Infracţiunea de primire de foloase necuvenite are ca subiect pasiv autoritatea publică, instituţia publică sau orice altă persoană juridică publică sau privată, unde îşi desfăşoară activitatea funcţionarul public sau funcţionarul.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material se realizează printr-o acţiune de primire a unor bani sau foloase de către un funcţionar public, funcţionar sau persoană care exercită un serviciu de interes public.

☞ A primi înseamnă a prelua, a lua în posesie bunuri sau a încasa sume de bani.

☞ Prin expresia a îndeplini un act în virtutea funcţiei sale se înţelege efectuarea oricărui act ce intră în atribuţiile de serviciu ale făptuitorului.

☞ Semnificaţia expresiei obligat în temeiul funcţiei sale este aceea că efectuarea actului constituie o îndatorire de serviciu a funcţionarului public sau funcţionarului.

În cazul infracţiunii de primire de foloase necuvenite, legiuitorul a avut în vedere îndeplinirea unui act întotdeauna licit, şi totodată obligatoriu de îndeplinit pentru categoriile de persoane menţionate.[27]

Pentru a fi aplicabile dispoziţiile art. 256 cod penal, din punct de vedere al laturii obiective mai trebuie îndeplinite şi următoarele condiţii:

✓ banii, bunurile sau foloasele primite de funcţionari să fie necuvenite, adică să nu i se cuvină în mod legal.

✓ banii, bunurile sau foloasele să fie remise funcţionarului după ce acesta a îndeplinit un act conform atribuţiilor de serviciu, şi fără să fi existat vreo înţelegere prealabilă în acest sens. Condiţia nu este îndeplinită nici în situaţia în care înţelegerea s-a realizat în momentul efectuării actului.

[27] V. Dobrinoiu, Gh. Nistoreanu, şi ceilalţi, *op. cit.*, p. 363.

Dacă funcţionarul primeşte banii înainte de a îndeplini actul conform atribuţiilor de serviciu, fapta va fi încadrată drept luare de mită. Aceeaşi încadrare – luare de mită – este valabilă şi în situaţia în care banii sunt primiţi de funcţionar după îndeplinirea actului, însă în baza unei înţelegeri anterioare încheierii acestuia.

b) Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru bunul mers al activităţii unei autorităţi, instituţii publice, sau al oricărei alte persoane juridice publice sau private, în serviciul căreia se află făptuitorul.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

☞ **Intenţia**

3.2. Latura subiectivă. Forma de vinovăţie poate fi atât intenţia directă, cât şi cea indirectă.

☞ **Tentativa nu se sancţionează**

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu se pedepsesc. Eventual, pretinderea de foloase necuvenite ar putea constitui un act de executare a infracţiunii, însă legea nu o incriminează, această faptă constituind o abatere disciplinară.[28]

Fiind o infracţiune instantanee, primirea de foloase necuvenite se consumă în momentul primirii banilor sau foloaselor. Ea poate îmbrăca şi forma continuată, când banii sau foloasele au fost date făptuitorului în rate, dar în baza aceleiaşi rezoluţii infracţionale.[29]

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă sub toate formele sale, coautorat, complicitate şi instigare. Fapta poate fi săvârşită de mai mulţi autori care au contribuit nemijlocit, în mod simultan (echipă, comisie) sau succesiv, la săvârşirea infracţiunii.[30] Deci, coautoratul este posibil numai dacă toţi participanţii au calitatea cerută de lege şi participă în mod nemijlocit la săvârşirea faptei.

Instigarea şi complicitatea sunt de asemenea posibile, indiferent de calitatea participanţilor. În ceea ce priveşte persoana care dă folosul necuvenit, aceasta nu este participant şi nu se pedepseşte.

6. Sancţiuni. Pedeapsa prevăzută de lege pentru comiterea infracţiunii de primire de foloase necuvenite este închisoarea de la 6 luni la 5 ani.

---

[28] V. Dongoroz şi colab., *op. cit.*, p. 149.
[29] V. Dobrinoiu, Gh. Nistoreanu, şi ceilalţi, *op. cit.,* p. 365.
[30] V. Dongoroz şi colab., *op. cit.*, p. 147.

Potrivit alin. (2), banii, valorile sau orice alte bunuri se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata echivalentului lor în bani.

TEST DE AUTOEVALUARE

Analizați elementul material al infracțiunii de primire de foloase necuvenite.

XI. Traficul de influenţă – art. 257 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă infracțiunea de trafic de influență primirea ori pretinderea de bani sau de alte foloase ori acceptarea de promisiuni, de daruri, direct sau indirect, pentru sine ori pentru altul, săvârşite de către o persoană care are influenţă sau lasă să se creadă că are influenţă asupra unui funcţionar, pentru a-l determina să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuţiile sale de serviciu.

Definiție

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special al infracțiunii îl constituie relaţiile sociale referitoare la bunul mers al activităţii unităţilor publice sau private, şi care exclud orice încercare de a crea suspiciune în legătură cu corectitudinea funcţionarului public sau funcţionarului.

b) Obiectul material. Infracţiunea de trafic de influenţă nu are obiect material, banii sau foloasele pretinse sau primite de subiectul activ reprezentând lucruri date pentru comiterea infracţiunii.

Nu are obiect material

2.2. Subiecţii infracţiunii.

Orice persoană

a) Subiectul activ al infracţiunii poate fi orice persoană fizică care îndeplineşte condiţiile legale pentru a răspunde penal.

Unitatea unde își desfășoară activitatea funcționarul

b) Subiectul pasiv principal este unitatea unde îşi desfăşoară activitatea funcţionarul public sau funcţionarul pentru a cărui influenţare, făptuitorul primeşte ori pretinde foloase ori acceptă daruri.

Funcționarul

Subiect pasiv secundar este funcţionarul public sau funcţionarul asupra căruia poate plana suspiciunea de incorectitudine.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material constă, în cazul traficului de influenţă, în acţiunea de traficare a influenţei de care se prevalează făptuitorul. Aceasta se poate realiza prin pretinderea unei sume de bani sau unui alt folos, primirea unei sume de bani sau altor foloase, acceptarea de promisiuni sau acceptarea de daruri oferite, toate acestea pentru ca autorul să intervină pe lângă un funcţionar public sau funcţionar, asupra căruia are sau lasă să se creadă că are influenţă.

Primirea presupune preluarea de către făptuitor a unei sume de bani sau a unor bunuri, în mod direct sau prin intermediul altei persoane.

☞ Pretinderea presupune formularea unei cereri din partea subiectului activ de a i se da o sumă de bani sau bunuri. Cererea poate fi expresă sau tacită.

☞ Acceptarea de promisiuni sau daruri presupune manifestarea acordului cu privire la promisiunile făcute de cumpărătorul de influenţă.

Pentru întregirea laturii obiective, trebuie îndeplinite următoarele condiţii:

- făptuitorul trebuie să aibă influenţă sau să lase să se creadă că are influenţă pe lângă un funcţionar public sau funcţionar.

☞ A avea influenţă înseamnă a fi în relaţii de prietenie destul de strânse, a se bucura în mod real de încrederea funcţionarului public sau funcţionarului.

☞ A lăsa să se creadă că are influenţă înseamnă a crea cumpărătorului de influenţă falsa impresie că se bucură de trecere în faţa funcţionarului public sau funcţionarului;

✓ făptuitorul să promită intervenţia sa pe lângă un funcţionar public sau funcţionar;

✓ primirea, pretinderea de bani sau alte foloase, ori acceptarea de promisiuni sau daruri, să aibă loc mai înainte ca funcţionarul pe lângă care s-a promis că se va interveni, să fi îndeplinit actul care îl interesează pe cumpărătorul de influenţă, sau cel târziu în timpul îndeplinirii acestuia. În caz contrar, vor fi aplicabile dispoziţiile art. 215 C. pen. (înşelăciune), dacă făptuitorul cunoştea că funcţionarul îndeplinise acel act în momentul când s-a prevalat de influenţă.

b) Urmarea imediată. Infracţiunea de constă în crearea unei stări de pericol pentru buna desfăşurare a activităţii unei autorităţi, instituţii publice sau altei persoane juridice în cadrul căreia îşi desfăşoară activitatea funcţionarul public sau funcţionarul.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

☞ **3.2. Latura subiectivă.** Fapta se comite doar cu intenție.

Intenția

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu se pedepsesc. Infracţiunea de trafic de influenţă se consumă în momentul pretinderii, acceptării de promisiuni de daruri.

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă sub toate formele sale, coautorat, complicitate şi instigare.

6. Sancţiuni. Infracţiunea de trafic de influenţă se pedepseşte cu închisoare de la 2 la 10 ani.

Banii, valorile sau orice alte bunuri primite se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata lor în bani.

TEST DE AUTOEVALUARE

Analizați elementul material al infracțiunii de trafic de influență.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

I. Tratate şi monografii.

1. Alexandru Boroi, *Drept penal . Partea specială,* Ed. Ch. Beck, Bucureşti, 2006.

2. O. Mastacan, *Elemente de drept penal - partea specială*, Ed. Bibliotheca, Târgovişte, 2006.

3. V. Dobrinoiu, Gh. Nistoreanu, şi ceilalţi, *Drept penal – Partea specială,* Ed. Europa Nova, Bucureşti, 1999.

4. Vintila Dongoroz, Siegfried Kahane, Ion Oancea, Iosif Fodor, Nicoleta Iliescu, Constantin Bulai, Rodica Stănoiu, Victor Roşca, *Explicaţii teoretice ale Codului penal român*, vol. IV, Editura Academiei Române, Bucureşti.

II. Jurisprudenţă.

1. G. Ionescu, I. Ionescu „*Probleme de drept din jurisprudenţa Curţii Supreme de Justiţie în materie penală***",** Ed. Juris Argessis, Bucureşti, 2002.

2. Vasile Calimachi Cartas, *Corupția. Jurisprudență și legislație,* Ed. Moroșan – Nicora, București, 2009.

III. Legi penale.

1. Codul penal actualizat.

2. Legea nr. 78/2000 privind sancționarea faptelor de corupție.

TEMĂ DE REFLECŢIE

În ce ar putea consta corupția internațională ?

MODELE DE ÎNTREBĂRI

1. Subiecții infracțiunilor de abuz în serviciu.
2. Latura obiectivă a infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor.
3. Latura obiectivă a infracțiunilor de abuz prin îngrădirea unor drepturi.
4. Urmarea imediată în cazul abuzului în formă calificată.
5. De ce infracțiunea de neglijență în serviciu este o infracțiune complexă ?
6. Latura obiectivă a infracțiunii de neglijență în serviciu.
7. Obiectul juridic al infracțiunii de purtare abuzivă.
8. Formele calificate ale infracțiunii de purtare abuzivă.
9. Conflictul de interese potrivit Legii nr. 161/2003.
10. Elementul material al laturii obiective a infracțiunii de conflict de interese.
11. Ce convenții a ratificat România privind corupția ?
12. Ce reprezintă corpuția activă și cea pasivă ?
13. Ce elemente de noutate aduce Legea nr. 78/2000 față de codul penal ?
14. Latura obiectivă a infracțiunii de luare de mită.
15. Forma calificată a infracțiunii de luare de mită.
16. Elementul material al infracțiunii de dare de mită.
17. Cauzele speciale de înlăturare a carcterului penal al faptei și al răspunderii penale.
18. Elementul material al infracțiunii de primire de foloase necuvenite.
19. Elementul material al infracțiunii de trafic de influență.

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI

1. A se vedea pag. 19-20, 22-23 și 25.
2. A se vedea pag. 20-21.
3. A se vedea pag. 23-24.
4. A se vedea pag. 27.
5. A se vedea pag. 29.
6. A se vedea pag. 29-31.
7. A se vedea pag. 32.
8. A se vedea pag. 34.
9. A se vedea pag. 36-38.
10. A se vedea pag. 39.
11. A se vedea pag. 42.
12. A se vedea pag. 43-44.
13. A se vedea pag. 44-45.
14. A se vedea pag. 47-48.
15. A se vedea pag. 51.
16. A se vedea pag. 53.
17. A se vedea pag. 54.
18. A se vedea pag. 57-58.
19. A se vedea pag. 60-61.

CAPITOLUL III
INFRACȚIUNI CARE ÎMPIEDICĂ ÎNFĂPTUIREA JUSTIȚIEI

1. **Cuprins**
2. **Obiectiv general**
3. **Obiective operaţionale**
4. **Timpul necesar studiului capitolului**
5. **Dezvoltarea temei**
6. **Bibliografie selectivă**
7. **Temă de reflecţie**
8. **Modele de teste**
9. **Răspunsuri şi comentarii la teste**

Cuprins

- **Prezentarea infracțiunii de denunțare calomnioasă**
- **Prezentarea infracțiunii de mărturie mincinoasă.**
- **Prezentarea infracțiunii de favorizare a infractorului.**
- **Prezentarea infracțiunii de arestare nelegală și cercetare abuzivă.**

- **Obiectiv general: Dobândirea de cunoştinţe privind unele infracţiuni care împiedică înfăptuirea justiției, adică acele infracţiuni care au ca rezultat principal lezarea modului în care justiția se desfășoară, producând disfuncții importante în cadrul acesteia.**

- **Obiective operaţionale: Dezvoltarea capacităţii de a încadra juridic diferite fapte concrete care au avut ca urmare imediată împiedicarea înfăptuirii justiției în mai multe din fațetele sale, în una dintre infracţiunile prevăzute în cadrul art. 259, 260, 264, 266 din codul penal.**

= 3 ore

CAPITOLUL III
INFRACȚIUNI CARE ÎMPIEDICĂ ÎNFĂPTUIREA JUSTIȚIEI

I. Denunțarea calomnioasă – art. 259 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă infracțiunea de denunțare calomnioasă, acea învinuire mincinoasă făcută prin denunț sau plângere cu privire la săvârșirea unei infracțiuni de către o persoană, precum și producerea sau ticluirea de probe mincinoase.

☞ **Definiție**

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special al infracțiunii este reprezentata de acele relații sociale care au la bază buna-credință și corectitudinea celor care fac o plângere în fața organelor judiciare sau care participă la administrarea probelor[31].

☞ **Înfăptuirea justiției**

b) Obiectul material. Infracțiunea nu prezintă obiect material. Similar, infracțiunilor de corupție, plângerea, denunțul, sesizarea sau probele mincinoase nu reprezintă obiectul material al infracțiunii, deoarece acțiunea nu se răsfrânge asupra lor, ci mijloacele prin care infracțiunea se comite[32].

☞ **Nu are obiect material**

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ al infracțiunii de denunțare calomnioasă poate fi orice persoană, el nefiind circumstanțiat prin nicio calitate.

☞ **Orice persoană**

b) Subiectul pasiv se împarte în subiect pasiv principal și secundar. *Subiectul pasiv principal* este statul, în calitatea sa de administrator al justiției, prin organele ce desfășoară acest serviciu public (organele de cercetare penală, instanțele, parchetele) a căror activitate a fost perturbată ca urmare a învinuirii mincinoase sau a probelor ticluite[33]. *Subiectul pasiv secundar* este persoana/-ele împotriva cărora s-a făcut plângerea sau denunțul și care este învinuită pe nedrept sau împotriva cărora sau ticluit probele.

☞ **Statul**

Persoana împotriva căreia s-a făcut plângerea

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă. *a) Elementul material*[34] constă fie în învinuirea

[31] A. Boroi, *op. cit.,* p. 374.
[32] *Ibidem*.
[33] Vasile Dobrinoiu și ceilalți, *op. cit.,* p. 376-377.
[34] Ibidem, p. 377-380.

mincinoasă ce se aduce unei persoane printr-o plângere sau denunț, fie prin producerea sau ticulirea unor probe, de asemenea, mincinoase.

☞ Prin învinuire mincinoasă se înțelege imputarea falsă, neconformă cu adevărul a unei/unor fapte față de o anume persoană/-e.

Imputarea trebuie să se refere la o anumită persoană, determinată, căci altfel, nu ne-am afla în prezenta acestei fapte. În acest caz, imputarea falsă prezintă un caracter mincinos, coroborat și cu elementul intențional, subiectiv cu care fapta se comite.

Acest caracter mincinos există atât atunci când fapta nu există cât și atunci când ea nu a fost comisă de cel învinuit. Învinuirea este mincinoasă și atunci când așa-zisul comportament delictual este prezentat denaturat, pentru a crea impresia comiterii unei fapte penale.

Pentru existența elementului material este necesar ca fapta ce se impută să fie o infracțiune, indiferent că este prevăzută de codul penal sau de o lege penală specială sau o lege ce cuprinde dispoziții penale; dacă fapta este o abatere disciplinară sau contravențională, chiar dacă este mincinoasă, fapta nu va constitui denunțare calomnioasă neavând caracter penal.

În situația în care denunțul sau plângerea vizează mai multe persoane, unii autori[35] consideră că ne aflăm în prezența unui pluralități de infracțiuni, adică a unui concurs ideal de infracțiuni (art. 33 alin. 1 lit. b).

☞ **Cerință esențială**

Pentru existența infracțiunii legea impune existența unei cerințe esențiale: și anume ca fapta mincinoasă să fie imputată printr-un denunț sau plângere.

☞ Potrivit art. 222 din codul de procedură penală, reprezintă plângere *încunoștiințarea făcută de o persoană fizică sau juridică, referitoare la o vătămare ce i s-a cauzat prin infracțiune*.

☞ Potrivit art. 223 din codul de procedură penală, reprezintă denunț *încunoștiințarea făcută de o persoană fizică sau juridică despre săvârșirea unei infracțiuni*[36].

Fapta de denunțare calomnioasă nu poate fi comisă, în principiu, prin realizarea unei plângeri mincinoase în cazul în care infracțiunea ce se impută se

[35] Ibidem, p. 378.

[36] Diferența dintre plângere și denunț este dată de faptul că plângerea vizează o faptă penală ale cărei urmări au fost suferite de persoana ce face plângerea, în timp ce în cazul denunțului cel care face sesizarea nu este afectat de comiterea acelei fapte.

urmărește la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Trebuie precizat că nu orice plângere sau denunț care nu se confirmă reprezintă elementul material al infracțiunii de denunțare calomnioasă. Elementul de difrențiere îl reprezintă latura subiectivă, intenția vădită a autorului denunțului calomnios de a face ca o persoană despre care ştie cu certitudine că este nevinovată să sufere rigorile legii penale.

b) Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru buna desfășurare a justiției penale, prin existența riscului de a se pronunța o hotărâre de condamnare nedreaptă. Fapta este deci una de pericol şi nu de rezultat. De aceea, nu are relevanță dacă s-a pronunțat o hotărâre de condamnare, fiind suficient a se sesiza că plânegerea sau denunțul au caracter mincinos, sau că pe baza probelor măsluite s-ar fi putut pronunța o soluție de condamnare.

c) *Legătura de cauzalitate* rezultă din însăși comiterea faptei, adică *ex re*.

☞ **Intenția directă**

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea se comite, în opinia noastră, numai cu intenție directă, deoarece făptuitorul urmărește rezultatul socialmente periculos, dorește pronunțarea unei hotărțâri de condamnare, elemente ce intră în conținutul intenției directe.

☞ **Tentativa nu se pedepsește**

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu se pedepsesc.

☞ **Coautoratul**

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă sub toate formele sale, coautorat, complicitate şi instigare. În cazul coautoratului, plângerea sau denunțul trebuie semnate, și deci însușite de toți participanții. În cazul ticluirii sau producrii de probe, toți participanții trebuie să fi plăsmuit acele probe în mod direct, nemijlocit.

6. Sancţiuni. Pedeapsa pentru forma simplă a infracțiunii este doar închisoarea de la 6 luni la 3 ani.

☞ **Ticluirea sau producerea de probe mincinoase**

7. Formele calificate sau agravante. Fapta prezintă o singură formă calificată, și anume aceea ce constă în ticluirea sau producerea de probe mincinoase. Fapta prezintă un caracter mai grav deoarece probele sunt elementul principal al unui proces, elementul de bază care conduc la formarea opiniei judecătorului, fie în sensul achitării fie al condamnării inculpatului. De aceea, sancțiunea pentru această formă calificată este închisoarea de la 1 la 5 ani.

Prin producerea de probe mincinoase se înțelege prezentarea în fața organelor de cercetare sau de judecată a unor probe mincinoase, neadevărate.

Prin ticluirea de probe se înțelege fabricarea unor probe care nu există în realitate, dar care creează organelor de urmărire penală sau de judecată impresia vinovăției învinuitului.

Cerință esențială

În această situație, producerea sau ticulirea de probe trebuie să se facă în *sprijinul unei învinuiri nedrepte*, element ce constituie o cerință esențială a acestei forme calificate a infracțiunii.

Retragerea denunțului sau a plângerii

8. Cauze de diminuare a pedepsei. Potrivit dispozițiilor art. 259 alin. 3, dacă cel care a săvârșit fapta declară mai înainte de punerea în mișcare a acțiunii penale față de persoana în contra căreia s-a făcut denunțul sau plângerea ori împotriva căreia s-au produs probele, că denunțul, plângerea sau probele sunt mincinoase, pedeapsa se reduce potrivit dispozițiilor art. 76 din codul penal.

În cazul acestei infracțiuni o astfel de situație nu reprezintă o cauză de înlăturare a răspunderii penale sau a caracterului penal al faptei, cum se petrece în situațiile prevăzute de art. 255 alin. 3 sau 255 alin. 2 din codul penal, ci reprezintă o cauză de diminuare a pedepsei, prin instituirea de către legiuitor a unei circumstanțe atenuante speciale legale, determinând o diminuare a pedepsei, conform dispozițiilor legale ce reglementează efectele circumstanțelor atenuante.

TEST DE AUTOEVALUARE

În ce constă cauza de diminuare a pedepsei ?

II. Mărturia mincinoasă – art. 260 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă infracțiunea de mărturie mincinoasă, în forma simplă, fapta martorului, a expertului sau a interpretului care într-o cauză penală, civilă, disciplinară sau în orice altă cauză în care se ascultă martori, face afirmații mincinoase, ori nu spune tot ce știe privitor la împrejurările esențiale asupra cărora a fost întrebat.

☞ **Definiție**

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special. Infracțiunea este una complexă. De aceea, vorbim de un obiect juridic special complex, ce se împarte într-un obiect juridic principal şi unul secundar. *Obiectul juridic principal* este reprezentat de relațiile sociale privind înfăptuirea justiției, care are la bază obținerea unei mărturii reale, bazată pe adevărul faptelor, astfel încât judecătorul să pronunțe o hotărâre în cunoștiință de cauză. *Obiectul juridic secundar* este reprezentat de relațiile sociale privind onorea, demnitatea, libertatea, patrimoniul şi alte drepturi sau libertăți care pot fi afectate prin mărturia mincinoasă a făptuitorului.

☞ **Infracțiune complexă**

b) Obiectul material. Infracțiunea nu prezintă obiect material. Declarația scrisă de către grefier sau raportul de expertiză sunt mijloacele prin care se comite fapta şi nu obiectul material al acesteia.

☞ **Nu prezintă obiect material**

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ. Infracțiunea de mărturie mincinoasă prezintă un subiect activ calificat. Acesta nu poate fi decât martorul, interpretul sau expertul (potrivit cu art. 260 alin. 4 din codul penal).

☞ **Subiect activ calificat**

Martorul

Expertul

Interpretul

Deşi în procedura civilă nu există o definiție a martorului, putem aplica prin analogie, definiția dată de art. 78 din codul de procedură penală: *persoana care are cunoștiință despre vreo faptă sau despre vreo împrejurare de natură să servească la aflarea adevărului.* Pentru dobândirea calității de martor sunt necesare îndeplinirea următoarelor condiții[37]:

- ✓ existența unui proces pe rol, proces în care a fost admisă proba cu martori;
- ✓ existența persoanei care cunoaşte sau se presupune că ştie anumite fapte ce vor ajuta instanța la aflarea adevărului;

[37] A. Boroi, *op. cit.,* p. 380.

- ✓ ascultarea persoanei respective (a martorului) cu privire la împrejurările pe care le cunoaște.

Legat de martori, fără a intra în detalii, vom aminti faptul că nu orice persoană poate fi audiată ca martor. Astfel, în procesul civil[38] se face distincția între persoanele care nu pot fi martori și persoanele care sunt scutite de a depune mărturie. Potrivit regulilor generale redate prin dispozițiile art. 189 cod proc. civ., nu pot fi martori:

- ✓ rudele și afini până la gradul III inclusiv;
- ✓ soțul chiar nedespărțit;
- ✓ interzișii și cei declarați de lege incapabili de a mărturisi;
- ✓ cei condamnați pentru mărturie mincinoasă.

Pentru primele două categorii, legea instituie o normă dispozitivă, la aprecierea instanței sau prin acordul părților, persoanele din primele două categorii pot fi audiate ca martori. Dacă aceasta se petrece, atunci aceștia sunt obligați să declare adevărul căci altfel vor săvârși infracțiunea de mărturie mincinoasă.

Sunt scutiți de a fi martori: preoții, medicii, farmaciștii, avocații, notarii funcționarii publici sau foștii funcționari publici pentru împrejurările secrete ce le-au cunoscut în timpul serviciului sau rudele până la gradul III, inclusiv și soțul sau fostul soț, dacă s-ar expune pe sine sau rudele și soțul la o pedeapsă penală sau disprețului public.

Procedura penală nu impune astfel de reguli stricte, deoarece aflarea adevărului este mai presus de calitatea martorului. Totuși, potrivit art. 80 cod proc. pen. soțul și rudele apropiate[39] nu sunt obligate să depună mărturie, dar de asemenea, dacă o fac sunt obligate să spună adevărul, căci altfel vor comite infracțiunea de mărturie mincinoasă. De asemenea, persoanele care sunt obligate să păstreze secretul profesional pot depune mărturie cu privire la aspectele ce le-au aflat în calitatea lor și care constituie secret profesional dacă persoana fizică sau unitatea față de care au această obligație sunt de acord cu divulgarea secretului respectiv[40]. De asemenea, în interesul cauzei, art. 79 alin. 2 cod proc. pen., dispune că are întâietate calitatea de martor față de cea de avocat.

---

[38] Ne referim aici la aplicarea procedurii civile, pentru toate tipurile de procese, mai puțin cele penale, fără a înțelege prin proces civil doar cele care derivă dintr-un raport juridic civil.
[39] Vezi dispozițiile art. 149 din codul penal.
[40] A se vedea art. 79 alin. 1 cod proc. pen.

Potrivit art. 82 cod proc. pen, persoana vătămată poate fi ascultată ca martor doar dacă nu se constituie parte civilă sau nu participă în proces ca parte vătămată.

Din cadrul dispozițiilor art. 201 alin. 1 din codul de procedură civilă sau art. 116 din codul de procedură penală deducem că *expertul este persoana care prezintă cunoştiinţe de specialitate pe care le poate folosi în sprijinul instanţei pentru a dezlega o anumită pricină sau pentru aflarea adevărului.*

Interpretul este aceea persoană la care recurge organul judiciar atunci când una dintre părți sau un martor nu cunoaște limba română sau nu se poate exprima. Interpretul este persoana care poate fi translator sau care are cunoștiințe de a comunica în limbajul surdo-mut[41].

Statul

Persoana lezată prin infracțiune

b) Subiectul pasiv se împarte în subiect pasiv principal şi secundar. *Subiectul pasiv principal* este statul, în calitatea sa de administrator al justiției, prin organele ce desfășoară acest serviciu public (organele de cercetare penală, instanțele, parchetele) a căror activitate a fost perturbată ca urmare a mărturiei mincinoase. *Subiectul pasiv secundar* este persoana/-ele fizică sau juridică parte în proces și ale cărui interese au fost lezate ca urmare a mărturiei mincinoase.

TEST DE AUTOEVALUARE

Prezentați succint care sunt subiecții activi ai infracțiunii de mărturie mincinoasă ?

[41] A. Boroi, *op. cit.,* p. 382.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material constă în fapta martorului, a expertului sau interpretului de a face afirmații mincinoase sau de a nu spune tot ce știe privitor la împrejurările asupra cărora este întrebat.

☞ A face afirmaţii mincinoase înseamnă a face afirmații neadevărate, neconforme cu realitatea. Pentru existența infracțiunii de mărturie mincinoasă este însă nevoie ca afirmațiile mincinoase făcute de martor să se refere la împrejurări esențiale ale cauzei, indiferent de soluția dată în cauză.

☞ A nu spune tot ce ştie înseamnă a nu spune tot adevărul pe care îl cunoaște, a ascunde ceva din ceea ce știe. Nu va exista această infracțiune dacă martorul refuză să răspundă la anumite întrebări. Ca și în cazul precedent, afirmațiile sau omisiunile martorului trebuie să se refere la împrejurări esențiale.

☞ Pentru existența infracțiunea necesită două cerințe esențiale:

Cerințe esențiale

✓ împrejurările la care se referă afirmațiile mincinoase sau omisiunea de a spune tot ce știe trebuie să fie esențiale, și

✓ martorul, interpretul sau expertul să fi fost întrebat asupra acestor împrejurări.

b) Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru înfăptuirea justiției, în sensul de a crea posibilitatea de a se pronunța o hotărâre nedreaptă sau de a fi condamnată o persoană sau arestată pe baza mărturiei mincinoase. Fapta este una de pericol.

c) *Legătura de cauzalitate.* Fiind o infracțiune de pericol, legătura de cauzalitate rezultă *ex re*.

☞ **3.2. Latura subiectivă.** Infracţiunea se comite cu intenție, fie directă fie indirectă.

Intenția

4. Formele infracţiunii. Fapta se consumă în momentul în care neadevărul este spus, în cazul unui martor sau interpret, fiind o infracțiune instantanee, cu

☞ execuție promptă. În această situație, fapta nu poate prezenta tentativă.

În cazul unui expert, apreciem că fapta se comite odată cu depunerea raportului de expertiză la instanță, chiar dacă documentul nu ajunge imediat la dosarul cauzei, până atunci expertul având posibilitatea de a-l modifica. De aceea, în acest caz fapta poate prezenta tentativă, însă aceasta nu se sancționează.

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă sub forma complicităţii şi a instigării. În cazul coautoratului, acesta presupune unele discuţii. Dacă fapta se comite de un martor sau interpret, ea nu se poate comite în coautorat, fapta fiind instantanee, aşa cum am arătat şi în cazul tentativei. Ea poate fi însă comisă în coautorat în cazul expertului, căci este posibilă întocmirea unui raport de expertiză de către mai multe persoane.

6. Sancţiuni. În forma simplă fapta este sancționată cu închisoarea de la 1 la 5 ani.

☞ **Retragerea mărturiei mincinoase**

7. Cauză de nepedepsire. Potrivit dispozițiilor art. 260 alin. 2, fapta nu se sancționează, dacă în cauzele penale mai înainte de a se produce arestarea inculpatului, ori în toate cauzele mai înainte de a se fi pronunțat o hotărâre sau de a se fi dat o altă soluție ca urmare a mărturiei mincinoase, martorul își retrage mărturia. Cauza de nepedepsire se aplică și expertului și interpretului. Aceasta reprezintă în realitate o cauză specială de înlăturare a răspunderii penale. Pentru aplicarea ei este necera să fie îndeplinită o singură condiție: în cauzele penale, retragerea mărturiei mincinoase să se facă mai înainte de arestarea inculpatului, indiferent că aceasta s-a produs în cursul urmării penale sau al judecății; iar în celelalte tipuri de cauze retragerea mărturiei mincinoase să se facă înainte de pronunțarea unei hotărâri.

☞ **Retragerea mărturiei mincinoase**

8. Cauză de diminuare/reducere a pedepsei. Potrivit dispozițiilor art. 260 alin. 3, reprezintă o circumstanță atenuantă specială legală, producând o diminuare a pedepsei în baza principiilor enumerate de art. 76 (*ce reglementează efectele circumstanțelor atenuante*) situația în care retragerea mărturiei mincinoase intervine în cauzele penale după ce s-a produs arestarea inculpatului sau în toate celelalte cauze după ce s-a pronunțat o hotărâre ca urmare a mărturiei mincinoase.

Astfel, ceea ce deosebește situația prevăzută la art. 260 alin. 2 de cea prevăzută la alin. 3 este momentul în care se produce retragerea mărturiei mincinoase. Dacă acesta se produce înainte de arestarea inculpatului în cauzele penale sau de pronunțarea unei hotărâri pe baza mărturiei mincinoase atunci ne aflăm în fața unei cauze de nepedepsire, în timp ce dacă retragerea mărturiei mincinoase s-a făcut după acest moment atunci ne vom afla doar în fața unei circumstanțe atenuante speciale legale, care produce diminuarea pedepsei, conform regulilor stabilite la art. 76 din codul penal.

TEST DE AUTOEVALUARE

În ce constă cauza de diminuare și de nerăspundere ?

III. Favorizarea infractorului – art. 264 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă infracțiunea de favorizare a infractorului ajutorul dat unui infractor fără o înțelegere stabilită înainte sau în timpul săvârșirii infracțiunii, pentru a îngreuna sau a zădărnici urmărirea penală, judecata sau executarea pedepsei ori pentru a asigura infractorului folosul sau produsul infracțiunii.

Definiție

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special este reprezentat de relațiile sociale privind înfăptuirea justiției ce sunt împiedicate atunci când făptuitorul ajută un alt infractor pentru a îngreuna sau zădărnici urmărirea penală, judecata sau executarea pedepsei acestuia.

Împiedicarea înfăptuirii justiției

☞ **Poate avea obiect material**

b) Obiectul material. Uneori, infracțiunea poate avea obiect material, dacă, de exemplu, favorizarea infractorului presupune ascunderea unui bun.

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ al infracţiunii poate fi orice persoană, cu excepția celui/celor care a/au comis infracțiunea în legătură cu care s-a săvârșit activitatea de favorizare. Din aceleași rațiuni, participanții la comiterea unei infracțiuni, indiferent de forma pe care o îmbracă participația, nu pot fi nici instigatori sau complici la infracțiunea de favorizare privitoare la persoana sa.

☞ **Orice persoană**

b) Subiectul pasiv se împarte în subiect pasiv principal și secundar. *Subiectul pasiv principal* este statul, în calitatea sa de administrator al justiției, prin organele ce desfășoară acest serviciu public (organele de cercetare penală, instanțele, parchetele) a căror activitate a fost perturbată ca urmare a favorizării infractorului. *Subiectul pasiv secundar* este persoana/-ele fizică sau juridică prejudiciată prin săvârșirea infracțiunii de către subiectul activ.

☞ **Statul**

Persoana prejudiciată prin infracțiune

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material constă într-o acțiune de ajutorare a unui alt infractor ce a comis oricare altă infracțiune, indiferent că aceasta din urmă este rămasă în stadiul de tentativă sau este o infracțiune consumată și indiferent că este prevăzută de codul penal sau de o lege penală specială sau o lege ce cuprinde dispoziții penale.

☞

Acțiunea de ajutorare constă în orice sprijin pe care favorizatorul îl dă infractorului ce a comis infracțiunea cauză. De exemplu, favorizatorul poate ascunde bunul ce provine din infracțiune, îl poate ascunde pe infractor pentru a nu fi găsit de organele de urmărire penală, poate da o declarație falsă în favoarea acestuia în scopul de a zădărnici urmărirea penală sau judecata, comițând și infracțiunea de mărturie mincinoasă, în concurs ideal cu cea inițială etc.

☞ **Cerințe esențiale**

Însă pentru existența infracțiunii de favorizare a infractorului textul de lege impune existența mai multor cerințe esențiale:

- comiterea unei alte infracţiuni, am putea-o numi *infracțiunea cauză*, la care să se realizeze acțiunea de ajutorare a favorizatorului;

- ajutorul acordat de favorizator să fie dat fără o înțelegere stabilită înainte sau în timpul săvârșirii infracțiunii. Acest element este unul dintre cele care deosebește

infracțiunea de favorizare a infractorului de complicitatea prin favorizare[42]. Complicitatea are la bază întotdeauna o înțelegere anterioară sau cel mult concomitentă cu comiterea infracțiunii, în timp ce infracțiunea de favorizare a infractorului există doar dacă ajutorul este dat ulterior comiterii faptei și fără a exista vreo înțelegere anterioară sau concomitentă cu cel care comite infracțiunea cauză. Altfel spus, favorizatorul nu trebuie să cunoască nimic despre săvârșirea *infracțiunii cauză* înainte sau în timpul săvârșirii ei, contribuind nu la comiterea ei ci la ajutarea infractorului care a comis-o pentru ca acesta să nu fie prins de către organele de urmărire penală, să nu fie condamnat sau să nu execute pedeapsa, sau pentru ca acesta să își asigure bunurile sau foloasele de pe urma *infracțiunii cauză* comise.

- ajutorul dat trebuie să vizeze zădărnicirea urmării penale, a judecății, a executării pedepsei sau pentru a-i asigura infractorului folosul sau produsul infracțiunii.

În sinteză, infracțiunea de favorizare a infractorului se comite prin următoarele modalități:

- ajutorul dat pentru zădărnicirea urmării penale;
- ajutorul dat pentru zădărnicirea judecății;
- ajutorul dat pentru zădărnicirea executării pedepsei;
- ajutorul dat pentru asigurarea produsului sau folosului infracțiunii.

b) Urmarea imediată constă în încercarea sau chiar împiedicarea cursului judecății penale sau al executării pedepsei, prin ajutorul dat de favorizator infractorului. Infracțiunea este una de pericol.

c) *Legătura de cauzalitate.* Fiind o infracțiune de pericol, legătura de cauzalitate rezultă *ex re*.

☞ **Intenția**

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea se comite cu intenție, fie directă fie indirectă, culpa fiind exclusă[43].

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu se pedepsesc.

---

[42] Potrivit dispozițiilor art. 26 din codul penal, complicele este *persoana care, cu intenție, înlesnește sau ajută în orice mod la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală. Este de asemenea complice persoana care promite, înainte sau în timpul săvârșirii faptei, că va tăinui bunurile provenite din aceasta sau că va favoriza pe făptuitor, chiar dacă după săvârșirea faptei promisiunea nu este îndeplinită.*

[43] Vasile Dobrinoiu şi ceilalți, *op. cit.,* p. 395.

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă sub toate formele sale, coautorat, complicitate şi instigare.

6. Sancţiuni. Pedeapsa este închisoarea de la 3 la 7 ani. Potrivit dispozițiilor art. 264 alin. 2, pedeapsa aplicată favorizatorului nu poate fi mai mare decât cea aplicată pentru autorul *infracțiunii cauză*.

☞ **Favorizarea comisă de soț sau rudă apropiată**

7. Alte aspecte. Potrivit dispozițiilor art. 264 alin. 3 din codul penal, favorizarea săvârşită de soț sau de o rudă apropiată nu se pedepsește. Este soț acela care este căsătorit potrivit dispozițiilor codului familiei; calitatea este păstrată până, eventual, la rămânerea definitivă a hotărârii de divorț.

TEST DE AUTOEVALUARE

Analizați elementul material al acestei infracțiuni.

IV. Arestarea nelegală și cercetarea abuzivă – art. 266 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă infracțiunea de arestare nelegală reținerea sau arestarea nelegală, ori supunerea unei persoane la executarea unei pedepse, măsuri de siguranță sau educative, în alt mod decât cel prevăzut prin dispozițiile legale (art. 266 alin. 1).

☞ **Definiție**

Cercetarea abuzivă se regăsește în cuprinsul formei calificate a infracțiunii, reglementate de dispozițiile art. 266 alin. 2 și 3 din codul penal.

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special. Infracțiunea este una complexă. De aceea, vorbim de un obiect juridic special complex, ce se împarte într-un obiect juridic principal și unul secundar. *Obiectul juridic principal* este reprezentat de relațiile sociale privind înfăptuirea justiției, ce, presupune printre altele, respectarea dispozițiilor legale privind arestarea și reținerea unei persoane sau aplicarea unei pedepse, a unei măsuri de siguranță sau a unei măsuri educative; de asemenea, presupune realizarea urmării penale sau a judecății în condiții legale, prin respectarea principiului *nullum judicium sine* lege, adică a principiului legalității procesului penal. *Obiectul juridic secundar* este reprezentat de relațiile sociale privind libertatea persoanei, sau în forma calificată prevăzută de art. 266 alin. 2 și 3 din codul penal, poate fi și libertatea și integritatea fizică și psihică a unei persoane.

☞ **Împiedicarea înfăptuirii justiției**

b) Obiectul material poate fi corpul persoanei asupra căreia se răsfrâng eventualele acte de violență sau presiune.

☞ **Poate avea obiect material**

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ al infracțiunii de arestare nelegală și cercetare abuzivă este unul calificat (*atât pentru forma simplă cât și pentru cea calificată*), acesta fiind aceea persoană care are calitatea de a realiza arestarea sau reținerea unei persoane, sau care poate pune dispune sau pune în executarea executarea unei pedepse, măsuri de siguranță sau măsuri educative, sau acea persoană care are calitatea de a lua declarții în cursul cercetării penale sau al judecății. În esență, astfel de persoane pot fi: un polițist, un magistrat, un funcționar în cadrul serviciilor speciale etc.

☞ **Subiect activ calificat**

b) Subiectul pasiv al arestării nelegale poate fi orice persoană arestată sau reținută, în timp ce subiectul pasiv al cercetării abuzive poate fi doar o persoană aflată în curs de urmărire penală sau trimisă în judecată pentru comiterea unei infracțiuni, ce

☞ **Orice persoană**

Doar învinuitul sau inculpatul

are astfel calitatea de învinuit sau inculpat, în timp ce în cazul prevăzut de art. 266 alin. 3 subiectul pasiv este un martor, interpret sau expert.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material al formei simple (*de arestare nelegală*) se comite în două modalități, alternative; pe de o parte, constă în punerea în executare a unui mandat de reținere sau de arestare în mod nelegal, adică, fără respectarea dispozițiilor prevăzute de codul de procedură penală (art. 136-art.144, art. 146-art.160, art. $160^{a-b,e-h}$), iar, pe de altă parte, constă în punerea în executare a unui mandat privind executarea unei pedepse, a unei măsuri de siguranță sa educative, de asemenea, fără respectarea dispozițiilor legale care reglementează aceste situații (dispozițiile din codul penal ce reglementează regimul pedepselor al măsurilor de siguranță și al celor educative, precum și modalitățile de executare a acestora, dispozițiile din Legea nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, dispozițiile din codul de procedură penală ce reglementează măsurile preventive, mandatul de arestare, și punerea în executarea a pedepselor, măsurilor de siguranță și a măsurilor educative).

În forma simplă, elementul material se poate realiza atât printr-o acțiune cât și printr-o inacțiune. De exemplu, reprezintă arestare nelegală, arestarea unei persoane fără existența unui mandat de arestare – acțiune – dar și nepunerea imediată în libertate a unei persoane după ce instanța a dispunerea cercetarea acesteia în stare de libertate – inacțiune -.

b) Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru buna desfășurare a activității judiciare, activitate ce implică în cazul proceselor penale respectarea legii privind luarea și executarea măsurilor preventive și a sancțiunilor penale, precum și realizarea în condiții de legalitate a unei cercetării penale.

c) *Legătura de cauzalitate.* Fiind o infracțiune de pericol, legătura de cauzalitate rezultă *ex re*.

☞ **Intenția**

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea de arestare nelegală și cercetare abuzivă, în ambele forme (art. 266 alin. 1 și 2) se comite cu intenție, fie ea directă sua indirectă. Realizarea elementului material al infracțiunii din culpă, - de cele mai multe ori fiind vorba despre o culpă profesională, este o culpă cu prevedere -, nu va

determina încadrarea faptei în dispozițiile art. 266, ci poate, în cele ale art. 249 din codul penal, adică neglijența în serviciu.

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu se pedepsesc.

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă sub toate formele sale, coautorat, complicitate şi instigare, cu toate că în cazul coautoratului, toți participanții trebuie să aibă calitatea cerută de lege.

6. Sancţiuni. În forma simplă, infracțiunea este sancționată cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani.

7. Formele calificate sau agravante[44]**.** În forma sa calificată, infracțiunea este cea de cercetare abuzivă și constă în promisiuni, amenințări ori violențe exercitate asupra persoanei aflate în curs de cercetare, anchetă penală ori de judecată, sau față de un martor, expert sau interpret.

☞ Promisiunile se referă la oferirea unor avantaje materiale sau morale de care în viitor s-ar putea bucura cel implicat într-o cauză penală, martorul, expertul sau interpretul, cu condiția să facă declarațiile cerute de făptuitor. Pentru realizarea elementului material al acestei infracțiuni este nevoie ca promisiunile făcute să aibă un caracter nelegal.

☞ Amenințările au semnificația dată termenului potrivit art. 193 din codul penal. În acest caz amenințarea poate privi direct persoana implicată în ancheta penală, precum și martorul, expertul sau interpretul dar și soțul/soția sau rudele apropiate ale acestuia.

☞ Violențele exercitate asupra celui cercetat penal trebuie să se încadreze în elementul material al infracțiunii de loviri și alte violențe în forma sa simplă, adică cea prevăzută de art. 180 alin. 1 din codul penal. Exercitarea unor violențe mai grave, va atrage după sine existența unui concurs de infracțiuni, între infracțiunea de lovire sau alte violențe în una din formele sale calificate, vătămare corporală sau vătămare corporală gravă și infracțiunea de arestare nelegală și cercetare abuzivă. Dacă violențele din cursul cercetării sunt făcute în scopul de a obține de la aceea persoană informații sau mărturisiri sau de a o pedepsi, de a o intimida, ne aflăm în prezența

[44] Vasile Dobrinoiu şi ceilalți, *op. cit.,* p. 402.

infracțiunii de tortură așa cum aceasta este reglementată de dispozițiile art. 267^1 din codul penal.

Sancțiunea pentru acestă formă calificată este închisoarea de la 1 la 5 ani.

TEST DE AUTOEVALUARE

Analizați forma calificată a acestei infracțiuni.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

I. Tratate şi monografii.

1. Alexandru Boroi, *Drept penal . Partea specială,* Ed. Ch. Beck, Bucureşti, 2006.

2. V. Dobrinoiu, Gh. Nistoreanu, şi ceilalţi, *Drept penal – Partea specială,* Ed. Europa Nova, Bucureşti, 1999.

3. Viorel Mihai Ciobanu, *Tratat teoretic şi practic de procedură civilă*, vol II, Ed. Național, București, 1997.

II. Jurisprudenţă.

1. G. Ionescu, I. Ionescu „*Probleme de drept din jurisprudenţa Curţii Supreme de Justiţie în materie penală***",** Ed. Juris Argessis, Bucureşti, 2002.

III. Legi penale.

1. Codul penal actualizat.

2. Codul de procedură penală.

3. Codul de procedură civilă.

TEMĂ DE REFLECŢIE

Realizați diferența dintre infracțiunea de favorizare a infractorului, cea de tăinuire și complicitatea la furt.

MODELE DE ÎNTREBĂRI

1. Analizați elementul material al infracțiunii de denunțare calomnioasă.
2. Latura subiectivă a infracțiunii de denunțare calomnioasă.
3. Forma calificată a infracțiunii de denunțare calomnioasă.
4. Cauza de diminuare a infracțiunii de denunțare calomnioasă.
5. Subiecții infracțiunii de mărturie mincinoasă.
6. Elementul material al infracțiunii de mărturie mincinoasă.
7. Formele infracțiunii de mărturie mincinoasă.
8. Participația penală în cazul infracțiunii de mărturie mincinoasă.
9. Cauza de nepedepsire și de diminuare a pedepsei în cazul infracțiunii de mărturie mincinoasă.
10. Subiecții infracțiunii de favorizare a infractorului.
11. Elementul material al infracțiunii de favorizarea infractorului.
12. Obiectul juridic al infracțiunii de arestare nelegală și cercetare abuzivă.
13. Subiecții infracțiunii de arestare nelegală și cercetare abuzivă.
14. Formele calificate ale infracțiunii de arestare nelegală și cercetare abuzivă.

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI

1. A se vedea pag. 66-68.
2. A se vedea pag. 68.
3. A se vedea pag. 68-69.
4. A se vedea pag. 69.
5. A se vedea pag. 70-72.
6. A se vedea pag. 73.
7. A se vedea pag. 73.
8. A se vedea pag. 74.
9. A se vedea pag. 74.
10. A se vedea pag. 76.
11. A se vedea pag. 76-77.
12. A se vedea pag. 79.
13. A se vedea pag. 79-80.
14. A se vedea pag. 81-82.

CAPITOLUL IV
INFRACȚIUNILE DE FALS

1. **Cuprins**
2. **Obiectiv general**
3. **Obiective operaţionale**
4. **Timpul necesar studiului capitolului**
5. **Dezvoltarea temei**
6. **Bibliografie selectivă**
7. **Temă de reflecţie**
8. **Modele de teste**
9. **Răspunsuri şi comentarii la teste**

Cuprins

- **Prezentarea infracțiunii de fals material în înscrisuri oficiale.**
- **Prezentarea infracțiunii de fals intelectual.**
- **Prezentarea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată.**
- **Prezentarea infracțiunii de uz de fals.**
- **Prezentarea infracțiunii de fals în declarații.**
- **Prezentarea infracțiunii de fals privind identitatea.**

- **Obiectiv general: Dobândirea de cunoştinţe privind unele infracţiuni de fals, adică acele infracţiuni care au ca rezultat principal distorsionarea unei realități faptice sau juridice, prin crearea unor înscrisuri/timbre/monede/bilete false.**

- **Obiective operaţionale: Dezvoltarea capacităţii de a încadra juridic diferite fapte concrete care au avut ca urmare imediată falsificarea unor înscrisuri/timbre/monede/bilete false, în una din infracţiunile prevăzute în cadrul art. 288, 289, 290, 291, 292, 293 din codul penal.**

= 5 ore

CAPITOLUL IV
INFRACȚIUNILE DE FALS

I. Falsul material în înscrisuri oficiale – art. 288 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă infracțiunea de fals material în înscrisuri oficiale, falsificarea unui înscris oficial prin contrafacerea scrierii ori a subscrierii, sau prin alterarea lui în orice mod, de natură să producă consecinţe juridice.

Definiție

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special al infracțiunii de fals material în înscrisuri oficiale este constituit de relaţiile sociale a căror formare şi desfăşurare normală sunt condiţionate de apărarea încrederii publice care este acordată înscrisurilor oficiale, autenticităţii sau veridicităţii înscrisurilor producătoare de consecinţe juridice.[45]

Încrederea publică acordată înscrisurilor oficiale

b) Obiectul material al infracţiunii de fals în înscrisuri oficiale este reprezentat de înscrisul oficial supus acţiunii de falsificare.

Înscrisul oficial

Prin înscris oficial înţelegem, în accepţiunea art. 150 alin. 2 din codul penal, orice înscris care emană de la o unitate din cele la care se referă art. 145 sau care aparţine unei asemenea unităţi.

Înscrisurile oficiale, în sensul legii penale, sunt atât originalul, cât şi duplicatul, triplicatul, precum şi copiile legalizate sau certificate.

Pentru a fi obiect material al infracţiunii de fals material în înscrisuri oficiale, înscrisurile trebuie să producă consecinţe juridice, adică să fie apte a da naştere, a modifica sau a stinge raporturi juridice, drepturi şi obligaţii.

Potrivit alin. 3, constituie obiect material al infracţiunii şi biletele, tichetele sau orice alte imprimate producătoare de consecinţe juridice.

Bilete, tichete etc.

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ al infracţiunii în forma simplă poate fi orice persoană.

Orice persoană

b) Subiectul pasiv principal este instituţia publică, organul, regia autonomă sau orice altă persoană juridică căreia i se atribuie în mod nereal înscrisul oficial falsificat.

Instituția publică

[45] A. Boroi, *op. cit.*, p. 500.

Persoana fizică sau juridică prejudiciată

Subiectul pasiv secundar poate fi persoana fizică sau juridică prejudiciată în propriile sale interese şi faţă de care se produc consecinţe juridice, ca urmare a falsificării înscrisului oficial.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material se realizează printr-o acţiune de falsificare. Această acţiune de falsificare poate fi săvârşită prin contrafacerea scrierii sau a subscrierii unui înscris oficial sau prin alterarea lui în orice mod.

Prin contrafacerea scrierii se înţelege plăsmuirea, adică confecţionarea prin imitare, a unui înscris identic cu cel oficial (de exemplu, copierea, decuparea, trucarea fotografică, reproducerea, etc.). Contrafacerea scrierii mai semnifică şi confecţionarea unui înscris similar cu cel oficial, adică reproducerea conţinutului pe care îl are în mod obişnuit un asemenea înscris adevărat.[46]

Prin contrafacerea subscrierii se înţelege plăsmuirea semnăturii pe un înscris oficial, fiind imitată semnătura celui care trebuia să semneze înscrisul, sau aplicându-se o semnătură care dă aparenţa că este a celui îndrituit să semneze.[47]

Alterarea presupune denaturarea, transformarea, modificarea, schimbarea conţinutului unui înscris oficial existent, prin adăugiri sau ştersături aplicate pe acesta.

b) Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru valoarea socială ocrotită de lege, prin realizarea unui înscris care prezintă în aparenţă toate caracteristicile unui înscris oficial autentic.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea de fals material în înscrisuri oficiale se săvârşeşte cu intenţie directă sau indirectă.

Intenția

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii, deşi posibile, nu se pedepsesc. Totuşi, în unele situaţii, actele preparatorii pot fi incriminate, şi, ca atare, pedepsite. De exemplu, în cazul în care actele pregătitoare constau în falsificarea sigiliului sau ştampilei care urmează a fi folosite la contrafacerea înscrisului oficial, ele sunt

Actele preparatorii pot fi sancționate ca infracțiuni de sine stătătoare

[46] Decizia de îndrumare nr. 1/1970 a Plenului Trib. Suprem, C.D., 1970, p. 42; V. Dongoroz şi colab., *op. cit.,* p. 426.
[47] A. Boroi, *op. cit.*, p. 502.

pedepsite, dar ca infracţiune de sine stătătoare: falsificarea instrumentelor oficiale - art. 286 din codul penal.

☞ **Tentativa se sancționează**

Potrivit alin. 4, tentativa se pedepseşte. Există tentativă de exemplu, când urmarea imediată nu se produce, deoarece falsul în înscrisuri oficiale a fost grosolan, fiind uşor de observat.

Infracţiunea se consumă în momentul când executarea acţiunii de falsificare a fost încheiată şi s-a produs urmarea imediată, prin realizarea unui înscris oficial fals care prezintă aparenţa unui înscris autentic, şi prin aceasta o stare de pericol pentru încrederea acordată înscrisurilor oficiale.

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă în toate formele sale: coautorat, instigare, complicitate.

☞

Dacă calitatea de funcţionar o are numai unul dintre participanţi, fiind vorba de o circumstanţă personală, ea nu se răsfrânge asupra celorlalţi participanţi, potrivit dispozițiilor art. 28 alin. 1 din codul penal, ce reglementează circumstanțele reale și personale.

6. Sancţiuni. În varianta simplă, legea prevede pedeapsa închisorii de la 3 luni la 3 ani.

☞ **Funcționar**

7. Formele calificate sau agravante. Prin dispozițiile art. 288 alin. 2 din codul penal a fost creată o formă agravată a acestei infracțiuni, ce este dată de calitatea subiectului activ, și anume aceea de funcționar. În această situație, legea impune o cerință esențială atașată elementului material și anume ca falsificarea să se fi produs în exercițiul atribuțiilor de serviciu. În această situați și pedeapsa este mai gravă, fiind doar închisoarea de la 6 luni la 5 ani.

TEST DE AUTOEVALUARE

Analizați elementul material al infracțiunii de fals în înscrisuri oficiale.

II. Falsul intelectual – art. 289 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă infracțiunea de fals intelectual falsificarea unui înscris oficial cu prilejul întocmirii acestuia, de către un funcționar aflat în exercițiul atribuțiilor de serviciu, prin atestarea unor fapte sau împrejurări necorespunzătoare adevărului ori prin omisiunea cu știință de a insera unele date sau împrejurări.

☞ **Definiție**

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic. *a) Obiectul juridic special* este reprezentat de relaţiile sociale a căror naştere, desfăşurare şi dezvoltare depinde de încrederea publică ce este acordată înscrisurilor oficiale şi activităţii realizate de funcţionarii publici sau de alte categorii de funcţionari, pentru întocmirea acestora.[48]

☞

b) Obiectul material nu poate fi decât un înscris oficial. Noțiunea de înscris oficial este definită prin dispozițiile art. 150 alin. 2 din codul penal, fiind orice înscris care emană de la o unitate din cele la care se referă art. 145 sau care aparţine unei asemenea unităţi (adică, *orice autoritate publică, instituţie publică sau persoană juridică de interes public*).

☞ **Un înscris oficial**

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ al infracţiunii de fals intelectual este calificat. El nu poate fi decât un funcţionar sau o persoană care exercită un serviciu de interes public.

☞ **Un funcționar**

b) Subiectul pasiv principal este statul, prejudiciat prin slăbirea încrederii în înscrisurile oficiale.

statul

Subiectul pasiv secundar poate fi persoana fizică sau juridică ale cărei interese au fost prejudiciate prin săvârşirea infracţiunii.

↗↘ **Persoana fizică sau juridică**

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material se realizează fie printr-o acţiune (atestarea unor fapte sau împrejurări necorespunzătoare adevărului, cu prilejul întocmirii unui înscris oficial), fie printr-o inacţiune (omisiunea cu intenţie de a insera anumite date sau împrejurări, cu prilejul întocmirii unui înscris oficial).

Atestarea este acea consemnare care se efectuează cu prilejul întocmirii unui înscris oficial referitor la existenţa anumitor fapte sau împrejurări determinate.

☞

[48] A. Boroi, *op. cit.,* p. 505.

Atestarea este necorespunzătoare adevărului, atunci când faptele sau împrejurările asupra cărora se face menţionarea nu au existat, sau ele s-au petrecut în cu totul alt fel decât s-a făcut consemnarea (de exemplu, medicul atestă în mod fals că a examinat bolnavul căruia i-a acordat concediul medical[49]).

☞ **Cerințe esențiale**

Aşadar, pentru a se reţine infracţiunea de fals intelectual, elementului material i s-au adăugat două cerinţe esenţiale:

- falsul trebuie realizat cu prilejul întocmirii înscrisului oficial;

- falsificarea trebuie comisă de un funcţionar aflat în exerciţiul atribuţiilor de serviciu.

b) Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru valoarea socială protejată de lege – încrederea publică.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

☞ **Intenție**

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea de fals intelectual se săvârşeşte în ambele sale modalităţi cu intenţie, care poate fi directă sau indirectă. Utilizarea expresiei cu ştiinţă semnifică faptul că infractorul a avut reprezentarea clară a consecinţelor inacţiunii sale (omisiunii), ceea ce realizează conţinutul intenţiei ca formă de vinovăţie.

☞ **Tentativa se sancționează**

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii deşi posibile, nu se pedepsesc. Tentativa, însă, se sancţionează, potrivit art. 289 alin. 2 din codul penal. Infracţiunea se consumă în momentul în care înscrisul falsificat este perfectat prin semnarea şi aplicarea ştampilei sau a sigiliului.[50]

☞

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă în toate formele: coautorat, instigare, complicitate. Instigatorul sau complicele poate fi şi altă persoană decât cea care are calitatea cerută de art. 289 cod penal. În schimb, în cazul coautoratului, acesta este posibil numai în situaţia în care întocmirea înscrisului este de competenţa mai multor persoane care au calitatea cerută de lege, şi toţi acţionează cu intenţie pentru falsificarea înscrisului oficial (de exemplu, o comisie de examen).

6. Sancţiuni. Pedeapsa prevăzută de lege pentru săvârşirea infracţiunii de fals intelectual este închisoarea de la 6 luni la 5 ani.

---

[49] Trib. Suprem, decizia penală nr. 6334/1971, în R I, p. 165.
[50] V. Dongoroz şi colab., *op. cit.,* p. 437.

TEST DE AUTOEVALUARE

Definiți falsul intelectual.

III. Falsul în înscrisuri sub semnătură privată – art. 290 din codul penal.

Definiție

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată falsificarea unui înscris sub semnătură privată prin vreunul din modurile arătate în art. 288, adică prinlterarea lui în price mod, rin contrafacerea scrierii sau a subscrierii, dacă făptuitorul foloseşte înscrisul falsificat ori îl încredinţează altei persoane spre folosire, în vederea producerii unei consecinţe juridice.

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

Încrederea acordată înscrisurilor sub semnătură privată

a) Obiectul juridic special este reprezentat de relaţiile sociale privitoare la încrederea publică acordată puterii probante a înscrisurilor sub semnătură privată.[51]

Înscrisul sub semnătură privată

b) Obiectul material al acestei infracţiuni îl repezintă un înscrisul sub semnătură privată. Înscrisul sub semnatură privată este înscrisul care emană de la o persoană particulară şi care consemnează raporturi juridice între particulari.[52]

2.2. Subiecţii infracţiunii.

Orice persoană

a) Subiectul activ al infracţiunii poate fi orice persoană fizică care îndeplineşte condiţiile legale de vârstă şi responsabilitate.

b) Subiectul pasiv poate fi persoana fizică sau juridică care este prejudiciată prin folosirea înscrisului sub semnatură privată falsificat.

[51] A. Boroi, *op. cit.*, p. 513.
[52] V. Dongoroz şi colab., *op. cit.,* p. 438.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material este constituit din două acţiuni executate succesiv:

☞ ✓ falsificarea înscrisului sub semnatură privată, prin contrafacerea scrierii sau subscrierii ori prin alterarea lui în orice mod;

☞ ✓ folosirea înscrisului astfel falsificat, ori încredinţarea sa spre folosire altei persoane în scopul producerii de consecințe juridice.

☞ Contrafacerea scrierii presupune imitarea, reproducerea frauduloasă a scrierii unui act sub semnătură privată, în vederea demonstrării că scrierea, în felul cum a fost imitată, este cea originală şi exprimă voinţa autorului actului. În cazul falsificării înscrisului prin contrafacere, esenţială este contrafacerea subscrierii, adică a semnăturii, deoarece ceea ce dă veridicitate înscrisului sub semnătură privată este tocmai semnătura aflată pe el.

☞ Alterarea semnifică modificarea, schimbarea, denaturarea sau transformarea unui înscris sub semnătură privată în altul, contrar realităţii.

Aşa cum rezultă din conţinutul textului incriminator, infracţiunea există numai dacă acţiunea de falsificare este urmată de folosirea înscrisului falsificat sau de încredinţarea acestuia unei alte persoane pentru a fi folosit. Simpla falsificare a înscrisului sub semnătură privată nu constituie infracţiune.

În acelaşi timp, existenţa infracţiunii este condiţionată de faptul că înscrisul falsificat trebuie să aibă aparenţa unui act veritabil, cu o anumită semnificaţie juridică, şi capabil să aibă o putere probatorie.

b) Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru încrederea publică acordată valorii probante a înscrisurilor sub semnătură privată.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată se săvârşeşte cu intenţie directă calificată prin scop (producerea unei consecinţe juridice).

☞ **Intenția calificată prin scop**

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii, deşi posibile, nu sunt incriminate.

☞

Tentativa se pedepsește

Potrivit art. 290 alin. 2 din codul penal, tentativa se pedepseşte. Infracţiunea rămâne în faza de tentativă când, de exemplu, după falsificare, făptuitorul a încercat să încredinţeze înscrisul unei alte persoane, însă aceasta l-a denunţat.

Infracţiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată se consumă în momentul în care, elementul material fiind realizat în întregime, se produce rezultatul socialmente periculos.

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă sub toate formele sale, coautorat, complicitate şi instigare.

6. Sancţiuni. Pedeapsa prevăzută de lege pentru săvârşirea infracţiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată este una alternativă, judecătorul putând alege între închisoarea de la 3 luni la 2 ani sau amendă. Este evident, că leguitorul a apreciat pericolul social abstract al acestei infracţiuni ca fiind mai mic decât cel al infracţiunii de falsificare de înscrisuri oficiale.

TEST DE AUTOEVALUARE

Care sunt cele două acțiuni ce compun elementul material al infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată ?

IV. Uzul de fals – art. 291 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă infracţiunea de uz de fals folosirea unui înscris oficial sau sub semnătură privată, cunoscând că este fals, în vederea producerii unei consecinţe juridice.

Definiție

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special este reprezentat de relaţiile sociale a căror naştere şi dezvoltare sunt condiţionate, fie de încrederea publică acordată înscrisurilor oficiale, fie de încrederea publică acordată forţei probante a înscrisurilor sub semnătură privată. Aşadar, obiectul juridic special diferă de la caz la caz, după cum înscrisul falsificat este oficial sau sub semnătură privată.

b) Obiectul material. Infracţiunea prezintă ca obiect material înscrisurile, fie cele sub semnătură privată fie cele oficiale.

Înscrisurile oficiale sau sub semnătură privată

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ al infracţiunii poate fi orice persoană, legea necerând o calitate specială. Nu poate avea, însă, calitatea de subiect activ al infracţiunii de uz de fals, cel care, după falsificarea unui înscris sub semnătură privată, se foloseşte chiar el de acel înscris[53]. În această situaţie, infracţiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată absoarbe în conţinutul său infracţiunea de uz de fals.

Orice persoană

b) Subiectul pasiv principal este statul, ca titular al valorii sociale ce se exprimă prin <u>încrederea publică</u>, iar *subiectul pasiv secundar* poate fi orice persoană fizică sau juridică care a fost prejudiciată prin săvârşirea infracţiunii, adică prin utilizarea unui înscris cunoscând că este fals.

statul

Persoana fizică sau juridică

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material se realizează printr-o acţiune de folosire a unui înscris oficial sau sub semnătură privată falsificate.

<u>A folosi</u> înseamnă a întrebuinţa, a utiliza, a prezenta un înscris care este falsificat (de exemplu, constituie infracţiunea de uz de fals fapta persoanei de a prezenta organelor de poliţie un permis de conducere falsificat[54]). Nu realizează

[53] V. Dongoroz şi colab., *op. cit.,* p. 449. Trib. Jud. Suceava, decizia penală nr. 766/1983, în R.R.D. nr. 10/1984; Trib. Suprem, decizia penală nr. 486/1984, în R.R.D. nr.4/1984.
[54] T.M.B., decizia penală nr. 704/1988, R III.

conţinutul infracţiunii prevazută de art. 291 cod penal, fapta persoanei de a deţine un înscris despre care are cunoştintă că este fals.[55]

☞ **Concurs real**

Dacă acţiunea de folosire a înscrisului falsificat se repetă, va exista un concurs real de infracţiuni, dacă au existat mai multe rezoluţii infracţionale, sau o infracţiune continuată, dacă folosirea s-a efectuat în baza aceleiaşi rezoluţii infracţionale.

Pentru întregirea laturii obiective, este necesar ca folosirea să se facă cu scopul de a produce consecinţe juridice.

b) Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol la adresa încrederii ce se acordă înscrisurilor oficiale sau înscrisurilor sub semnătură privată.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

☞ **Intenție directă**

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea de uz de fals se comite cu intenţie directă. Făptuitorul are cunostinţă că înscrisul este falsificat şi îl foloseşte în vederea producerii de consecinţe juridice.

☞ **Tentativa nu se pedepsește**

4. Formele infracţiunii. Deşi sunt posibile, actele preparatorii şi tentativa nu se pedepsesc. Infracţiunea se consumă în momentul în care acţiunea ce realizează elementul material, fiind executată, se produce rezultatul socialmente periculos.

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă sub toate formele sale, coautorat, complicitate şi instigare.

6. Sancţiuni. Pedeapsa este diferenațiată după cum înscrisul este oficial sau sub semnătură privată. Astfel, dacă este vorba despre un înscris oficial atunci sancțiunea este doar înschisoarea de la 3 luni la 3 ani, iar dacă înscrisul este sub semnătură privată atunci sancțiunea este una alternativă, închisoarea de la 3 luni la 2 ani sau amenda.

[55] V. Dongoroz şi colab., *op. cit.,* p. 450.

TEST DE AUTOEVALUARE

Analizați elementul material al infracțiunii de uz de fals. Dați 2 exemple.

V. Falsul în declaraţii – art. 292 din codul penal.

☞ **Definiție**

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă infracţiunea de fals în declaraţii, declaraţia necorespunzătoare adevărului, făcută unui organ sau instituţii de stat, ori unei alte unităţi dintre cele la care se referă art. 145, în vederea producerii unei consecinţe juridice, pentru sine sau pentru altul, atunci când, potrivit legii ori împrejurărilor, declaraţia făcută serveşte pentru producerea acelei consecinţe.

2. Condiţii preexistente.

☞ **Încrederea publică în în declarațiile oficiale**

2.1. Obiectul juridic. *a) Obiectul juridic special* este reprezentat de acele relaţii sociale privitoare la încrederea publică în declaraţiile făcute oficial, susceptibile să producă consecinţe juridice.

☞ **În cazul declarației orale, fapta nu prezintă obiect**

b) Obiectul material. În cazul în care declaraţia este făcută oral, infracţiunea de fals în declaraţii este lipsită de obiect material.

☞ **În cazul declarației scrise, fapta prezintă obiect material**

Dacă declaraţia este făcută în scris, atunci documentul în care este consemnată, reprezintă obiectul material al infracţiunii.

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ al infracţiunii fals în declaraţii poate fi orice persoană.

b) Subiectul pasiv este persoana fizică sau juridică prejudiciată ca urmare a declaraţiei false.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material se realizează prin acţiunea de a face o declaraţie care, în totalitate sau în parte, nu corespunde adevărului.

Declaraţia poate fi făcută oral sau în scris, nemijlocit de către făptuitor sau transmisă prin intermediar, în limba română sau într-o limbă străină.

Pentru existenţa infracţiunii, este necesar ca declaraţia necorespunzătoare adevărului să fie făcută în faţa unei autorităţi sau instituţii publice, competentă să primească o astfel de declaraţie.

De asemenea, se mai cere ca declaraţia neadevărată să fie aptă, potrivit legii sau împrejurărilor, să producă consecinţa juridică preconizată de făptuitor.

În practica judiciară s-a decis că există infracţiunea de fals în declaraţii atunci când făptuitorul declară mincinos că nu există piedici legale pentru încheierea

căsătoriei, deşi era căsătorit,[56] sau declară mincinos că nu primeşte nicio altă pensie, deşi era pensionar.[57]

Nu suntem în prezenţa infracţiunii prevăzută de art. 292 cod penal în cazul în care declaraţiile mincinoase susceptibile de a produce consecinţe juridice beneficiază, potrivit legii, de un tratament juridic special, cum ar fi declaraţiile mincinoase ale martorului, denunţarea calomnioasă, etc.

Infracţiunea de fals în declaraţii exclude infracţiunea de uz de fals, prin însăşi conţinutul său.

Infracțiunea se comite prin mai multe modalități alternative, pentru existența infracțiunii fiind suficientă comiterea unei dintre ele. Acestea sunt:

- ✓ declararea necorespunzătoare a adevărului în vederea producerii unei consecinţe juridice pentru sine;
- ✓ declararea necorespunzătoare a adevărului în vederea producerii unei consecinţe juridice pentru altul;
- ✓ declaraţia falsă făcută în vederea producerii unei consecinţe juridice potrivit legii;
- ✓ declaraţia falsă făcută în vederea producerii unei consecinţe juridice în raport de împrejurările existente.

În situația în care falsul în declarații se realizează cu ocazia emiterii sau utilizării instrumentelor de plată electronice, atunci fapta nu este sancționată potrivit dispozițiilor codului penal, care sunt dispoziții cu caracter general, ci potrivit dispozițiilor art. 26 din Legea nr. 365/2002 privind comerțul electronic, ce sunt dispoziții cu caracter special, derogatorii de la legea generală.

b) Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru valoarea socială protejată de legea penală, decurgând din declaraţia falsă care a devenit un mijloc de probă contrar adevărului.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate şi ea trebuie demonstrată, atunci când fapta prezintă obiect material. În cazul unei declarații orale, când fapta nu prezintă obiect material, fiind o infracțiune de pericol, legătura de cauzalitate rezultă *ex re*, din însăși comiterea ei.

---

[56] Judec. Satu Mare, sentinţa penală nr. 23/1982, în R.R.D. nr. 2/1983, p. 56.
[57] Trib. Suceava, decizia penală nr. 127/1974, în R.R.D. nr. 8/1974, p. 62.

3.2. Latura subiectivă. Fapta se comite numai cu intenție directă.

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii deşi posibile, nu se pedepsesc. În cazul comiterii faptei prin declarație orală, infracțiunea este una instantanee, cu executare promtă sau dintr-o dată, motiv pentru care nu poate prezenta tentativă. În cazul, comiterii faptei prin declarație scrisă fapta poate prezenta tentativă, dar nu este sancţionată. Infracţiunea se consumă în momentul în care acţiunea incriminată este realizată integral şi se produce urmarea cerută de lege.

☞ **Uneori poate prezenta tentativă, iar alteori, acesta nu se pedepsește**

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă sub toate formele sale, coautorat, complicitate şi instigare.

6. Sancţiuni. Pedeapsa este una alternativă, fiind atât închisoarea de la 3 luni la 2 ani cât și amenda.

TEST DE AUTOEVALUARE

Care sunt cele 4 modalitățile prin care se realizează falsul în declarații ?

VI. Falsul privind identitatea – art. 293 din codul penal.

☞ **Definiție**

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă infracţiunea de fals privind identitatea, prezentarea sub o identitate falsă ori atribuirea unei asemenea identităţi altei persoane, pentru a induce sau a menţine în eroare un organ sau instituţie de stat, sau o altă unitate dintre cele la care se referă art. 145, în vederea producerii unei consecinţe juridice pentru sine ori pentru altul.

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

☞ **Încrederea publică în adevărata identitate a persoanelor**

a) Obiectul juridic special este reprezentat de relaţiile sociale privitoare la încrederea publică în adevărata identitate a persoanelor, respectiv în concordanţa dintre identitatea sub care se prezintă în faţa unei autorităţi sau instituţii publice şi identitatea lor reală.

☞ **Înscrisul necesar identificării**

b) Obiectul material este reprezentat de înscrisul (paşaport, carte de identitate, legitimaţie, carnet de student, ecuson etc.) de care s-a folosit făptuitorul pentru a se prezenta sub o identitate falsă, sau înscrisul încredinţat spre a fi folosit pe nedrept.

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ poate fi orice persoană care îndeplineşte condiţiile legale de responsabilitate.

☞ **Orice persoană**

b) Subiectul pasiv poate fi orice persoană fizică sau juridică care a fost afectată prin comiterea faptei, precum și autoritatea sau instituția publică indusă în eroare de către făptuitor.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material se realizează fie printr-o acţiune de prezentare sub o identitate falsă, fie printr-o acţiune de atribuire a unei identităţi false altei persoane, sau printr-o acţiune de încredinţare a unui înscris care serveşte pentru dovedirea stării civile ori pentru legitimare sau identificare, spre a fi folosit pe nedrept.

Prezentarea sau atribuirea unei identităţi false implică prezentarea unor documente de identitate false sau folosirea frauduloasă a unor documente de identitate. Simplele declaraţii verbale ale făptuitorului privind identitatea, nu realizează conţinutul infracţiunii prevăzută în art. 293 cod penal[58].

[58] Alexandru Boroi, *op. cit.,* p. 525.

Pentru întregirea laturii obiective, trebuie îndeplinite anumite cerințe esențiale, atașate elementului material:

✓ prezentarea sub o identitate falsă sau atribuirea unei asemenea identităţi, trebuie realizată în faţa unui organ sau instituţie de stat, sau o altă unitate dintre cele la care se referă art. 145;

✓ scopul prezentării sau atribuirii unei identităţi false este acela de a produce o consecinţă juridică.

Ca și în situația infracțiunii precedente, se pune problema dacă uzul de fals, precum și înfracțiunea de fals în înscrisuri oficiale, sunt absorbite în infracțiunea de fals privind identitatea. Practica judiciară a stabilit că folosirea unui pașaport falsificat, act necesar identificări, dar care reprezintă totodată și un înscris oficial, reproduce doar elementul material al infracțiunii de fals privind identitatea celelalte două infracțiuni fiind absorbite în cadrul ultimei[59].

☞ Problematica falsificări pașapoartelor sau chiar, în prezent a cărților de identitate, poate avea și alte consecințe juridice, cum ar fi comiterea faptei de trecerea frauduloasă a frontirei României sau a unui stat străin, fapte prevăzute în art. 70 alin. 1 din OUG nr. 105/2001, respectiv în art. 1 alin. 1 din OUG nr. 112/2001[60].

☞ **Situația unui concurs de infracțiuni**

În aceste situații[61], din practica instanțelor a rezultat că, comiterea infracțiunii analizate nu este condiționată de producerea efectivă a consecințelor juridice urmărite. În acest caz, dacaă ele se produc totuși, atunci ne aflăm în prezența unui concurs de infracțiuni, ceea ce este și cazul în exemplul dat anterior.

b) Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru încrederea pe care persoanele o acordă identităţii cetăţenilor, astfel cum este stabilită de autorităţile competente.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

☞ **Intenția directă calificată prin scop**

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea se comite doar cu intenție directă, calificată prin scop.

---

[59] *Ibidem*, p. 526.
[60] OUG nr. 105/2001 a fost publicată în M.Of. nr. 352/30.06.2001, în timp ce OUG nr. 112/2001 a fost publicată în M.Of. nr. 549/03.09.2001.
[61] *Ibidem*, p. 527-528.

☞ **Tentativa nu se pedepseste**

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu se pedepsesc.

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă sub toate formele sale, coautorat, complicitate şi instigare. Persoana căreia i s-a atribuit o falsă identitate va fi coautor sau complice, după cum a cunoscut activitatea celui care a realizat falsul şi a acceptat, anterior sau concomitent săvârşirii acestei fapte, să i se atribuie o identitate neadevărată.[62]

6. Sancţiuni. Fapta, în varianta simplă, este sancționată cu închisoarea de la 3 luni la 3 ani.

7. Formele calificate sau agravante. Infracțiunea prezintă și o formă calificată, ce este dată de obiectul material al infracţiunii.

☞ **Încredințare unui înscris pentru identificare**

Astfel, intră în cuprinsul formei calificate, prevăzute de art. 293 alin. 2 din codul penal, fapta de încredințare a unui înscris ce este folosit pentru identificare (*buletinul sau paşaportul, sau foaia de buletin sau paşaport*), dovedirea stării civile (*certificatul de naştere sau de căsătorie*) sau legitimare (*orice legitimaţie necesară unie persoane pentru aş dovedi o anumită calitate: cea de poliţist, avocat, salariat la o anumită unitate etc.*), pentru a fi folosit fără drept.

Prin încredințare se înțelege a da, a oferi un astfel de înscris unei alte persoane.

Falsul constă în înşelarea vigilenței unor persoane, fie care reprezintă autoritatea sau o anumită instituție sau unitate de stat sau privată, fie a unor persoane private, prin crearea în mintea acestora a idea, impresiei că persoana cu care au de a face este cea care rezultă din actele de identificare, de stare civilă sau de legitimare. Presupune crearea unei identități false unei alte persoane decât cea care folosește înscrisul fals.

Această variantă prezintă un scop calificat, care este totodată și o cerinţă esenţială, și anume acela de a fi folosit pe nedrept, adică de a servi la obţinerea unei identități false. Sancțiunea este aceeași ca și în cazul formei simple.

[62] V. Dongoroz şi colab., *op. cit.,* p. 464.

TEST DE AUTOEVALUARE

În ce constă forma calificată a falsului privind identitatea ?

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

I. Tratate şi monografii.

1. A. Boroi, *Drept penal . Partea specială,* Ed. Ch. Beck, Bucureşti, 2006.

2. O. Mastacan, *Elemente de drept penal - partea specială*, Ed. Bibliotheca, Târgovişte, 2006.

3. V. Dobrinoiu, Gh. Nistoreanu, şi ceilalţi, *Drept penal – Partea specială,* Ed. Europa Nova, Bucureşti, 1999.

4. Vintila Dongoroz, Siegfried Kahane, Ion Oancea, Iosif Fodor, Nicoleta Iliescu, Constantin Bulai, Rodica Stănoiu, Victor Roşca, *Explicaţii teoretice ale Codului penal român*, vol. IV, Editura Academiei Române, Bucureşti.

II. Legi penale.

1. Codul penal actualizat.

2. OUG nr. 105/2001, privind trecerea frauduloasă a frontierei de stat.

3. OUG nr. 112/2001, privind trecerea frauduloasă a frontierei unui stat străin.

4. Legea nr. 365/2002 privind comerțul electronic.

III. Jurisprudenţă.

1. G. Ionescu, I. Ionescu „*Probleme de drept din jurisprudenţa Curţii Supreme de Justiţie în materie penală***",** Ed. Juris Argessis, Bucureşti, 2002.

TEMĂ DE REFLECŢIE

Pericolul social al infracțiunilor de fals.

MODELE DE ÎNTREBĂRI

1. Obiectul juridic al infracțiunii de fals în înscrisuri oficiciale.

2. Elementul material al infracțiunii de fals în înscrisuri oficiale.

3. Forma calificată a infracțiunii de fals în înscrisuri oficiale.

4. Definiți infracțiunea de fals intelectual.

5. Elementul material al infracțiunii de fals intelectual.

6. Analizați comparativ infracțiunea de fals de înscrisuri oficiale și fals în înscrisuri sub semnătură privată.

7. Elementul material al infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată.

8. Prezentați infracțiunea de uz de fals.

9. Analizați elementul material al infracțiunii de fals în declarații.

10. Analizați elementul material al infracțiunii de fals privind identitatea.

11. Forma calificată a infracțiunii de fals privind identitatea.

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI

1. A se vedea pag. 86.
2. A se vedea pag. 87.
3. A se vedea pag. 88.
4. A se vedea pag. 90.
5. A se vedea pag. 90-91.
6. A se vedea pag. -
7. A se vedea pag. 93.
8. A se vedea pag. 95-96.
9. A se vedea pag. 98-99.
10. A se vedea pag. 101-102.
11. A se vedea pag. 103.

CAPITOLUL V
INFRACȚIUNI CONTRA FAMILIEI

1. **Cuprins**
2. **Obiectiv general**
3. **Obiective operaţionale**
4. **Timpul necesar studiului capitolului**
5. **Dezvoltarea temei**
6. **Bibliografie selectivă**
7. **Temă de reflecţie**
8. **Modele de teste**
9. **Răspunsuri şi comentarii la teste**

Cuprins

- **Prezentarea infracțiunii de abandon de familie.**
- **Prezentarea infracțiunii de rele tratamente aplicabile minorului.**

- **Obiectiv general: Dobândirea de cunoştinţe privind unele infracţiuni de familie, adică acele infracţiuni care au ca rezultat principal degradarea relațiilor de familie sub diferite aspecte.**

- **Obiective operaţionale: Dezvoltarea capacității de a încadra juridic diferite fapte concrete care au avut ca urmare imediată degradarea relațiilor familiale, în una din infracţiunile prevăzute în cadrul art. 305 și 306 din codul penal.**

= 2 ore

CAPITOLUL V
INFRACȚIUNI CONTRA FAMILIEI

I. Abandonul de familie – art. 305 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă infracțiunea de abandon de familie fapta persoanei care are obligația legală de întreținere, față de cel îndreptățit la întreținere, de a-l părăsi, alunga sau lăsa fără ajutor, expunându-l la suferințe fizice sau morale, de a nu-și îndeplini cu rea-credință, obligația legală de întreținere, de a nu plăti, cu rea-credință, timp de două luni, pensia de întreținere stabilită pe cale judecătorească.

☞ **Definiție**

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special al infracțiunii de abandon de familie îl constituie relațiile sociale referitoare la familie și a căror dezvoltare normală presupune respectarea obligației de sprijin a celor aflați în nevoie și de care ne leagă o strânsă afecțiune familială, materializată fie printr-o obligație legală, fie printr-o obligație judiciară.

☞ **Sprijinirea celor aflați în nevoie și față de care există obligația legală de întreținere**

În cazul art. 305 alin. 1 lit. a), infracțiunea este una complexă, deoarece, pe lângă relațiile de familie, ca *obiect juridic principal*, sunt afectate și relațiile privind integritatea și/sau sănătatea fizică și psihică a persoanei, ca *obiect juridic secundar*.

☞ **Infracțiune complexă**

b) Obiectul material. În cazul formei prevăzute de art. 305 alin. 1 lit a), infracțiunea prezintă drept obiect material corpul persoanei în măsura în care sănătatea și integritatea ei fizică a avut de suferit de pe urma părăsirii, alungării sau lăsării fără ajutor. În cazul formelor prevăzute de art. 305 alin. 1 lit b) și c), obiectul material al infracțiunii este reprezentat de obiectul întreținerii sau de cel al pensiei.

☞ **Corpul persoanei**

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ este unul calificat, fiind reprezentat de persoana care, printr-o dispoziție a legii sau printr-o hotărâre judecătorească are obligația de a întreține o altă persoană/persoane. Potrivit dispozițiilor art. 86 din codul familiei, obligația de întreținere poate fi datorată între soți, între părinți și copii, între frați și surori, între bunici și nepoți, între străbunici și strănepoți, între cel adoptat și adoptator/-i, precum și între alte persoane. Această obligație poate fi uneori unilaterală, iar alteori reciprocă.

☞ **Persoana care datorează întreținerea**

☞ **Persoana căreia i se datorează întreținerea**

b) Subiectul pasiv este de asemenea, unul calificat, fiind reprezentat de persoana căreia i se datorează întreținerea.

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material al infracțiunii presupune mai multe modalități de comitere, acestea fiind alternative și fiind suficientă comiterea unei dintre ele.

☞ **Acțiunea și inacțiune**

Această infracțiune se comite atât prin acțiune cât și prin inacțiune. Fapta se comite prin acțiune, atunci când se realizează prin părăsirea și alungarea subiectului pasiv, în timp ce fapta se comite prin inacțiune atunci când se realizează prin lăsarea fără ajutor, prin neîndeplinirea obligației de întreținere sau prin neplata pensiei de întreținere.

Potrivit dispozițiilor legale ale art. 305 alin. 1 lit. a) fapta se comite prin părăsirea, alungarea sau lăsarea fără ajutor, expunând victima unor suferințe fizice sau morale.

☞ Prin părăsire se înțelege atitudinea făptuitorului de a pleca el-însuși, de a se îndepărta de locuința persoanei întreținute, lăsând-o pe aceasta fără ajutor și fără mijloacele necesare susținerii vieții zilnice[63].

☞ Prin alungare se înțelegere acțiunea pe care o exercită subiectul activ asupra celui pasiv prin care îl determină pe acesta din urmă să părăsească locuința; îl izgonește, îl îndepărtează din aceasta[64].

☞ Lăsarea fără ajutor, este o inacțiune comisă de subiectul activ, prin care chiar dacă făptuitorul nu o părăsește și nici nu o alungă, nu îi oferă sprijinul necesar susținerii vieții; de exemplu, nu îi dă să mânânce sau să bea, nu îi dă haine pentru a se îmbrăca, sau victima este lăsată în frig sau expusă unei călduri toride, sau nu îi oferă medicația necesară, în cazul în care persoana vătămată ar avea nevoie de aceasta. În acestă modalitate, victima se află într-o situație critică, la un moment dat, când are nevoie acută de ajutor, situație care se poate prelungi în timp, dar nu poate dura o perioadă indefinită de timp, căci altfel ne-am situția în cazul variantei prevăzute la lit. b).

☞ **Cerință esențială**

În această modalitate, elementul material prezintă o cerință esențială și anume, ca toate aceste acțiuni sau inacțiuni să genereze suferințe fizice sau morale. Textul de

[63] Alexandru Boroi, *op. cit.,* p. 583.
[64] Ibidem.

lege nu impune o anumită intensitate suferinţelor fizice sau morale, motiv pentru care noi interpretăm ca fiind orice fel de suferinţe. Dacă totuşi, acestea generează o vătămare corporală simplă sau gravă, apreciem că ne aflăm în prezenţa unui concurs de infracţiuni, între această infracţiune şi cele prevăzute la art. 181 şi 182 din codul penal.

Potrivit dispoziţiilor legale ale art. 305 alin. 1 lit. b) fapta se comite prin neîndeplinirea cu rea-credinţă a obligaţiei de întreţinere.

În această situaţie, obligaţia de întreţinere nu este cuantificată printr-o prestaţie bănească, cum va fi cazul prevăzut de la art. 305 alin. 1 lit. c), ci printr-o prestaţie directă în natură, prin asigurarea celor necesare traiului, cum ar fi acordarea de alimente, de îmbrăcăminte, de medicamente etc. Spre deosebire de situaţia anterioară, de la lit. a), această obligaţie de întreţinere este una constantă, ce se datorează zilnic, şi nu ţine de o situaţie particulară, când victima ar avea nevoie acută de ajutor, la un moment dat.

☞ Potrivit codului familiei[65], întreţinerea se datorează unei persoane care se află în nevoie, cât timp durează această stare de nevoie, şi care se află în incapacitate de a munci ori nu are venituri suficiente pentru a-şi asigura traiul. În consecinţă, obligaţia de întreţinere este condiţionată de îndeplinirea a două condiţii: starea de nevoie şi inexistenţa unor venituri suficiente.

Potrivit dispoziţiilor legale ale art. 305 alin. 1 lit. c) fapta se comite prin neplata cu rea-credinţă a pensiei de întreţinere, stabilite pe cale judecătorească, timp de două luni.

☞ **Cerinţe esenţiale**

Este forma cea mai des întâlnită în practica judiciară. Pentru existenţa acestei modalităţi este nevoie de îndeplinirea unei cerinţe esenţiale, şi anume, existenţa unei hotărâri judecătoreşti irevocabile, prin care să fie stabilită pensia de întreţinere. Fapta se comite, atunci când existând această obligaţie judecătorească, făptuitorul nu achită pensia timp de două luni. Termenul curge de data rămânerii irevocabile a hotărârii sau de la data ultimei plăţi.

Fapta există şi atunci când pensia nu este achitată integral, deoarece doar plata ei integrală echivalează cu îndeplinirea obligaţiei de întreţinere, prin plata pensiei.

[65] A se vedea art. 86 alin. 2 din codul familiei.

Fapta, în toate variantele, se comite într-o formă continuă, ce rezultă și din modul de redactare a infracțiunii (*părăsirea, lăsarea, alungarea, neplata, neîndeplinirea* – folosirea imperfectului ce indică o acțiune începută în trecut și care a continuat până la stoparea ei, fie de către o forță exterioară, fie de către însuși făptuitor care își reia îndeplinirea obligației de întreținere).

b) Urmarea imediată. Pentru fiecare dintre modalitățile acestei infracțiuni urmarea imediată constă în lipsirea de întreținere[66].

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea se comite numai cu intenţie, însă există deosebiri între formele sale. Astfel, prima modalitate a infracțiunii se comite atât cu intenţie directă cât şi indirectă. În cazul celorlalte două forme din exprimarea legiuitorului, ”*neîndeplinirea cu rea-credință*” sau ”*neplata cu rea-credință*” rezultă că faptele sunt sancționate doar atunci când se comit cu intenție nu și atunci când se comit din culpă, ceea ce se poate întâlni adesea în practică (de exemplu, lipsa veniturilor va determina imposibilitatea plății pensiei de întreținere).

☞ **Intenția**

- Reaua-credintă -

Dând eficiență prevederii privind faptul că infracțiunea de abandon de familie se comite cu rea-credință, fosta CSJ, prin sentința penală nr. 1748/09.07.1996 a admis un recurs în anulare[67] în această cauză și a dispus achitarea inculpatei P.M. pentru infracțiunea menționată. Prin situația de fapt se reținuse de către Judecătoria Drăgășani că inculpata nu achitase timp de două luni pensia de întreținere stabilită de instanța civilă în favoarea celor trei copii ai săi, care rămăseseră în îngrijirea fostului soț. În cadrul recursului în anulare, instanța supremă a reanalizat situația de fapt și a stabilit că neplata pensiei de întreținere nu s-a datorat relei-credințe, ci imposibilității inculpatei, care avea venituri foarte mici și care după despărțirea de fostul soț a mai născut alți doi copii, pe care trebuia să îi îngrijească[68].

☞ **Spețe**

O situație similară regăsim într-o altă speță, în care inculpatul M.G. a fost în final achitat pentru comiterea infracțiunii de abandon de familie, prin admiterea recursului în anulare, fosta CSJ stabilind că inculpatul din motive independente de voința sa nu a avut posibilitatea materială de a-și îndeplini obligația de întreținere.

---

[66] A. Boroi, *op. cit.,* p. 584.

[67] Facem precizarea că în prezent dispozițiile din codul de procedură penală care instituiau posibilitatea promovării recursului în anulare ca și cale extraordinară de atac au fost abrogate.

[68] ***, *Probleme de drept ....*, *op. cit.,* p. 461-462.

Astfel, în speță s-a făcut dovada că inculpatul nu era încadrat în muncă și mai avea în întreținere alți 4 copii minori, motiv pentru care neplata pensiei de întreținere timp de 2 luni nu s-a făcut cu rea-credință, ci independent de voința sa, așa cum a reținut fosta CSJ[69].

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu se pedepsesc.

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă sub toate formele sale, coautorat, complicitate şi instigare. În cazul coautoratului, această formă de participație este posibilă doar în cazul în care obligația de întreținere este datorată de mai multe persoane în același timp (ambii părinți îl lasă fără ajutor pe copilul sau copii lor).

☞ **Coautoratul**

6. Sancţiuni. Pedeapsele principale pentru formele acestei infracțiuni sunt alternative, fiind atât închisoarea de la 6 luni la 2 ani, pentru cele prevăzute la art. 305 alin. 1 lit. a) şi b), sau închisoarea de la 1 la 3 ani, pentru cea prevăzută la art. 305 alin. 1 lit. c), cât și amenda.

7. Aspecte procesuale. Date fiind raporturile de familie, legiuitorul a prevăzut posibilitatea declanșării acțiunii penale la plângerea prealabilă a părții vătămate, dând totodată, părților și posibilitatea împăcării[70] (*reamintim că împăcarea părților și lipsa plângerii prealabile reprezintă cauze ce înlătură răspunderea penală*).

Relativ la modalitatea de executare a sancțiunii aplicate, legiuitorul a prevăzut două excepții de la anumite reguli.

☞ **Aplicarea suspendării condiționate**

Astfel, o primă excepție se referă la condițiile de aplicare a suspendării condiționate. Este una din situațiile speciale de aplicare a executării cu suspendarea condiționată, când instanța este obligată prin dispozițiile imperative ale textului art. 305 alin. 4 să dispună această modalitate de executare, chiar dacă condițiile ei nu sunt îndeplinite. Aplicarea dispozițiilor art. 305 alin. 4 se va face de către instanță condiționat de două aspecte:

✓ părțile să nu se fi împăcat;

[69] A se vedea, sentința penală nr. 725/25.03.1997, publicată în *Probleme de drept ..., op. cit.,* p. 462-463.
[70] A se vedea art. 305 alin. 2 şi 3 din codul penal.

✓ iar, inculpatul să-și fi achitat obligația de întreținere, chiar și în timpul judecății. Achitarea obligației de întreținere după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, este lipsită de relevanță juridică[71].

☞ **Revocarea suspendării condiționate**

Cea de doua excepție se referă la cauza pentru care se dispune revocarea suspendării. În mod obișnuit, regula instituită de art. 83 din codul penal este că revocarea suspendării condiționate se face atunci când în timpul termenului de încercare cel condamnat săvârșește o nouă infracțiune, indiferent de natura acesteia. În situația prevăzută de art. 305 alin. 5 din codul penal, revocarea se va dispune de instanță doar dacă noua infracțiune comisă este tot cea de abandon de familie. În consecință, dacă noua infracțiune comisă în timpul termenului de încercare este oricare alta decât cea de abandon de familie, atunci suspendarea condiționată nu se va revoca.

TEST DE AUTOEVALUARE

Latura subiectivă a infracțiunii de abandon de familie.

[71] A se vedea sentința penală nr. 374/08.03.1991, a fostei CSJ, în *Probele de drept ..., op. cit.,* p. 463-464.

TEST DE AUTOEVALUARE

Explicați următorii termeni: părăsirea, alungarea, lăsarea fără ajutor.

II. Rele tratamente aplicate minorului – art. 306 din codul penal.

1. Definirea infracţiunii. Reprezintă infracțiunea de rele tratamente aplicate minorului punerea în primejdie gravă, prin măsuri sau tratamente de orice fel, a dezvoltării fizice, intelectuale sau morale a minorului, de către părinți sau de către orice persoană căreioa minorul i-a fost încredințat spre creștere și educare.

☞ **Definiție**

2. Condiţii preexistente.

2.1. Obiectul juridic.

a) Obiectul juridic special al infracțiunii de abandon de familie îl constituie relațiile sociale referitoare la normala dezvoltarea fizică, morală și intelectuală a minorilor în cadrul familial, cel mai în măsură să asigure un mediu propice unei astfel de dezvoltări. În cazul comiterii faptei prevăzute la art. 306, tocmai acest mediu familial prin degradarea sa nu poate susține o dezvoltare normală a minorului, compromițând grav dezvoltarea sa ulterioară.

☞ **Relațiile de familie privind normala dezvoltare a minorului**

Infracțiunea este una complexă, deoarece, pe lângă relațiile de familie, ca *obiect juridic principal*, sunt afectate și relațiile privind integritatea și/sau sănătatea fizică și psihică a persoanei, ca *obiect juridic secundar*.

Infracțiune complexă

b) Obiectul material este reprezentat de corpul minorului.

Corpul minorului

2.2. Subiecţii infracţiunii.

a) Subiectul activ este unul calificat, fiind reprezentat de părinți sau de orice persoană căreia minorul i-a fost încredințat spre creștere și educare (de regulă, rude apropiate, cum ar fi bunicii, unghi sau mătuși, dar și alte persoane fără un grad de rudenie, cum ar fi cei cărora le este dat în plasament un minor).

Părinți și alte persoane

b) Subiectul pasiv este de asemenea, unul calificat, fiind reprezentat de minorul a cărui dezvoltare normală a fost pusă în primejdie.

Minorul

3. Conţinutul constitutiv.

3.1. Latura obiectivă.

a) Elementul material. Fapta se comite prin punerea în primejdie a dezvoltării fizice, intelectuale sau morale a minorului, prin aplicarea față de acesta a unor diferite măsuri sau tratamente.

Infracțiunea se comite atât prin realizarea unor acțiuni, (bătăi repetate, injurii, crearea unei atmosfere tensionate și violente în familie), cât și prin inacțiuni (lipsirea de hrană, de îmbrăcăminte).

Acțiuni sau inacțiuni

Toate aceste acte de violență fizică și psihică, fie exercitate direct asupra minorului fie asupra altor membrii ai familiei, dar care crează pentru minor un mediu impropriu și degradant pentru dezvoltarea sa, trebuie să aibă o intensitate mărită, să fie constante și repetitive în timp, generând astfel punerea în primejdie gravă a dezvoltării fizice, psihice și intelectuale a persoanei vătămate.

În opinia noastră fapta prezintă și o situație premiză. Aceasta este generată de exprimarea folosită de legiuitor în sensul în care textul de lege se referă la persoane cărora *minorul le-a fost încredințate*. Exprimarea evocă necesitatea existenței unei hotărâri judecătorești, a unei decizii a unui serviciu public, cum ar fi cel ce se ocupă de plasamentul copiilor din cadrul Consiliului Local, situații în care se dispune ”*încredințarea*” minorului. Altfel, în lipsa unei astfel de decizii sau hotărâri judecătorești, creșterea de facto a unui copil și maltratarea acestuia nu poate constitui infracțiunea de rele tratamente aplicate minorului, fapta fiind recalificată în una din infracțiunile contra sănătății și integrității fizice și psihice (180-183 cod penal).

Situație premiză

b) Urmarea imediată. Pentru fiecare dintre modalităţile acestei infracţiuni urmarea imediată constă în punerea în primejdie a dezvolătrii normale a minorului.

c) *Legătura de cauzalitate.* Între elementul material şi urmarea imediată trebuie să existe legătură de cauzalitate.

☞ **Intenția**

3.2. Latura subiectivă. Infracţiunea se comite numai cu intenție, atât directă cât și indirectă.

4. Formele infracţiunii. Actele preparatorii şi tentativa, deşi posibile, nu se pedepsesc.

☞ **Coautoratul**

5. Participaţia penală. Participaţia penală este posibilă sub toate formele sale, coautorat, complicitate şi instigare. În cazul coautoratului, această formă de participație este posibilă doar dacă la executarea elementului material al infracțiunii au participat prin execuții directe și nemijlocite mai multe persoane care prin acțiunile lor sau pus în primejdie gravă dezvoltarea minorului (de exemplu, ambii părinți manifestă față de minor acest comportament, sau ambii bunici sau alte rude cărora, eventual, minorul le-a fost încredințat).

6. Sancţiuni. Pedeapsa stabilită de legiuitor pentru această faptă este una destul de mare, fiind doar închisoarea de la 3 la 15 ani.

TEST DE AUTOEVALUARE

Subiecții infracțiunii de rele tratamente aplicate minorului.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

I. Tratate şi monografii.

1. A. Boroi, *Drept penal . Partea specială,* Ed. Ch. Beck, Bucureşti, 2006.

2. V. Dobrinoiu, Gh. Nistoreanu, şi ceilalţi, *Drept penal – Partea specială,* Ed. Europa Nova, Bucureşti, 1999.

II. Legi penale.

1. Codul penal actualizat.

2. Codul familiei.

III. Jurisprudenţă.

1. G. Ionescu, I. Ionescu „*Probleme de drept din jurisprudenţa Curţii Supreme de Justiţie în materie penală***",** Ed. Juris Argessis, Bucureşti, 2002.

TEMĂ DE REFLECȚIE

Diferența dintre infracțiunea de abandon de familie și cea de rele tratamente aplicate minorului.

MODELE DE ÎNTREBĂRI

1. Subiecții activi ai infracțiunilor prevăzute de art. 305 și 306 din codul penal.
2. Elementul material al infracțiunii de abandon de familie.
3. Latura subiectivă a infracțiunii de abandon de familie. Folosiți și exemple.
4. Aspectele procesuale ale infracțiunii de abandon de familie.
5. Analizați infracțiunea de rele tratamente aplicate minorului.

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI

1. A se vedea pag. 108 +115.
2. A se vedea pag. 109-111.
3. A se vedea pag. 111-112.
4. A se vedea pag. 112-113.
5. A se vedea pag. 114-116.